

**EMPERYALİZM,
DAHA ÇOK TEKELLEŞME,
DAHA ÇOK SAVAŞ
ve ÇÜRÜME DEMEKTİR.**

**BUGÜN
DEVRİMCİLERE DÜŞEN GÖREV;
EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELEYİ
ve HALKLAR ARASINDAKİ KARDEŞLİĞİ
ÖNE ÇIKARMAKTIR.**

DEVİRİMCİ HAREKETTEN

Bir gerçekliği yazıya dökmenin yeterli olmadığını, onun iyi okunması gerektiğini; iyi okumanın yeterli olmayacağını, onun anlaşılması gerektiğini; anlamının yeterli olmayacağını, onun hayata geçirilmesi gerektiğini biliyoruz. Bu nedenle, bir sorunu dergi sayfalarında ne denli iyi ifade edersek edelim, bunun tek başına yeterli olmayacağını bilincindeyiz. Mevlâna'nın "Sen ne kadar anlattırsan anlat, karşındaki seni bildiği sözcük sayısı kadar anlar; aslolan insanın sözcük sayısını arttırmamasıdır." sözleri gibi, Goethe'nin "Saf adamcağızlar bilmezler; insanın okumayı öğrenmesi ne kadar çok zaman ve emek ister! Ben bu işe 80 yıl harcadım ve ereğime ulaştığımı şimdi bile söyleyemem" biçimindeki ifadesi, doğru okuma ve anlama konusunda öğretici yanlar taşıyor. Uzun aralarla ve çok zor koşullarda çıkarabildiğimiz derginin iyi okunabilmesindeki öneme dikkat çekmek açısından böyle bir giriş yaptık.

Koşulların, hemen her özneyi insanlık testine soktuğu, zor ve özel bir süreçten geçiyoruz. Afganistan'dan yükselen duman bizim de genzimizi yakarken; gözlerimiz, ağlama fırsatı bulamayan, bedenleri son model bombalarla kavrulmuş Afganlı bebeklerin yerine ağlarken; acıyı güzelliğin örülüşüne bir ayakbağı değil, bir kamçılayıcı öge olarak görüyor; teslimiyeti ve edilgenliği değil, devrimci iradeyi öne çıkarıyorsak; bize ölüm yok demektir.

İnsanlık, tüm yapraklarını döksün diye ekilen zehirli tohumlar, kahredici biçimde sonuç verirken; kardeşlik bağları, ateşe tutulmuş buz gibi erir ve özneler hızla yerini başka öznelere bırakırken; bu zorlu ve yıpratıcı yolda, kardeşlikte ısrar eden sınırlı sayıdaki özneler umutsuzların ve karamsarların başarısızlığa dair beklentilerini bozuyor ve heveslerini kursaklarında bırakıyor.

Okurlarımızın da dikkatini çekmiştir; bu sayıda Yazı İşleri Müdürümüz ve hesap numaralarımız değişti. Yeni sayıda buluşmak üzere, sevgiyle kalın...

YENİ YILA YENİ BİR TEMPOYLA GİRMELİYİZ

Dünyada emperyalizmin, ülkemizde faşizmin hemen her güzelliğe kastederek dört-nala ilerleyişi; 2001'den 2002'ye umut ve inanç yitimi ile girmemize değil, sahip olduğumuz üstünlükleri kuşanarak bir **umut iklimi** yaratmamıza sebep olmalıdır. Bu nedenle bizler, hanemize yazılan her türlü kazanımı bozmaya çalışan düşmanın karşısında; tarihimize naksettiğimiz her figürü, bir silaha çevirebilmeliyiz.

Öyle bir tempo tutturmalıyız ki, yüreklerde yarattığımız heyecan; tüm tereddüt ve tembellik ağlarını paramparça etsin. Düşman; türkülerimizden, ayaklarımızın halay seslerinden, yakınından geçebilecek olmamızdan korkmalı; dost da düşman da, attığımız hiçbir taşın boşa gitmediğine kanaat getirmelidir.

Öyle bir tempo tutturmalıyız ki, savaşçılarımızın silah seslerinden, "insanlığın onur marşı" diye söz edilmelidir.

Öyle bir tempo tutturmalıyız ki, rüzgar, özgürlüğü kanatlarına alıp, ülkemiz semalarında dolandırmak için sabırsızlanmalı; bayramlık elbiselerini gecedan giyerek, sabahı iple çekmelidir.

Öyle bir tempo tutturmalıyız ki, inancı en zayıf olanlar bile "sosyalizm uzak bir hayaldir" diyemez hale gelsin.

Öyle bir tempo tutturmalıyız ki, hile yapan yüreklerle aramızdaki yükseklik farkı, hile sahiplerinin kendilerini **utanç kuyusunda** görmelerine sebep olmalıdır.

Kitleler, ışıklarımızı geleceğin duyuları ile algılamaya başladığında, karanlığın sonu gelmiş demektir. Çünkü böyle bir algıyı, hiçbir hile yanıltamaz. Böyle bir algıyla donanmış kitleleri, hiçbir silah durduramaz. Bunun için bugün en öncelikli adım, kitleleri yol gösterici bir meşale ile tanıştırmaktır. **Özgür tutsaklar** tarafından "içerde", **özgür savaşçılar** tarafından "dışarda" taşınmakta olan böyle bir meşalenin, kitleler tarafından sahiplenilmesi; ışığın iletimini sağlayan kanalları sürekli açık tutmaktan geçer. Bu da değerlerin sahiplenilmesinde **istikrar** ve **ısrar** gerektirir.

İnanıyoruz ki yeni yıl, karanlığa yatırım yapanların değil, kendini karanlık sevicilerden daha güçlü hissedenlerin yılı olacaktır. Bu bilinçle ve sınıfsız, sömürsüz, baskısız bir dünya umuduyla; halkımızın yeni yılını kutluyor, acılarını da umutlarını da paylaşıyoruz.

TEŞEKKÜR

Geçen sayıda altı aydır çıkamayışımızın nedenlerini paylaşmak üzere yazdığımız yazıya yanıt, F Tipindeki tutsak yoldaşlarımızdan geldi. Her türlü tecridin kol gezdiği hücrelerden, yokluğu damıtarak varlık haline getiren ve bize destek olan yoldaşlarımızın uzattığı bu el, "parasal" olmaktan çok daha fazla şey ifade etti. Hatta bunu, değerlerimizin yaşam bulması halinde ortaya çıkan kişilik kalitesi için de bir ölçü olarak kabul ettik. Tutsak yoldaşlarımızın bu duyarlılığının, duyarsızlıkla malul yüreklerdeki bencillik buzunu çözücü bir etki yapmasını umut ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

Afganistan'dan Yükselen Duman Bizim de Gezimizi Yakıyor

1-4

Afganistan'daki Gelişmelere Dair Soru ve Yanıtlar

5-6

Devrimcilerin Eylemine Her Koşulda Devrimci Bilinç Yön Vermelidir.

8

Öfke Akı Gemlerse, Ölçsüzlük Yaygın Bir Hal Alır veya VATAN'cılarının Dili

9

Dönemin Gerektirdiği Görev ve Sorumluluklardan Kaçınmanın Adı; YENİDEN

10-11

Yorgunları ve "Marksizm Tembellerini" Ölçü Alanlar İçin Çözumsuzlük Bir Rastlantı Değildir

12-14

Sevgi,

Onu Göze Alanların İşidir

15-17

İttifak ve Cephe Konusunda Soru ve Yanıtlar

18

Marksist düşüncede Din: "Kalpsiz Bir Dünyanın Ruhü"

19-22

Neden Devrimcilik?

23

Sertleşen İklim Kamuflej Malzemelerini Eritti; Taşlar Gerçek Yerini Buluyor

24

Emperyalizme ve oligarşiye karşı

DEVİRİMCİ HAREKET

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Fehmi Kılıç

Adres: Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok No 21/3 Beyoğlu - İstanbul

Tel: 0212 251 05 61

http: www.devrimcihareket.4t.com

e-mail: devrimcihareket@hotmail.com

Hesap No: Akbank Parmakkapı Şubesi 0027901-8

Euro Hesap No:

Akbank Parmakkapı Şubesi 0027902-6

Avrupa İrtibat: 0049 173 598 95 17

AFGANİSTAN'DAN YÜKSELEN DUMAN BİZİM DE GENZİMİZİ YAKIYOR

EMPERYALİST SAVAŞA KARŞI MÜCADELE BİR İNSANLIK GÖREVIDİR

Emperyalizm, "asalak ve çürüyen kapitalizm" olarak tanımlanır. Bu çürüme, ekonomi ve siyasette olduğu kadar, sosyal yaşamda da kendini gösterir. Ekonomi alanında **sömürü**, askeri alanda **savaş**, kültürel alanda **yozlaşma** ve **değer yitimi** demek olan emperyalizm; insanlığın başındaki hemen her "bela"nın, çağımızdaki kaynağıdır.

Kendisi savaş açan, halkları birbirine kırdıran, açtığı veya açtırdığı savaşlarla silah pazarını büyüten; biyolojik ve kimyasal silah üreten ve bunu hem pazarlayan, hem de kullanan; politikalarında haklı görünmek için, sabotaj yapan, yanlış hedefleri vuran ve peşinden yalan söyleyerek bunları karşıtlarının suçu gibi gösteren emperyalizm; insanlığın baş düşmanıdır.

Haydutluk, emperyalizmin işidir; **terör**, emperyalizmin işidir; **eşkıyalık**, emperyalizmin işidir; ABD, en büyük emperyalist güçtür ve halkların en tehlikeli düşmanıdır. Kendi beslediği **Bin Laden**'i bahane ederek; aç ve yoksul Afgan halkının başına bomba yağdıran ABD; daha ilk günlerde hedef ayırımı gözetmeksizin saldırmış ve masum insanların zarar görmeyeceği iddiasının bir yalan olduğunu göstermiştir. İnsanlıkla hiçbir bağı kalmamış savaş pilotlarının halkı dikkate almayacağı, bombardıman sırasında yaptıkları telsiz konuşmaları ile iyice açığa çıkmıştır. "*Çok gururluyum, kendimi futbolcu gibi hissediyorum*" diyen pilot; emperyalizmin insanı nasıl bir yaratığa çevirdiğinin somut örneği oluyordu.

Emperyalist propaganda merkezlerinin devasa imkanlarına ve işbirlikçi ağızların destek çabalarına rağmen; gerçekler gizlenememiş, dünyanın dört bir yanında anti-emperyalist gösteriler, ilk andan itibaren boy vermiştir. **Emperyalist savaşa karşı durmak, bir insanlık refleksidir**. Bugün Afganistan'a yağın bombalara göz yummak, yarın bir başka coğrafyanın cehenneme çevrilmesinin önünü açacaktır.

Afganların düşman olmadığını söyleyen ve bombalarla beraber gıda paketleri atarak insanlık oyunu oynayanlar, 1991'de Irak'ı bombalamadan önce de aynı şeyi söylüyordu. Daha sonra hastaneleri bile bombalayan ve yüzbinlerce çocuğun ölümünün sebeplerini oluştururken, tüm dünya önünde bunu açıkça savunan yine kendileri olmuştur.

ABD, terör kavramını da politikalarına meşruiyet sağlamak üzere bir propaganda ve yanıltma aracı olarak kullanmaktadır. Gerçekte dünyanın en büyük terörist gücü olan ABD, tarihi boyunca, diktatörlerle iyi ilişkiler kurmuş, adı "Beyrut kasabı"na çıkan ve bugün İsrail Başbakanı olan Ariel Şaron'dan dostluğunu esirgememiştir. Adına "sınırsız özgürlük" denen,

gerçekte ise "sınırsız saldırı" olan operasyonda, halka karşı vahşi bir terör uygulanmaktadır.

Yaptığı saldırıya meşruiyet kazandırmak için hemen her yola başvuran ABD, dünya haklarının gönlüne sızmayı becerememiştir. Türkiye'nin durumuna gelince, savaşta medya cephesinin de çabasıyla, fiili katılım ihtimali gerçek olmuştur. Özel savaş komutanlığının bir birimi gibi hareket eden medyanın iddialarının aksine, ABD ve İngiliz dev askeri gücünün gerçekte, gönderilen birliğe askeri olarak pek de ihtiyacı yoktur. Buradaki ihtiyaç, suça ortak etme ihtiyacıdır. Dikkat edilirse, müslüman ülkelerin ABD işbirlikçiliği ile maruf olanları bile, doğrudan katıldan uzak durmuştur. ABD'nin buradaki hesabı, büyüyecek ve karmaşıklaşacak olan süreçte Türkiye'nin müslüman kimliğini saldırganlar cephesine, sembolik de olsa, bir bileşen olarak katmaktır. Bunun yanında, figüranlık düzeyinde birtakım görevler söz konusu olsa da, bunlar, hiçbir zaman nitelik belirleyici bir özne konumuna yükselme anlamına gelmeyecektir. Bu süreçten Türkiye'nin yararının olacağı veya "Dünyanın yeniden şekillenmesi aşamasında etken bir özne olarak insiyatif sahibi olacağı" iddiası ise, olsa olsa bir fıkra veya espri malzemesi olarak kullanılabilir.

EMPERYALİZM; DAHA ÇOK SAVAŞ, DAHA ÇOK TEKELLEŞME, DAHA ÇOK ÇÜRÜME DEMEKTİR

Birbiri ile çıkar çatışması içinde bulunan emperyalist güçler, aynı zamanda pragmatizm üzerinde şekillenen birlikler/ortaklıklar oluşturuyor. İngiltere, ABD ile ilişkisinde diğer Avrupa ülkelerinden daha farklı davranıyor. Bu iki ülke, **Echelon** sistemiyle tüm dünyayı dinliyor. Ortadoğu petrollerinde, İngiliz ve ABD firmaları ortak hareket ediyor. Ayrıca İngiltere, kendi kendini yenileyemeyen ekonomisi sebebiyle, ABD'den destek almaktadır.

ABD, daha önceki saldırılarda olduğu gibi, dünyadaki çeşitli güç ve çıkar dengelerini lehine kullanarak çeşitli ülkelerin desteğini almıştır. Bu saldırıda, karşı durma potansiyeli taşıyan Çin ve Rusya ile de bir ortak kesişme noktası yakalanmış ve Yugoslavya'daki saldırıdan daha kapsamlı bir "uyum" ortaya çıkmıştır. "İslam kaynaklı terör" bağlamında Rusya'nın Çeçenistan'la, Çin'in Uygur Türkleri ile başlarının dertte olması, söz konusu uyuma zemin oluşturmuştur.

Eşitsiz güç ilişkilerine ve eldeki silah imkanına dayanarak, halkların sahip olduğu zenginliklere ve hammadde kaynaklarına zorbaca yöntemlerle el koyan bu haydutların, dünyayı tam bir yıkıma doğru sürüklemesine "dur" diyecek olan güç; bu çıkar ilişkilerinin dışında kalan güçtür, yani halktır.

Saldırı ile beraber hem ellerini ovuştur,

hem de yeni silahlar üretmek ve üretilmiş olanları denemek için kolları sıvayan silah tekellerinin keyfine diyecek yok. Bir Alman dergisinde yer alan habere göre; New York ve Washington saldırılarından sonra, ABD'nin silah tekellerinden panzer üreticisi General Dynamics'in hisselerinde %14, roket üreticilerinden Raytheon'un hisselerinde %30 ve Northrop Grumman'ın hisselerinde ise %20'lik bir artış olmuş.

Savaş, emperyalizm ile öylesine ilişkili bir kavramdır ki, eski Sovyet Cumhuriyetlerinde yaşanan çözümler sonrasında yeni dünya düzeninden, küreselleşmeden söz edilmiş ve "barış, refah ve adalet" in hakim olacağı söylenmişken; dünyada kan ve gözyaşı eksik olmamıştır. Maddi değerlere el koymaktan, sosyal kazanımların gaspına kadar çeşitli nedenlerle, emperyalizmin mali ve askeri örgütleri ile sürdürdüğü savaş, tekeller arası paylaşım savaşı olarak da varlık göstermiştir.

Kurumlarını ve politikalarını, sosyalizmin olduğu bir dünyaya göre şekillendirmiş olan emperyalizm, '90 sonrasında belirli oranlarda değişim geçirmiş ise de bu, öze dair olmayan ve emperyalizmin temel niteliklerinin devamına imkan tanıyan türde bir değişimdir. Hatta kimi açılardan, kendini artık "engelsiz" saydığı için başvurduğu uygulamalar sebebiyle; niteliğinde bir derinleşme yaşandığını, yani daha çok emperyalizm olduğunu söyleyebiliriz.

ÇİFTE STANDART VE PRAGMATİZM, HAKSIZ SAVAŞ YÜRÜTENLERİN ORTAK ÖZELLİĞİDİR

Terör kavramından ve "şüpheli teröristlere yataklık etmek"ten söz edilirken, konunun toz-duman arasında boğulmak istenmesi, saldırgan ülkelerin aynı nedenle suçlanması ihtimalinin önüne geçme amaçlıdır. Yönlendirmeler bu çerçevede yapılır. Çünkü bilinmektedir ki "*Eğer şüpheli teröristlere yataklık etmek bombardımanı gerektiren bir suç ise, o zaman ABD de dahil dünyanın hemen bütün ülkeleri derhal bombalanmalı. Bu yorum bile gerektirmeyecek kadar açık bir durum.*" (Noam Chomsky)

Evet, şu bir gerçektir ki ABD, dezenformasyona başvurarak düşmanına dair kafalarda oluşturduğu aykırı, ürkütücü, vahşi vb. nitelikler konusunda bile, kimseden geri durmadığını ve adeta, "resmi ağızlarca söylenen hiçbir şeye inanılmamalıdır." deditcek örneklerin yaşadığını biliyoruz. Beyinleri ve yürekleri kazanmayı başarmak için, her savaşın özellikle öngününde, stüdyolarda hazırlanmış vahşet senaryoları kamuoyuna sunulur. Hatırlanacağı gibi Körfez Savaşı ısıtılırken, Saddam'ın psikopatlığı, gaddarlığı, vb. eşliğinde; Kuveyt'e giren Iraklı askerlerin, bir hastaneyi basıp, yeni doğ-

muş bebekleri kuvözlerinden fırlatıp attıkları ve kuvözlerin Irak'a gönderildiği propaganda edilmişti. Bu hikâyeyi beslemek üzere de, Amerika'nın halkla ilişkiler şirketlerinden Hill & Knowlton tarafından da uygun bir senaryo yazılmıştı:

"ABD Kongresi'nin İnsan Hakları Komisyonu ekim ayında toplanacaktı. Hill&Knowlton, kongreye bebeklerin hikayesini anlatacak 15 yaşında Kuveytli bir kız ayarladı. Genç kız çok başarılıydı, doğru zamanda gözyaşlarına boğulup sanki devam edemeyecekti gibi sesini titretirken gerçekten başarılıydı. Kongre komisyonuna sadece 'Neyyire' diye tanıtılmış, yüzlerinde kızgınlık ve kararlılıkla onu dinleyen kongre üyeleri televizyon ekranlarına yansımıştı. Başkan Bush bunu izleyen beş hafta boyunca Saddam rejiminin kötülüğünü anlatmak için tam altı kez bu hikâyeye göndermede bulunacaktı.

Senato'nun, Saddam'ı Kuveyt'ten çıkarmaya yönelik bir askeri müdahaleyi tartıştığı oturumda, yedi senatör özellikle kuvözdeki bebekler hikayesini hatırlattı. Ve savaş yanlıları oylamayı sadece beş oy farkla kazandı. John R. Macarthur'un savaş sırasındaki propaganda faaliyetleri ile ilgili araştırması, bu bebeklere yönelik vahşet hikayesinin, Amerikan halkının savaşın zorunluluğuna hazırlanmasına yönelik kampanyada bir dönüm noktası olduğunu ortaya koyuyor.

Gerçek iki yıl sonra ortaya çıktı. Hikaye bir uydurma, bir masaldı. Hill&Knowlton'ın kongre komisyonunda ifade vermesi için hazırladığı Neyyire, Kuveyt'in ABD Büyükelçisi'nin kızından başkası değildi. Macarthur bunu gözler önüne serdiğinde savaşçıktan kazanılıp bitmişti, bunun da artık hiçbir önemi kalmamıştı." (Philip Knightley, INTERNATIONAL The Guardian)

Çifte standart için en çarpıcı örneklerden birini de İsrail'in durumu oluşturuyor. İsrail, bugüne kadar BM Güvenlik Konseyi'nde kendisi hakkında alınan 69 kararın hiçbirini tanımamış; bu kararların 29'u ise ABD tarafından veto edilmiş. Aynı ABD, örneğin Irak'ı hedef mi göstermek istiyor; o zaman "komplo merkezi" harekete geçiyor ve gerekli senaryo uygulamaya sokuluyor. Son olarak, Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz ve onun "komplo merkezi" olarak adlandırılan Savunma Politikası Danışma Kurulu (DPAB) isimli "düşünce kuruluşu"; şarbon vak'ası sebebiyle dikkatleri Irak'a çekme çabası göstermiştir. Ancak ister "Kosova'yı Sırp zulmünden kurtarmak", ister "Taliban terörüne son vermek" veya bir başka gerekçe olsun **Emperyalistlerin ve faşistlerin taktığı insanlık maskesinin ömrü hep kısa olmuştur.**

Onların gülümsemeleri
her zaman soğuk
iyilikleri
gardiyan kılıklıdır.

1999 Nisanında Nato uçakları mülteci konvoyunu paramparça ettiğinde önce reddedildi; daha sonra, ABD işaretli bomba parçaları bulununca, "üzgün" olduklarını söylediler. Afganistan'da da daha ilk günden itibaren bombalar "hedef şaşırmaya"

başlayınca; yine "üzgün"düler.

Halklarla ilişkilerinde "üzülme" kavramıyla ne denli ilişkili olabileceklerini görmek için örneğin Dışişleri Bakanı Powell'in üzerini kazıyalım, bakalım altından ne çıkacak. Geçmiş "başarı"ları Vietnam'a uzanan Powell, öylesine "başarı"lı olur ki ordu, ona Vietnam'da sebep olduğu işkenceler sebebiyle dava açmak zorunda kalır (Uluslararası kamuoyunun baskısı ile). Vietnam'dan sonraki durağı Panama'dır. (Panama işgali ve ölü sayısı 5 bindir. Bush yönetimi tarafından Genelkurmay Başkanlığı'na getirilmesinin hemen sonrasında Irak saldırısını yönetir. Powell, savaş sırasında kendisine "öldürülen toplam Iraklı sayısı" sorulduğunda, "Ben sayılarla ilgilenmiyorum" diyebilirdi. Şimdi de Afganistan halkının başına bomba yağdıran Colin Powell'in Pakistan'ı ziyaretinin ilk günkü maliyeti 19 ölü olmuştur.

Kurumlarını ve politikalarını, sosyalizmin olduğu bir dünyaya göre şekillendirmiş olan emperyalizm, '90 sonrasında belirli oranlarda değişim geçirmiş ise de bu, öze dair olmayan ve emperyaizmin temel niteliklerinin devamına imkan tanıyan türde bir değişimdir. Hatta kimi açılardan, kendini artık "engelsiz" saydığı için başvurduğu uygulamalar sebebiyle; niteliğinde bir derinleşme yaşandığını, yani daha çok emperyalizm olduğunu söyleyebiliriz.

11 Eylül'de yaşamını yitiren sivillerin ardına sığınarak kan döken ABD'nin yüzünü, aynı sivillerin aileleri açığa çıkartıyor. Torununu saldırıda yitiren bir kişi, kamuoyuna okuduğu bir mektupta şunları söylüyor: "Bize öyle geliyor ki, hükümet, oğlumuzun hatırasını, başka topraklarda başka oğulları yok etmek, başka anne-babalara acı çektirmek için bahane olarak kullanıyor."

Bombardmanın ilk gününden itibaren köy, pazar yeri, huzurevi, otobüs, Amerikan askeri, Kuzey İttifakı askeri dahil vurmadığı "hedef" kalmayan ABD'nin, "yardım" adı altında Afganistan topraklarına attığı gıdaları, salkım bombalarıyla aynı renkte ve yaklaşık büyüklükte paketlediği ortaya çıktı. Kendilerinin "sarı renkte konserve kutusu ebadında" diye tarif ettikleri bombaların, gıda maddeleri ile karıştırılmaması gerektiğini, savaşın ilerleyen günlerinde radyodan duyuran Amerikalılar, böyle bir gerçeği açığa vurmuş oldular.

Barış isteyenleri vatan haini ilan

etmek, çifte standardın biçimlerinden biridir.

"Doğaldır ki hiçbir halk savaş istemez... Ama sonunda ister demokratik veya faşist ya da komünist diktatörlükler olsun siyaseti o ülkenin liderleri belirler ve savaş için halkları peşinden sürüklemek çok basit bir iştir. **Bütün yapılacak şey onlara saldırıya uğradıklarını söylemek ve barış isteyenleri de vatanlarını sevmemekle suçlamaktır.** Bu yöntem her ülke için geçerlidir." (Hermann Georing, Nazi Almanyası'nda Hitler'in suç ortağı, abç)

Evet, barış isteyenleri "vatanlarını sevmemekle" suçlamak... Ne kadar eski ve ne kadar yaygınlaşmış bir tanımlama. Bunun için emperyalist olmak da gerekmiyor. Halklara karşı teşkilatlanmış bütün gerici iktidar ve yapıların kaçınılmaz olarak başvurduğu tarzlardan biridir. Yalan ve yanıltma her zaman fonda ağırlıklı bulunacak; bunun yanında uyandırıcı ve yol gösterici çabaların sahipleri vatan hainliği ile suçlanacak. Nazım Hikmet'in vatan hainliği ile ilgili şiiri hatırlanmalıdır. Türkiye'de Barış Derneği'ne, barış etkinliklerine yönelik saldırılar veya "ya sev ya terk et"te yoğunlaşmış ırkçı ve maksatlı duruş; bugün emperyalizmin ve işbirlikçilerin dünya ölçeğinde çeşitli biçimlerine tanık olduğumuz politikalarının doğrudan uzantısıdır.

EMPERYALİZMİN HER DÖNEM MESHURİYET SORUNU OLMUŞTUR

Türkiye'de nasıl ki Susurluk, sistem için Mehmet Ağar'lı dönemlerin kapanması anlamına gelmediyse; ABD'de veya aynı sistemin bir diğer parçasında Yeni Dünya Düzeni, insanlık lehine hiçbir yeni düzenleme/gelişme sebebi olmadı. Gerek sistemin propaganda araçlarının, gerekse "sol görünüp sağ yaşayan" kesimlerin her fırsatta sistemin bakım ve onarım faaliyetlerinde rol alması ve sisteme güzelleme yapması; sistemin değiştiğine ve kalıcılığına dair güçlü imajlar yaratamaya yetmemiş, her defasında sistem, kendi kendini tekrar etmekte ve yeniliği yalanlamakta gecikmemiştir.

Bu tür konular tartışılırken yenilik/değişim vb. argümanlara, "özüm değişimi" noktasından yaklaşılmalıdır. *Yani önemli olan, emperyalizmin temel niteliklerinin değişip değişmediğidir.* Susurluk sonrasında "artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" denmiş; ama, sözü edilen ve değişmesi beklenen şeyler, varlığını korumuş ve yoluna devam etmiştir. Aynı şekilde, 11 Eylül saldırısı sonrasında Amerika'da "hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" sözü telaffuz edilmiş ve aslında ABD'nin (emperyalizmin) hiç mi hiç değişmediğini gösteren icraatlara hızla geçilmiştir.

ABD kaynaklı olduğu bilinen ve dünyanın dört bir köşesine yayılmış bulunan kontrgerilla (Özel Harp) örgütlenmesine yönelik talimnameler içeren el kitabı, yıllar önce yayınlanmıştı. Bu talimnamelerden birinde, "Açık ve Sinsi Faaliyetler" başlığı altında, şunlar anlatılıyordu:

"Adam öldürme, bombalama, silahlı soygunculuk, işkence, kötürüm hale getirme, adam kaçırma suretiyle tedhiş, olayları tahrik, misilleme ve rehinelere alıkonulması, kundakçılık, sabotaj, propa-

ganda ve yalan haber yayma, zorbalık, şantaj." Evet bu vurgular tek tek incelendiğinde ve üzerine, CIA'nın "terörist hedeflere suikast yapma yetkisi", FBI'nın da "işkence yetkisi" istemesi eklendiğinde tablo daha iyi aydınlanıyor. Kendini nispeten güçlü hisseden küstah ve arsız bir mahalle serserisinin, tüm mahalle sakinlerini, her an saldırabilme potansiyeli ile huzursuz etmesi gibi, ABD'nin tüm dünya halklarını tehdit etmesi, emperyalizmin niteliği ile çelişen değil, çakışan bir durumdur. Sınırların kalktığını, demokrasi ve insan haklarının küresel dünyada ortak normlar haline geldiğini, bu nedenle "aşılmış tarihsel bir döneme ait araçlarla ve söylemlerle mücadele etmenin anlamsız olduğunu" söyleyenlerin, gerçekte yaşamlarındaki/ duruşlarındaki anlamsızlık ve kalite düşüşü sebebiyle bu geri ve saldırgan üsluba sarıldığı daha güçlü göstergelerle açığa çıkmış; adeta suçüstü yakalanmışlardır.

Tekelci kapitalizmin durgunluğunu aşma çabalarının giderek sonuç vermez hale gelmesi, halklara çıkarılacak faturanın yükünü ağırlaştırıyor. Dünya Bankası, 31 Ekim günü yayınladığı Yıllık Küresel Ekonomik Öngörüler raporunda "küresel ekonominin durgunluğa gömülmeğe olduğunu" uyarısında bulundu. Bunun dünya ölçeğindeki karşılığı daha çok işsizlik, daha çok yoksulluk, hak gaspı ve saldırganlıktır. Saldırının boyutlarının ise kendi koydukları yasalara bile tahammül etmeyen bir seviyeye ulaşacağını ve buna global düzeyde rastlanacağını söylemek mümkün. Diyarbakır, İstanbul ve Ağrı'da peş peşe yaşanan "yargısız infaz"lar ise; Türkiye egemenlerinin "11 Eylül sonrası"ndan ne anladığını gösteriyor.

Bilindiği gibi, dünyada akan kanın ve gözyaşının, açlık ve yoksulluğun müsebbibi olan emperyalizm, hareketini haklı gösterme çabaları içinde medyayı önemli bir bileşen olarak kullanır. Hafızalardan henüz silinmemiş olan Körfez Savaşı için CNN muhabirlerinin "Bize yukarıdan talimat gelirdi, biz de aynısını anlattık" dedikleri bilinmektedir. O petrole bulanmış karabatak görüntüsünü tekrar tekrar yayınlayıp, Saddam'ın ne kadar zalim ve doğa düşmanı olduğunu kanıtlamaya çalıştıklarını, ama o görüntülerin yıllar önce Adriyatik Denizi'nde yaşanmış bir tanker kazası sebebiyle oluştuğunun daha sonra ortaya çıktığını, insanlık bugün bir kez daha anımsamalıdır.

Bu kez işe daha yoğun verilerle başlayan ve "vurulmuş" olmayı istismar ederek yola çıkan emperyalistler, CNN'in şarlatanlığından istifade edemiyor olmaksızın yakınmakta gecikmedi. Ancak, yılların tecrübesi sebebiyle, ABD'de yöntem çoktu. Haklı görünmenin yöntemlerinden biri de "infial yaratmak"tı. Bu nedenle "şarbon"u, hemen her saldırı için, toplumun eğilimini yönlendirmede kullandılar. Aynı şekilde, "Bu hafta çok önemli bir saldırı bekliyoruz", "Köprüler bombalanabilir", vb. yönlendirmelere de başvurmuş; Türkiye'de "asker gönderme" meselesi tartışılırken, benzer bir saldırı iddiası için Türkiye de uyarılmıştır.

O saldırılar gerçek olmadı; ancak ABD'nin saldırıları hep gerçekti. Bugün

adeta tüm dünya halklarını tehdit edip, sık sık ülke ismi telaffuz edenlerin Guatemala'yı, Kongo'yu, Endonezya'yı, Şili'yi, Vietnam'ı, Laos'u, Kamboçya'yı, Angola'yı, Grenada'yı, El Salvador'u, Nikaragua'yı, Panama'yı, Haiti'yi kana buladığı unutulmadı. Bugün açıkça suikastten ve işkenceden söz eden ABD, bu yöntemlere hiçbir zaman uzak durmamıştır. Örneğin Zaire (Kongo)'de bir CIA operasyonu ile devrilen Lumumba'ya aylarca işkence yapıldığı ve daha sonra cesedi bulunması diye hidroklorik asitte eritildiği iddiası, ABD'nin ve uşaklarının yöntemlerinin ne denli "sınırsız" olduğunu anlatmaktadır.

Gerçekte ABD, tek başına ne Hürriyet Anıtı'ydı ne de kimi merkezlerdeki şaşaalı yaşamı. Ekonomisi durgunluğa girmiş, gizlemeye ve seslerini kısımaya çalıştığı ara sokaklarından yükselen açlık görüntüleri ve öfke sesleri dizginlenemez hale gelmişti; ABD bugün, 11 Eylül'ü fırsat bilip bütün bu sorunların üstesinden gelmenin hesaplarını yapıyor; ama, hesap bozucu dinamiklerin de bir çığ gibi büyüdüğünü bilmiyor olamaz.

SAVAŞIN DİYALEKTİĞİ KOLAY ZAFERLERİ OLANAKSIZ KILIYOR

11 Eylül'de uğradığı saldırı sonrasında ortaya çıkan "haklılık" görüntüsünün meyvelerini tüm dünya coğrafyasında toplamak üzere kollarını sıvayan ABD'nin politika yapıcıları, "hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" mesajıyla işe başladılar. Yeni dünya düzenleri oluşturmak, miladlar ilan etmek, tarihi sonlandırmak, yeni başlangıçlar yapmak; emperyalizmi kalıcı ve mesru gösterme gayreti içerisinde olanların sıkça başvurdukları yollardır.

Hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı veya savaşın bu kez bütün bir yüzyıla yayılacağı, bunun için ömürlerin yetmeyeceği, vb. açıklamaların ise ortaya koyduğu gerçeklik, sözü edilenin, sınıf savaşımından başka bir şey olmadığını. Tabii, ABD'nin düşmanlar listesine gördüğü ve her dönem sindirmek ve yok etmek için fırsat kolladığı kesimlerin, devlet ve yapıların çokluğu, ABD'yi yakın zafer hesaplarından alıkoyuyor.

Gerçekte ABD'nin savaş kurmayları da çok iyi bilmektedir ki ortada, tonlarca bomba yağdırarak kazanılacak türden bir savaş yok. Zaten amaç da o değil. Bir yandan, Orta Asya'nın orta yerinde nüfuzunu arttırırken, diğer yandan saldırgan politikalarını ve tehditlerini yaygınlaştırma ve jandarmalık rolünü pekiştirme imkanı bulmak asıl kazanımları olacaktır.

ABD o kocaman ve kirli gövdesine Afganistan'da yer açmaya çalışırken, itilen her taş bir diğerini etkiliyor. Bu, savaşın diyalektiği gereğidir. Bir kolunu Afganistan'a sokup karıştırmaya başlayan ABD, bir ahtapot gibi uzanan diğer kollarının faaliyetlerini durdurmuş değil. Bir bakıyorsunuz; Avrupa, geçen sene kabul ettiği Ermeni soykırımı karar tasarısını bu sene reddediyor. ABD, 1992'den beri Azerbaycan'a uyguladığı ambargoyu kaldırıyor. Hazar petroleri açısından Kafkasya'nın önemi düşünüldüğünde, oradaki çekişme ve hesapların, daha sıcak

sahnelerle dışa vuracağı görülür.

Bir yandan çatışan çıkarların oluşturduğu karmaşa; diğer yandan dünya halklarının direngen yüzü, ABD vb. güçlerin işini güçleştirmekte; meselenin "vurmaktan" ibaret olmayan zorlu bir süreci zorunlu kıldığı görülmektedir.

Bugün dünyada, emperyalizme karşı irili ufaklı pek çok tepki mevcuttur. Ancak bu tepkiler, aynı kanala akmadığı sürece, sonuç alabilirlik niteliği zayıf olacaktır. Aynı tepkilerin, dünyayı doğru kavrayan devrimci bir gücün yönlendiriciliğinde bir toplam oluşturması halinde ise, emperyalizmin abartılan güç ve varlığı zayıf kalacaktır.

NEDEN AFGANİSTAN?

Aynı soruyu belki de "Afganistan, emperyalizmin Orta Asya politikaları için

Koşullar, ya teslimiyeti ya direnişi dayatmaktadır. Yaşanacak saflaşma, geçici olarak güç kaybı, örgütlülük kaybı, vb. olarak yansiyabilir. Ancak, potansiyeller doğru bir önderlik altında yönlendirilebilir ve hedefe taşınabilirse; sınıf düşmanlarının da onların emekçiler içindeki uzantılarının da huzurunu kaçırmak fazla zaman almayacak; sınıflar mücadelesi güne uygun kavga dinamikleri ile yoluna devam edecektir.

neden vazgeçilmez?" diye sormak gerekiyor. Sahip olduğu petrol ve doğal gaz rezervleri açısından temel bir stratejik önem taşımayan Afganistan; **coğrafi konumu sebebiyle**, bu denli yoğun ve çaplı ilgiye maruz kalmaktadır. Çünkü, kuzeyindeki bölge, dünya ölçeğindeki tüketim açısından hayati bir öneme sahip. Bugün ABD Başkan Yardımcısı olan Dick Cheney, 1998'de büyük bir petrol şirketinin başkanlığına, "Hazar havzası kadar hızlı stratejik önem kazanan başka bir bölge olacağını sanmıyorum" diyerek, bu önemin altını çizmişti. Bu noktada asıl sorun, bu petrol ve doğal gazın nasıl taşınacağıdır. Hazar havzasındaki fosil yakıtların Rusya ve Azerbaycan üzerinden taşınması, Rusya'nın Orta Asya Cumhuriyetleri üzerindeki insiyatifini artırır. Boru hattını İran'dan geçirmek, ABD'nin İran'ı yalıtma çabasını darbeler. Çin üzerinden göndermek, en azından uzun yol nedeniyle ekonomik değildir. Geriye, ekonomik ve siyasi açıdan en elverişli güzergah Afganistan kalıyor. Böyle bir güzergah, ABD'ye hem enerji akışını çeşitli bölgelere yönlendirme hem de dünyanın en karlı pazarlarına hakim olma şansı verecektir. Güney Asya'da tam bir talep patlamasının olması, bu bölgeyi örneğin Avrupa pazarının

dan daha cazip ve karlı kılmaktadır. İşte bu iştah kabartıcı olasılık, Afganistan'da "söz dinleyen istikrarlı bir yönetim"i zorunlu bir ihtiyaç haline getiriyor.

Afganistan'ın coğrafi konumunun önemi bir de ABD Enerji Enformasyon İdaresi raporunda ve üstelik 11 Eylül saldırısından birkaç gün önce belirtilmiş: "Afganistan'ın enerji açısından önemi, Orta Asya'dan Arap Denizi'ne yapılacak doğal gaz ve petrol ihracatında potansiyel bir geçiş yolu olarak, coğrafi konumundan kaynaklanmaktadır. Bu potansiyel, Afganistan üzerinde muhtemel doğal gaz ve petrol ihraç boru hatlarının inşasını da içermektedir." (abç)

Yukarıdaki nedenlerin yanına, askeri nedenler de eklemek mümkün. ABD'nin Güney Asya Cumhuriyetlerini denetlemek, bütünlüğüne veya istikrarına müdahale edebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu askeri üs için de Afganistan uygun bir coğrafyadır.

"Neden Afganistan?" sorusu yanıtlanırken, emperyalist güç ve odaklar tarafından başlatılan saldırının Afganistan olgusu ile sınırlı olmadığı, içsel ve dışsal başka boyutları olduğu da unutulmamalıdır. Bu konuda, geçmişte ABD Özel Kuvvetleri'nde görev almış olan Stan Goff'ın söyledikleri, ABD'nin niyetini kısa ve özlü biçimde tarif ediyor.

"Bush'un fiili yönetimi, bu olay sayesinde, bir dizi krizden kurtulmuştu. En azından, gayrimeshruluklarını yenmek için bu saldırıların üzerine atıldıklarını, ilerleyen ekonomik durgunluğun suçunu 11 Eylül'e attıklarını, çoktan hazır olan dış politika gündemlerini meşrulaştırmaya çalıştıklarını, içeride ise baskıcı önlemlerle muhalefeti susturmak istediklerini söyleyebiliriz.

(...)

Gösterdikleri tepki 11 Eylül'e değil, dünya petrol üretimindeki kalıcı ve ölümcül düşüşün başlangıcına, derin ve uzun süreli bir ekonomik durgunluğa, emperyalizmin çözümlüğüne karşıdır."

BAĞIMLILIĞIN EN YÜKSEK AŞAMASI TAM TESLİMİYET VE KULLUK

Emperyalizm değişti, küreselleşme yeni imkanlar tanyor, AB'ne cepheden karşı çıkış doğru değildir, vb. gürültü ve yönlendirmelerin eşliğinde emperyalizm, en vahşi karakteriyle varlığını sürdürüyor. Türkiye egemenleri ve onların sözcülerinin ulusal çıkarlar ve milliyetçilik adına seslerini yükseltmeleri ise, şarlatanlıktan ve ikiyüzlülüğün başka bir şey değildir. **Uşakların ulusal politikası olmaz.** 9 Kasım'da Cumhurbaşkanı Sezer'e, TBMM Başkanı İzgi'ye ve Başbakan Ecevit'e iletilen bir mektup, bu konuyu tartışmaya yer vermeyecek biçimde özetliyor. ABD Kongresi'nden 36 kişinin imzaladığı ve Bush'a "Türkiye'ye iktisadi alanda yardım edelim." çağrısında bulunan bu mektupta "Bugün, biz nasıl bir istekte bulunursak bulunalım, Türkiye koşulsuz olarak karşulamaya hazırdır." denmektedir. Dönem dönem hamasi nutuklar atarak "ABD işçilerimize karşıdır" diyenlerin, biraktığı gerçek izlenim budur.

Ayrıca, emekli general Scowcroft'un

başkanlık ettiği, Amerikan-Türk İş Konseyi (ATC)'nin Türkiye'yi ziyaretinde hükümete sundukları; ticaret, savunma, tarım, vb. ile ilgili şikayet ve talepleri içeren çalışma, bağımlılığın vardığı boyutu göstermek açısından önemli bir başka örnektir. Bu çalışmada şunlar talep edilmektedir:

- Amerika'ya özel sanayi bölgesi.
- Amerikan tarım ürünlerinin Türkiye'ye ihracatını kolaylaştıracak önlemlerin devreye sokulması (peynir, soya unu, mısır, buğday, meyve, muz, pirinç ve biranın ABD'den alınmasında sorunlar yaşandığı vurgulanıyor.)
- Enerji politikası değiştirilmeli (ABD'li enerji tekellerinin çıkarlarına öncelik verilmeli)
- Savunma (bu konudaki taleplerden biri, tankların modernizasyonunda ABD'li tekellere öncelik tanınması)

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi tam bir kulluk ilişkisi içerisinde olan Türkiye'nin rolünü arttıran kimi plan ve adımlar, konunun yanlış anlaşılmasına; Türkiye'nin karar verici öznelardan biri konumuna yükseldiği intibamın gelişmesine sebep olabiliyor. Bu yanlışlığın yanında, böyle bir değerlendirmeyi -gönüllerde yatan aslan sebebiyle- bilinçli olarak yapanlar olmaktadır. **Gerçekte ise artan şey, Türkiye'nin bağımsız özne olarak rolü değil, emperyalizme hizmet anlamında rolüdür.** Örneğin Ortadoğu ve Kafkaslar'da, Türki Cumhuriyetler üzerindeki etkisi de dikkate alınarak, Türkiye'ye daha önemli (ve tehlikeli) roller verilebilir. Hatta bu, yakın ihtimaller arasındadır. Ne var ki, Afganistan'da da olduğu gibi bu rol, tayin edicilik değil, taşeronluktur. Nitekim, Afganistan'ın kaderini belirlemek üzere Bonn'da düzenlenen konferansın, basına açık olan oturumunda bulunan Türkiye temsilcisi, kapalı oturuma alınmamıştır. Florida'daki Amerikan Karargahında hazırlandığı söylenen ve Afganistan'ın paylaşımını içeren plan da bu gelişmeyi besler karakterdedir. Bu plana göre; ABD, başkent Kabil ve güneyine yöleşecek. İngilizlere, Bagram Üssü ile birlikte ülkenin kuzeyi ve doğusu veriliyor. Fransızlar, Mezar-ı Şerif dahil kuzey bölgelerini alacaklar. Türkiye, Ürdün, Bangladeş gibi ABD müttefiki ülkelere ise, figüranlık düşüyor. Figüranlık kavramını biraz açmak gerekirse bu, emperyalist ülkelerin yapmak istemediği -bekçilik gibi- zorlu ve zahmetli işler anlamına gelmektedir.

Emperyalistler ülkeyi nüfuz alanlarına göre paylaşmaya başlarken, gerçekte Taliban'dan pek de farklı olmayan Kuzey İttifakı ile şimdilik barışık görünüyor. Çıkar temelinde kurulan, tutarlı ve kalıcı olmayan ilişkiler geliştirmek ve kontrolden çıkınca da düşman ilan etmek, ABD'nin (emperyalizmin) gelenekselleşmiş tutumudur.

EMPERYALİZM NEREYE?

Gerçekte, emekçilerin örgütlülüğü dahil, dünya sermayesinin önündeki tüm engellerin kaldırılması anlamına gelen **küreselleşme; emperyalist irade** tarafından hızla ve kararlılıkla uygulanmaktadır. Son olarak Katar'ın Başkenti Doha'da

düzenlenen DTÖ toplantısında ABD'nin "Tarımda, sanayi ürünlerinde ve hizmet ticaretinde dünya pazarlarının daha fazla liberalize edilmesi ve bu pazarlara girişin maksimum düzeyde kolaylaştırılması" olarak özetlenebilecek talepleri, küreselleşme basamaklarına yeni basamaklar eklemek anlamına gelmektedir.

Dün; kendini mecbur hissettiğinde çeşitli tavizler veren uluslararası sermaye, bugün kendini engelsiz ve alternatifsiz görmekte ve mevcut kazanımları yok eden bir saldırganlıkla kapitalizmin en vahşi yüzünü sergilemektedir. Gerçekte ise kapitalizm, rakipsiz ve alternatifsiz değildir. Örgütlü karşı duruş bir yana, salt uygulamaların kendisinin bile sebep olacağı ekonomik çöküntü, sosyal gerilme, vb. nedenlerle sistem hiçbir zaman güvencede olmayacak, kendi mezar kazıcılarını kendisi -ve şimdi daha hızlı- yaratacaktır.

Örnek olarak tarımı ele alalım. Tarımda yapılmak istenen şey, tam liberalizasyondur. Bu, tarımda **kapitalistleşme** yani **yığımsal üretim** demektir. Böyle bir üretim ise milyar dolarlarla ifade edilen bir yatırımı zorunlu kılar. Dünyada şu anda söz sahibi olan tohum tekelleri, tarım tekelleri var; Cargil, Novartis, Monsanto gibi. Sadece Cargil, dünya tohum üretiminin yüzde yirmibeşini elinde tutuyor.

Tarım tekellerinin amaçladığı şey, tarım yapılacaksa, bunu kendilerinin yapması ve kendi hesabına çalışan küçük çiftçilerin yıkıma uğratılarak kendi işçileri haline getirilmesidir. Ancak bunun izleyeceği zorunlu istikamette tarım alanları, küçük köylüden, çiftçiden, toprak sahibinden arınacak ve kentlere doğru hücum eden, günlük ihtiyaçlarını bile karşılayamayacak kadar yoksullaşmış kalabalık bir nüfus ortaya çıkacaktır. Kentlerde daralmış olan istihdam olanaklarının üzerine binen böyle bir yük, iktisadi adımların, sosyal ve siyasal olandan bağımsız olmayacağını göstermektedir/gösterecektir. Bu bağlamda diyebiliriz ki, **globalizmin iktisadi çerçevesi, onu güvenceye alan siyasi bir çerçeveyi zorunlu kılmakta** ve bugün Afganistan'dan başlatılan saldırının özünde bu tür hesaplar yatmaktadır.

Sermayenin, birakalım taviz vermeyi, doyumsuz bir saldırganlıkla harekete geçtiği ve kartlarını çok açık oynadığı bu süreçte; diyalogla, iyi niyet gösterileri ile hak almaya çalışmak, saflıktan öte bir anlam taşımaktadır. Onlar, çalışan sayısını indirmenin ve verimi (gerçekte bu artıdeğer sömürsüdür.) arttırmanın hesabını yaparken; yeter ki işten atılmayalım öngörüsü ile hareket etmek, reformizmin ve kendi gücüne inançsızlığın ifadesidir.

Sendika bürokrasisinin artık uzlaşmacı duruşunu kamufle etme koşulu kalmamıştır. Koşullar, ya **teslimiyeti** ya **direnışı** dayatmaktadır. Yaşanacak saflaşma, geçici olarak güç kaybı, örgütlülük kaybı, vb. olarak yansiyabilir. Ancak, potansiyeller doğru bir önderlik altında yönlendirilebilir ve hedefe taşınabilir; sınıf düşmanlarının da onların emekçiler içindeki uzantılarının da huzurunu kaçırmak fazla zaman almayacak; sınıflar mücadelesi güne uygun kavga dinamikleri ile yoluna devam edecektir.

AFGANİSTAN'DAKİ GELİŞMELERE DAİR SORU VE YANITLAR

Soru: İşe Afganistan'a saldırı ile başlayan ABD'nin durumu ve yönelimi için "giriş" bağlamında, kısaca neler söylenebilir?

Yanıt: 11 Eylül'de, beklemediği şiddette bir saldırı ile karşı karşıya kalan ABD, bu saldırının şokunu hala atlatabilmiş değil. Özellikle asker-sivil üst yönetim kademelerinde şok, daha belirgin durumda. Şokun bu kadar uzun süre devam etmesinin en büyük nedeni, ABD'nin düşmanını hala tam olarak tanıyamamasıdır.

ABD, "terörist" tanımlamasını, "ABD çıkarlarına saldıran herkes" gibi çok genel çerçevede tutarken ve dünya kamuoyuna ikna edici gerekçeler sunmak ile emperyalist emeller arasında bir denge oluşturmaya çalışırken; şimdilik, hedeflerinden sadece biri olan Afganistan ile dünya kamuoyunu oyalamaktadır.

Salt El-Kaide'nin bile, pek çok ülkeye yayılmış ve çapı kestirilemeyen bir örgütlenme olması; ABD'nin huzurunu kaçırmaktadır. Kaldı ki amaç ve teşkilatlanma normları açısından sistem dışı sayılamayacak olan El-Kaide'den gerçekte daha kalıcı ve "tehlikeli" bir güç vardır ki o da ezilen dünya halkları ve onların devrimci önderlikleridir.

ABD, tüm rahat görünümüne rağmen, hesaba katması gereken, askeri olandan sosyal ve siyasal olana kadar pek çok faktör sebebiyle gerçekte rahat ve "net" değildir. Bir yandan gerçek düşmanının kimliğini ve çapını tanımlamaya çalışırken, diğer yandan "en iyi savunma saldırısı" genel ilkesine de uygun olarak dünya genelinde sürdürmeyi düşündüğü çok kapsamlı bir saldırının hazırlıklarını tamamlamaya çalışıyor. Tüm dünyada II. Yeniden Paylaşım Savaşı sonunda oluşan dengeleri kapitalist ekonominin dünya ölçeğindeki yeni gerekleri doğrultusunda, yeniden şekillendirmeyi de hedefleyecek tarzda bir saldırının hazırlıkları yapıyor. Bu anlamda ABD'nin tasarladıkları, II. Yeniden Paylaşım Savaşı'nın sonuçlarını dünyanın yeni dengelerine göre değiştirecek olan bir saldırı, müdahale ve düzenlemedir.

Soru: Verdiğiniz cevaba bağlı olarak sormak gerekirse; yaşanmakta olan gelişmeleri, kimi sol yapıların da yaptığı gibi, III. Dünya Savaşı olarak tanımlamak doğru mudur? Stalin'in "Son Yazılar"da, Mahir'in de "Toplu Yazılar"da belirttiği, III. Dünya Savaşı'nın neden çıkamayacağına dair argümanların bugün de geçerliliğini koruduğu söylenebilir mi?

Yanıt: Öncelikle belirtelim ki, Dünya Savaşı olarak bilinen iki büyük savaş, birer yeniden paylaşım savaşıdır. "III. Dünya Savaşı çıkmayacak" derken, kastedilen şey, yeniden paylaşımın olmayacağı değil, bunun bir dünya

savaşına gerek kalmadan sağlanabileceğidir. Stalin, böyle bir savaşın, söz konusu devletlerin halklarının "olur"u alınmadan mümkün olamayacağına vurgu yapmıştı; bu, bugün de geçerli olan bir olgudur. ABD'nin, hemen her hamlesini halka benimsetmek için yalan ve hile dahil her yola başvurması boşuna değildir. Bunun dışında özellikle Mahir'de, III. Dünya Savaşı'nın olmayacağına dair tespit, Sosyalist Sistem'in varlığına ve nükleer teknolojinin caydırıcılık gücüne dayandırılıyordu. Günümüzde artık sosyalist sistem yok. Nükleer teknoloji de artık hiçbir ülke için ulaşılamaz değil. Bu alanda, az sayıda ülkenin oluşturduğu bir dehşet dengesinden söz edilemez. Bu veriler, yeni bir dünya savaşının çıkmasını mümkün gibi göstermektedir. Ne var ki, yine Mahir'in dikkat çektiği bir diğer olgu, emperyalistlerarası entegrasyon, böyle bir savaşı ihtiyaç olmaktan çıkarmaktadır. Buna göre emperyalistler entegrasyona (bütünleşmeye) gitmekte ve aralarındaki tüm çelişkilerle rağmen, sorunlarını bir dünya savaşına sebep olmadan aşmaktadır. 1976'da yayınladığımız "Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik" adlı broşür, bu konuya da açıklık getiriyordu:

"Biz emperyalizmin 3. Bunalım dönemi olarak adlandırdığımız dönemde, emperyalist ülkeler arası çelişkilerin giderek daha derinleştiği fakat bu çelişkilerin çeşitli nedenlerden dolayı askeri plana, üçüncü bir emperyalistler arası savaş biçiminde yansımadağını söylüyoruz. (...) 3.cü bir emperyalist paylaşım savaşının olanaksızlığından bahsetmemiz, bazı oportünistler tarafından çarpıtılmakta, emperyalist ülkeler arası çelişkilerin ortadan kalktığını söylediğimiz iddia edilmektedir. Oysa biz altını vura vura bir defa daha söylüyoruz ki: Emperyalizmin üçüncü bunalım döneminde emperyalist ülkeler arası çelişkiler daha şiddetlenmekte ve artmaktadır. Bu çelişkilerin derinleşmesi, bütünleşme ile bir arada gitmektedir. Çelişme ve bütünleşme birbirini doğuran iki ana süreçtir. Ve ağır basan yön çelişmedir, ama emperyalist ülkeler çeşitli nedenlerden dolayı bu derinleşen çelişmenin kısmi çözümünü olan savaşa başvuramıyorlar. (Savaş bu çelişmenin kısmi ve geçici bir çözümüdür; ama, daha büyük çelişmelere gebe dir.) Bir yandan çelişkiler derinleşirken öte yanda da entegrasyona gidilmekte, bu çelişkilerin had safhaya çıkması ve geçici olarak da savaş yoluyla çözülemeyişi fakat zorunlu olarak bütünleşme ve bunun sonucu çelişkinin daha da derinleşmesi... Bu süreç kapitalizmin krizini daha bir derin daha bir ölümcül yapmaktadır." (Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik, s:46-48, Devrimci Gençlik yayınları, 1976)

Yani mesele paylaşımına eğer; bu, salt Afganistan coğrafyasında bile gerçekleşmiş, saldırıya katılan-katılmayan

hemen tüm emperyalistler, ortaya çıkan sonuçta (paylaşım sofrasında) yer alabilmek için bir akbaba gibi üşüşmüştür.

Bir halkın maddi-manevi tüm değerlerinin tahribi biçiminde süren ve tek yanlı olması sebebiyle gerçekte savaş bile sayılmayan Afganistan'daki durum; emperyalistlerin çıkarları uğruna halkları boğazlamak üzere bir araya gelme ve çelişkilerini ikincil plana atma geleneklerinin sürdüğünü gösteriyor. Çıkarların paylaşılması noktasında ise, çeşitli kutuplaşmalar, çekişme ve restleşmeler söz konusu oluyor ise de bunun, dünya ölçeğinde askeri bir kışırmaya dönüşmesi beklenmemelidir.

Soru: Bilindiği gibi 11 Eylül'deki saldırı "Tarihin en büyük terörist saldırısı" olarak nitelendi. Bu, doğru bir tanımlama mıdır?

Yanıt: Aslında bu tür süreçlerde kaçınılması gereken olgulardan biri de sorunları tanımlama yönteminde ve kullanılacağı dilde burjuva medyanın kulaklarımıza ve dilimize aşına etmeye çalıştığı tarzıdır. Hatırlanacağı gibi, Susurluk sürecinde hemen herkesin diline "derin devlet" kavramı yerleşti. Bu da Radikal Gazetesi düzeyinde bir kavrayışın ve "sol"culuğun ürünü bir kavramdı. Devrimcilere yakışan, bu kavramı sahiplenmek değil, kendi mantalitesini tamamlayan bir terminoloji ile sorunu açmaktır.

Sorunuza dönelim; terör ve terörist denince, akla nelerin ve kimlerin gelmesi gerektiği konusu üzerinde kafa yordukça, görülecektir ki Amerika gibi bir güç dururken daha büyük terörist aramak, zorlama ve maksatlı bir çaba olacaktır. "En büyük" denince, yıkılan yer miktarı kastediliyorsa, bir ülkeyi halkının başına günlerce süren bombardımanla yıkmak akla gelmeli. "Kayıplar" öne çıkarılacaksa; yüzbinlerce Iraklı çocuk hatırlanmalı. Hassasiyet/insaniyet, vb. ise söz konusu olan; o zaman da hastane bombalamak, kimyasal silah üretmek, pazarlamak ve kullanmak, darbe yapmak, hedefe konan rejim karşısında kontra güçleri her türlü kirlilikle emzirerek büyütme, Sırtlar'ın üzerine atmak için Arnavut konvoyunu bombalamak, vb. olaylar anımsanmalıdır.

Tarih, ABD gibi bir terörist güce tanık olmamıştır. Ve bu nedenle, tüm yönlendirmelere rağmen, dünya, ABD'nin mağduriyetini değil; terörizmini, tehdit ve şantajını öne çıkaran tepkilere tanık olmaktadır.

Sadece Henry Kissinger'in üzerine tutulan mercak bile, ABD'nin terörünü açığa çıkarmaya yeterlidir. 1968 yılında Nixon'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı olan, o dönemde ABD'nin dış politikasını belirleyen ve 1973 yılında dışişleri bakanı olan Henry Kissinger; ABD'nin dünya ölçeğindeki terörist yüzünün en çarpıcı

sımlarından biridir. Kissinger, Vietnam Savaşı dahil pek çok yerde ABD'nin kanlı icraatlarının baş aktörlerinden biridir. Hatırlanacağı gibi ABD Vietnam'da, II. Dünya Savaşı'nda kullandığının iki katı, yani 4 milyon ton bomba ve napalm kullanmış, üç milyon Vietnamlıyı öldürmüştü.

ABD, suç dosyasındaki kabarıklık sebebiyle, saldırıya uğradığında bile kendini masum/haklı gösterme çabasında başarılı olamamış; dünyanın pek çok yerinden aleyhte tepkiler almıştı. Saldırı sonrasında, Latin Amerikalı yazar Eduardo Galeano, "*Bence şu anda öncelikli olarak yapılacak iş Kissinger'in kendisini bombalamaktır.*" demiş ve terörizmin gerçek kaynağına işaret etmiştir.

Soru: Görebildiğimiz kadarıyla solda, ABD'nin saldırısına dair bir adlandırma karmaşası yaşanıyor. Kimi, sadece "savaş" derken, kimi "emperyalist savaş" diyor. Bir başkası ise, "savaş" demenin yanlış olacağını, bunun tek taraflı bir saldırı olduğunu, bu nedenle "emperyalist saldırı" demesi gerektiğini söylüyor. Doğrusu nedir?

Yanıt: Yukarıda da belirttiğimiz gibi Afganistan'da yaşananlara gerçek anlamda savaş bile denemez. Afganistan'daki ekonomik-askeri tüm maddi varlıkların değerinin bir füzeye bile değmeyeceği, Taliban tarafından bile kabul ediliyor. Bu tek yönlü saldırıya en uygun tanım "emperyalist saldırı"dır.

Soru: ABD'nin 11 Eylül saldırısının hemen sonrasında başta George Bush olmak üzere politik-askeri sözcülerinin ağzından tüm dünyaya aktarmaya başladığı saldırı planının, daha önceden hazır bir plan olduğuna dair genel bir kanaat var. Peki nedir bu plan?

Yanıt: Bu plan için kısaca, "ağırlaşan bunalım ve kızışan pazar kavgası sebebiyle, hakimiyet alanlarında sorun çıkarıcıların etkisiz kılınması" diyebiliriz. Başını ABD ve İngiltere'nin çektiği ve fiilen uygulamaya başlanan senaryoda "emperyalist saldırı, işgal, yeniden düzenleme ve sömürgeci bağımlılığı güçlendirme" dahil pek çok bileşen söz konusudur.

Saldırı için birinci kategoride adı geçen Irak, Suriye, Libya, Küba, Kuzey Kore, Yemen ve ikinci kategoride adı geçen Sudan, İran, Endonezya gibi ülkelerin ortak özelliği; ya geçmişte Sovyetler Birliği'nin etkisi altında yer almış; ya da ABD işbirlikçisi diktatörlükler sonrasında halkın öfkesi sebebiyle işbirlikçilikte ve bağımlılıkta problem oluşturan konuma gelmiş olmalarıdır. Aynı şekilde, bu ülkelerin çoğu, petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarının denetim altına alınması sebebiyle emperyalistlerin ilgisini çekmekte ve iştahını kabartmaktadır.

Soru: Sovyetlerin çözülmesi sonrasında yeni nüfuz ve pazar alanlarının oluştuğu bilinmektedir. Aynı zamanda

dünya çeşitli yakınlaşma ve bloklamalara sebep olmaktadır. Son gelişmelerle beraber, içinde Özbekistan ve Tacikistan'ın bulunduğu kimi ülkelerin ABD'ye verdiği destek sebebiyle, "Şangay Altılısı"nın tarihe karıştığı iddiasında bulunanlar var. Gelişmeler, ülkeleri yeni denklemlere doğru mu zorluyor?

Yanıt: ABD, 11 Eylül sonrasında oldukça uygun hale gelen uluslararası ilişkilerden de yararlanarak, globalleşmenin siyasal üst yapısını oluşturacak yeni bir saldırganlık başlatacak gibi görünüyor. Şu aşamada süren saldırıların siyasal islamın radikal kesimlerine yönelik gibi görünmesi, uluslararası düzeyde ABD politikalarına set oluşturabilecek ülkelerin de (Rusya, Çin, Hindistan) siyasal islam ile sorunlarının olması, ABD'nin planladığı global saldırının şu aşamada önemli bir tepki almasını engelliyor. Ancak savaşın daha ileri evrelerinde pek çok gelişmenin ortaya çıkacağını söyleyebiliriz. İşte bu aşamada dünyada pazar ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşılacağı, yeni dengelerin oluşacağı bir süreç başlayabilir. Şangay Beşlisi (Altılısı) ve Hindistan'ın katılımıyla oluşan blokun ABD politikalarına alternatif oluşturması düşüncesi ise, Afganistan müdahalesiyle fiyaskoyla sonuçlandı. Yeni süreçte kartlar yeniden dağıtılacak. Artık Rusya, Çin ve Hindistan'a olduğundan daha çok NATO ve AB'ye yakın gibi.

Soru: Afganlıların, Sovyetler'le savaş döneminde olduğu gibi güçlü imkanlara sahip olmadığı biliniyor. Buna rağmen ABD'nin işinin zor olduğu söylenebilir mi?

Yanıt: Afganistan'da başlangıçta ABD'nin işi sanıldığı kadar zor değil. Kuzey İttifakı aracılığı ile kentleri büyük oranda ele geçirmiş durumda. Buralarda oluşturacağı üslerden, taktik operasyonlarla dağlara çekilen Taliban'a ve El-Kaide örgütüne önemli darbeler vurabilir. Ancak, özellikle El-Kaide sadece Afganistan'da değil, Pakistan, Hindistan-Keşmir, Filipinler, Ortadoğu, Kafkaslar gibi pek çok yerde ve ülkede örgütlü. Bu yapının nitelikli kadrolarının büyük bir bölümünü bu saldırılardan kurtarabileceği beklenmelidir. Sahip olduğu fikrî ve örgütsel duruş sebebiyle El-Kaide gibi yapılardan kalıcı bir istikrar beklenmemeli ise de, 2002 yazında Afganistan'da şimdikinden daha sıcak çatışmaların yaşanacağı varsayılabilir. Hatta çatışmalar Pakistan, Tacikistan, Özbekistan, Keşmir gibi bölgelere yayılabilir.

Soru: Emperyalist saldırı Afganistan sınırlarını fiilen aşabilir mi; bunu hangi dinamikler belirleyecektir?

Yanıt: Aslında ABD'nin, dünyanın çeşitli bölgelerine doğrudan veya dolaylı araçlarla saldırısı sürüyor. Örneğin Irak, hemen her gün bombalanırken, Kolombiya'da gerek ABD beslemesi kontralar ve işbirlikçi iktidar, gerek ABD'li uzmanlar saldırısının her biçimini denemekte, uyuşturucu ticareti dahil, hiçbir kirlilikten

kaçınmamaktadır. Mesele, 11 Eylül bağlantılı saldırılar ise; bu konuda da ikili bir boyut gözlenecek, bir taraftan terörist olduğu iddiasıyla kimi ülke ve bölgeler vurulurken, bu toz duman ve haklılık görüntüsünün eşliğinde emperyalist senaryolar uygulanacak. Bonn'daki Afganistan Konferansı gibi paylaşım masaları oluşturacaktır. Bu süreçte tayin edici asıl dinamikler, emperyalist saldırganlık ile ezilen halkların karşı durma iradesi olacak ise de; tablonun bir yerinde, 11 Eylülde sahnede yerini "ABD düşmanları" olarak alan kesim ile ABD'nin; çeşitli biçimlerde sürtüşme ve kapışmaları da gözlenebilecektir.

Şimdilik dikkatler Afganistan üzerine toplanmış. Tüm dünyadan büyük oranda tecrit olmuş, hiçbir ciddi ekonomik ve askeri altyapıya dayanmayan, devlet niteliği bile taşımayan Taliban'ın ortadan kaldırılması için başlatılan saldırı, yukarıda da belirttiğimiz gibi, gerçek anlamda savaş bile sayılmaz. Ancak, Afganistan coğrafyasında uzun süreli istikrarlı bir yönetim oluşturmak da pek olanaklı değil. Afganistan'a girmek, yönetimi almak, zor değil; ancak uzun süreli olarak orada kalmak ve istendiği anda oradan çıkmak neredeyse olanaksız. Operasyonu uzatan ve daha uzun süre dünya kamuoyunun dikkatlerinin toplandığı yer Afganistan olacak.

Bu arada Afganistan'da Taliban'a karşı kazanılacak kolay bir başarı, Amerikan kamuoyunun daha saldırgan politikalara onay vermesine yol açabilir. İkinci saldırı noktası ABD'nin eski takıntısı Saddam'a karşı olabilir. ABD'nin bu saldırıda büyük olasılıkla Irak'ı değil, Saddam'ın kendisini hedef alacağı düşünülebilir. Ortadoğu'da dengeleri tümüyle alt üst edecek şekilde, Irak'ı parçalamanın eşğine getirecek bir operasyon yerine güçlü istihbarata dayalı olarak Saddam'ın bulunduğu bölgenin, taktik nükleer silahların kullanımını da dahil değişik yöntemlerle tümüyle yok edilmesinin bile tercih edilmesi mümkün. ABD askeri çevrelerinin sık sık "*teröre karşı nükleer güç kullanımı da dahil her yöntemin kullanılacağını*" açıklaması sadece bir blöf olarak algılanmamalıdır. Ancak, bugün ABD'nin öncelikli sorunu, ikinci bir 11 Eylül yaşamamaktır. Bu nedenle, böyle bir düşmanın çapını, güç ve olanaklarını saptama işine hız vermiş durumda. Hatta bazen, tek meselenin El-Kaide vb. yapılar ile başedebilmek olduğu imajı verilmek isteniyor. Bu noktada devrimcilerin, olguları tartarken kantarın topuzunu büyük bir hassasiyetle kullanması gerekiyor.

Eski Sovyet Cumhuriyetlerine dek uzanan ve dikey veya yatay (organik veya dolaylı) olarak yaygın bir ilişkilendirme halinde bulunan El-Kaide'nin belirli bir gücü var; bu, madalyonun bir yüzü. Diğer yüzünde ise, sonuçta aynı sistemin ürünü bir varlık olması sebebiyle ve oturmuş-tutarlı bir duruşa/amaca sahip olmadığı için, El-Kaide'den emperyalizm ile başatması beklenmemeli; daha da önem-

lisi, halkın umutlarına tercüman olacakları yanılığısına asla düşülmemelidir. Bilinmelidir ki emperyalizm ile başedebilme imkan ve potansiyeline sahip tek güç, devrimci yol göstericilik ile birleşmiş olan halktır.

Emperyalizmin, klasik sömürgeciliği anımsatan yöntemlerle dünya halklarının maddi ve manevi varlıklarını bir sülük gibi emmeye başlaması; hemen her coğrafyada postal izlerine rastlanır olması yeni bir durum ise de; bu yenilik, emperyalizmin nitelik değiştirmesi değil, niteliklerinin gereğini yeni tarzlarda sürdürmesidir. Bundan etkilenerek övgü yağdıranlar gibi, sinerek ayak uyduranlar da en çok yenilik olgusuna sarılmakta, öz itibarıyla yeni olmayan bir durumu, emperyalistlerin de işine gelecek tarzda, bütünüyle bir yenilenme olarak yansıtmaktadır.

Soru: Yaşanmakta olan gelişmelerin, yıllar önce yaptığımız "Daralan pazar alanları sebebiyle emperyalizm, içte ekonominin askerleştirilmesi, dışta yeni sömürgecilik metoduna başvurdu" tespitini doğruladığı söylenebilir mi?

Yanıt: Mutlak anlamda daralan Pazar alanlarına bağlı olarak emperyalist kapitalist sistemin iyice militarize ettiği, artan emperyalizm ve ABD saldırı gücünün altında güçlü militarist ekonominin varlığı bugün için de geçerli. Buna ek olarak, özellikle ABD'nin saldırgan politikalarında dünya genelinde kapitalist ekonomide yaşanan globalleşmenin de rolü vardır. Globalleşen ekonomik yapıya paralel olarak, siyasal düzeyde uluslararası ilişkilerin globalleşmenin siyasal üst yapısını oluşturacak tarzda yeniden düzenlenmesi zorunlu bir hal aldı.

Soru: Emperyalizmin iktisadi, siyasi ve askeri alandaki artan müdahalelerini yeni sömürgecilik ilişkisinde bir değişim olarak kabul edebilir miyiz; yoksa, onun bir gereği midir?

Yanıt: Kapitalist ekonominin globalleşmesinin önemli oranda tamamlanması ile emperyalizmin ekonomik ve ona dayalı olarak da siyasal gericiliği ve askeri saldırganlığı arttı. Bu durum, yeni sömürgecilik ilişkisinin kendi içinde evrimleşmesinin bir sonucudur. Ancak bu noktada bir gelişmeye dikkat çekmekte yarar var. Yeni sömürgecilik olgusunu klasik sömürgecilik ilişkisinden ayıran önemli bir faktör; yeni sömürgecilik ilişkisinde ürünlerin eşitsiz değişimi gibi ticaret yoluyla sömürünün yanında, emperyalizmin içsel bir olgu olması ile yoğun bir artı değer sömürüsünün de yaşanmasıdır. Günümüzde emperyalist tekellerin üretimlerini büyük oranda uluslararası serbest ticaret ve üretim bölgelerine kaydırmaları, ürünlerini buralardan yeni sömürge ülkelere pazarlamaları, ticaret yolu ile sömürüyü klasik sömürgeciliğe benzer tarza biraz daha yaklaştırdı. Ekonomilerini ihracat ekonomilerine dönüştürmede zorlanan oldukça güçlü orta sınıflara -küçük ve orta üretimi-

sahip yeni sömürge ülkeler (Arjantin, Türkiye, Brezilya, Meksika gibi) globalleşme sürecinde en fazla yoksullaşan ülkeler oldu.

Soru: Savaşın muhtemel sonuçları için neler söylenebilir?

Yanıt: Savaşın muhtemel sonuçları pek çok yoruma açık. Sorunu sadece Afganistan özelinde ele almak ya da gündeme gelecek olan global saldırının sonuçları olarak ele almak mümkün. Afganistan özelinde ele alacak olursak; özellikle Taliban'ın kimliğine bakmak gerekiyor. Taliban bir halk hareketi değil, yıllardır süren savaş ile iyice yoksullaşan Afgan halkının ekonomik-demokratik-siyasal hiçbir beklentisine cevap verme amacı, hedefi, niyeti olmayan siyasal anlamda gerici bir hareket. Şimdi siyasi iktidarı kaybetmiş olan Taliban'ın çok güçlü dış desteklere dayanmadan yeniden kendini toparlaması olanaksız. Görüldüğü kadarıyla yakın zamanda Taliban'a önemli bir desteğin sağlanması da mümkün değil. Taliban açısından yolun sonuna gelinmiş gibi (El-Kaide için ise aynı şeyi söylemek mümkün değil). Sürecin sonunu Paştun'ların kendilerini temsil edebilecek başka bir siyasal önderliğe kısa sürede sahip olup olamayacakları belirleyecektir. ABD, Paştun kabile reislerine güçlü maddi destekler sağlayarak belli bir siyasal yapıyı oluşturabilirse, çatışmalar giderek yavaşlayabilir. Ters durumda Taliban'ın gücünü koruması çatışmaların zamana yayılarak uzamasına neden olabilir.

Afganistan'daki süreci belirleyecek olan, sadece Afganistan'da çok dağınık olan etnik yapıdan kaynaklanan iç sorunlar değil; Afganistan'ın aynı zamanda Orta Asya gibi stratejik önemi fazla olan bir noktada en zayıf halka konumunda olmasıdır. Bölgede insiyatif mücadelesi veren Rusya, Çin, Hindistan, Pakistan, İran gibi ülkelerin Afganistan sorununa başından sonuna kadar ABD penceresinden bakıp bakmayacakları ise şimdilik belirsiz.

Afganistan sınırlarını aşan muhtemel global saldırının seyri ve sonuçları için, konu içinde söylediklerimizden daha fazlasını söylemek için henüz erken.

Soru: Bu süreçte devrimcilere düşen görevler ve öne çıkarılması gereken argümanlar ne olmalıdır?

Yanıt: Bugün zayıflatılmış, marjinal ve etkisiz kılınmış gibi gösterilen devrimci çalışmalarda; barış, eşitlik, özgürlük, adalet gibi kavramlar daha fazla öne çıkarılabilir ve sayıca daha büyük bir kesimin ilgisini çekmeye başlayabilir.

Bu süreçte sermayenin medyadaki tetikçilerine daha çok iş düşecek; propaganda odaklarının rollerinde kirlilik oranı artacaktır. İrkçılığı ve militarizmi kaşıyanların karşısında halkların kardeşliğini gündeme getirenlerin şansı daha az değildir. İşçi kovboyculuk düzeyine düşüren ve kendine dünyadaki gerginlikten vazife çıkaran Türkiye egemenlerinin

hevesleri gene kursaklarında kalacak; hayalini kurdukları 3-5 kuruşu da elde edemedikleri gibi, tetikçiliğe soyunarak yardım bekleme onursuzluğu ise, yüzlerinin gerçek rengi olarak yansıyacaktır. ABD'ye, Afganistan'dan Cezayir'e uzanan geniş bir yelpazede düşmanını avlama yeteneği atfedenler ve bunun sonuçları üzerinde hesap yaparak savaş çıkırtkanlığına soyunanlar, gerçek kimliklerini ortaya çıkaran büyük açıklar vermiş olacaktır. Bu, onların halk nezdinde teşhiri için de bir fırsattır.

Devrimciler, diğer başka süreçlerde olduğu gibi, bu süreçte de **burjuva medyanın yönlendiriciliğinin ve kendini ayakta tutma mücadelesinde yenilgiye uğramış şahısların aşılacağı karamsarlığın** etkisine girmeden, devrimci bir duruşun gerektirdiği iç güveni ve mücadelede ısrarı geliştirmelidir.

Halkın bilincine yatırım yapan ve gönlünde kalıcılışmayı amaçlayan devrimciler, Afganistan'ın bombalamasından Filistin'deki katliamlara; DTÖ'nün Katar'daki toplantısından, Türkiye'nin hemen tüm zenginliklerinin önümüzdeki süreçte yağmalanmasına kadar pek çok gelişmenin, yarın boynumuza dolanarak boğucu bir rol oynayacak olan kapkara bir zincirin halkaları olduğunu anlatmalı; gerçekliğin daha net ve hızlı görülmesini yardımcı olabilecek yaratıcı yöntemler geliştirmelidir. Bunun yanında, 11 Eylül saldırısından sonra yayınladığımız bildiri de de belirttiğimiz gibi, ABD'nin artık dokunulamaz olmadığına açığa çıkmış olması; gerek öğreticilik, gerekse moral açısından önem taşımaktadır. Bulduğumuz ülkedeki karşı-devrimci gücün imkanlarını abartan ve devrimcilerin başarısına dair inanç yitimi kaşıyan karamsar ve edilgen kesimler karşısında, yöntemine ve temsil ettiği güce güvenen devrimcilerin duruşu, artı bir ağırlık ve ciddiyet kazanmıştır. 11 Eylül'den, "vurulamayacak hiçbir hedef yoktur" mesajını alabilen ve bunu devrimci irade ve seçicilik ile birleştirebilen devrimcilerin önü şimdi daha açık olacaktır.

Bu arada kapılarını emperyalizme ardına kadar açan ülkemizde, orta sınıfların (küçük ve orta üreticilerin) yoğunluğu sebebiyle, yoksullaşan kesimlerin nüfusu bir hayli kabarık olacaktır. Bu, devrimciler açısından doğru ve zamanında değerlendirilmesi gereken bir olgudur. Bilindiği gibi, mülk yitimi, kişide harekete geçme eğilimini tetikleyen en önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle, önümüzdeki süreçte öncelikle, mülksüzleşen kesimden radikal reflexler beklenmelidir. İşçi sınıfına yönelik saldırıda, **işini yitiren kişi olmama** gayretinin öne çıkması, bu kesimden gelebilecek karşı duruşları geciktirmekte ve bunun yanında, mülksüzleşen bir küçük burjuvazinin tepkisi daha somut olabilmektedir. Tabii ki bu durum konjonktürelidir; yoksa, sistemden yara almış, acı çekmiş kesimlerin (ister işçi ister küçük burjuva olsun) bir bütün oluşturacak şekilde harekete geçmesi uzak bir olasılık değildir.

DEVRİMCİLERİN EYLEMİNE HER KOŞULDA DEVRİMCİ BİLİNÇ YÖN VERMELİDİR

Sosyalizmi neden istiyoruz?

Kapitalizme neden karşıyız?

Düşman kim?

Düşman bilincinin oluşması kolay mıdır?

Yukarıdaki türden sorular, bilincin hareketin doğru bir seyir izlemesi üzerindeki rolü açısından önemlidir. Düşmanlık olgusunu kavramış, böyle bir bilince ulaşmış bir insanın, düşmanla karşı karşıya geldiğinde yalpalama ve değerlerini eğip-bükme ihtimali yoktur. Bu nedenle en genel anlamıyla devrimciliğin kendisi gibi, sınıf bilinci alma olgusu da hafife alınmamalıdır. **Sorunun özüne dair bilinmesi gerekenler eksik bırakıldığında, onun yerini delikanlılık, yiğitlik, ahkam kesme, vb. feodal kültür öğeleri doldurur.**

Bizimki gibi ülkelerde devrimci olmanın zaten ölümle de tutsaklıkla da yüzleşmeyi göze almak anlamına geldiği bilinmektedir. Ancak yine de meseleyi ölümle eşitlemek doğru değildir. Bedel ödeme olgusunun kendisi ile buna sebep oluşturan nedenler arasındaki ilişki, bireyle hareket arasındaki ilişki, bireyin hareket, hareketin de birey demek olduğu gerçekliğinin kavranması; bunlar, devrimciliğin **ömür boyu**, kavganın da **gerektiği kadar** ve **gerektiği şiddette** verilmesini sağlar.

Hemen her devrimcinin okuduğu ve bazı hareketlerin de "eğitim kitabı" olarak seçtiği "Moskova Önlerinde" romanının kahramanı Bourdcan, askerlere "Vatan"ın ne olduğunu anlatmaktadır:

"Siperin üstündeki ince otları attığım zaman bu işi senin için yapıyordum. Orada sığınacak ben değildim. İyi temizlenmemiş silahın için seni azarlarsam bil ki bunu senin için yapıyorum. Onunla ben atış etmeyeceğim. Senden her istenen sana her buyrunca bil ki senin içindir. Şimdi Vatan'ın ne olduğunu anladın mı?"

(...)

Vatan sensin. Seni öldürmek isteyen öldür. Kimin için gerekli bu?

Senin için, karın, baban ve çocukların için..."

(Moskova Önlerinde, s:43, Aleksandr Aleksandroviç Bek)

Buradaki, tekilleştirerek somutlama işi, tekil-bütün ilişkisine zarar vermez. Aksine anlaşılabilirliği artırır. Aynı şekilde "örgüt biziz biz örgütüz" soyutlaması veya "devrimi her an, yaşamının her ayrıntısında ve kendin için yapmalısın" ifadesi de söz konusu bütüne zarar vermez. Devrimciler, elbette ki "elle tutulmaz, gözle görülmez" hedefler de koyacaklardır önlerine. Büyük amaçlar, büyüklüğü oranında önemli, zorlu çabalar gerektirir ve uzaktaymış gibi görünürler. Bu uzaklık bazen (kimi kavrayış sorunlarının ve bilinç eksikliğinin bulunduğu durumlarda) **hedefsizlik** veya **bedellerin boşuna ödendiği** intibahı uyandırır. Bunun aşılması, bilinç seviyesini yukarı

çekmek kadar, moral değerlerle pratik olguların buluşturulmasını da gerektirir.

Bir devrimci, sosyalizmi neden istediğini, kapitalizmi neden istemediğini, sınıflar mücadelesinin ne olduğunu, neden gerektiğini çok iyi bilmeli; dostunu da düşmanını da çok iyi tanımalıdır. Bu bilinçteki insanlar, ölümün de yaşamın da anlamını bilir; ölmesi gerektiğinde gözünü kırpmadan adımını atar; ama bunun, karşı tarafa çok ağır bedellere mal olması için de gerekli ustalığı gösterir. Zaten böyle bir ustalık, devrimci yaşamın her anı için bir zorunluluktur.

Devrimciler, ölüren de yaşarken de iz bırakmayı bilmeli, kalitede yoğunlaşmanın ve seçiciliğin devrimcilerin işi olduğunu göstermelidir. Düşmanlarına, anladıkları dilden yanıt verirken, dostlarına yüreğinin en sıcak köşesini ayırmalıdır.

Daha yeni devrimci saflara katılmış ve sempatican konumunda bulunan öznelere, kendi hareketlerinin, dünyayı fethetmek için yeterli olduğunu zannedebilirler; ancak, bir hareketin yön verici iradesinin böyle bir lüksü yoktur/olmamalıdır. Özenle seçilen eleştirilere, ön açıcı önerilere kulak tıkayıp; "Hepiniz aynısınız" anlamına gelecek toptancı yanıtlarla, gerçek dostları ile sahte dostlarını aynı kefeye koymak ve çözüme dair somut önerileri görmezden gelmek, ölüm orucu gibi bir eylemin gerektirdiği olgunluk ve genişliğe uzak bir duruştur. Bu düşünün, sahibine de çok şey kaybettireceği aslında büyük ölçüde ortaya çıkmış olduğu halde, dostlarla mesafe oluşturma tarzındaki ısrarı anlamıyoruz. Ve biz bir önceki sayıda yaptığımız çağırımı, devrimci sorumluluğumuz gereği tekrar ediyoruz.

"Ölüm orucunda veya bir başka eylemde devrimcilerin üstünlüğü, **değerlerine ölümüne bağlılık** olduğu kadar, süreci genel ve özel boyutları ile sürekli olarak canlı tutmak, insiyatifi elde bulundurmak ve yaratıcı bir üretkenlikle müdahaleci bir duruşun devamlılığını sağlamaktır. Bu müdahale, sürecin gidişatı üzerinde etkili olan ara kararlar (açıklayıcı mesajlar vermek talepleri ileri veya geri çekmek, birlik çabasını yoğunlaştırmak, vb.) almak biçiminde olabileceği gibi; **gerekmeye halinde süreci, niteliği farklı olan bir başka sürece bırakmak biçiminde de olabilir.** Örneğin **gelenen aşamada tutsakları sakat bırakmaktan veya öldürmekten rahatsız görünmeyen ve hatta bunu, hem eylemi hem de cezaevlerindeki direnişçi kitleyi tasfiye yönünde geliştiren devletin iradesini/insiyatifi kırarak ve devrimci-demokrat gönüllere derin bir soluk aldırıp, umudu güçlendirici etki yapmak için mevcut gidişata müdahale edilebilir.**" (DEVİRİMCİ HAREKET Eylül 2001)

ZORBANIN ANLADIĞI DİL DÜN OLDUĞU GİBİ BUGÜN DE AYNIDIR

Zorbanın şiddeti karşısında sinmek ve herhangi bir tepkinin, zorbayı daha yoğun

şiddete yönelteceği düşüncesiyle; karşı durma ve savaşma eğilimi taşıyanları "kışkırtıcı" ilan etmek, onların zorbaya karşı eyleminden rahatsız olmak, sıkça rastlanan bir durumdur. Bu, özellikle reformizmin, tasfiyeciliğin, yeni dünya düzeni ürünü uzlaşmacılığın yaygınlaşması ile doğrudan orantılı bir duruştur.

Aslında bizim, çeşitli yer ve zamanlarda, çeşitli biçimlerde konu ettiğimiz bu olgu, yanlış meşruiyet tartışmalarından, sınıf düşmanlığı ve gerekleri konusunun kavranışındaki çarpıklıklara kadar geniş bir yelpazede etkisini gösterir. Daha önce de vurguladığımız gibi; cellat, uysallık karşısında ipi yavaş çekme veya çekmeme eğiliminde olmaz. İşkenceciye, canımızın yandığını, mümkünse darbelerinde daha kontrollü olmasını söyleyemeyiz. Veya halka karşı duruşu, sınıfsal niteliği gereği yoğun ve sürekli şiddeti gerektiren bir iktidarın, kendisine yönelecek devrimci eylemler sebebiyle tahrik olup daha çok zarar vereceğini düşünmek, en azından bu düşünce sebebiyle ona anladığı dilde yanıt vermekten kaçınmak doğru değildir.

Son olarak FHKC'nin lideri Ebu Ali Mustafa, ağustos ayında İsrail tarafından pek çok Filistinli gibi katledilmiş ve bunun üzerine FHKC, İsrail Turizm Bakanı Rehavam Zeev'yi ölümle cezalandırarak yanıt vermişti ve silahlı kanadının adını "Şehit Ebu Ali Mustafa Tugayı" olarak ilan etmişti. Bu eylem sonrasında Filistin yönetimi FHKC'nin silahlı kanadı "Şehit Ebu Ali Mustafa Tugayı"ni yasadışı ilan etti. Filistin Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi adına yayınlanan bildiri, bu yasağın mantığını ele veren bir içerikteydi:

"Şehit Ebu Ali Mustafa adına hareket eden tüm gruplar yasadışı ilan edilmiştir. Bu gruplar, yaptıkları eylemlerle halkımızın çıkarına zarar vermekte ve İsrail'e, halkımıza uyguladığı baskıyı daha da güçlendirme ve mülteci kamplarımıza, köylerimize ve kentlerimize karşı saldırgan planlarını uygulama fırsatı vermektedir."

Kavgada safını belirlerken ve bunun gereklerini yerine getirirken kararsız ve edilgen kalmanın, doğru yerde durmayan kesimlerin yönlendirmelerine itibar etmenin örnekleri açısından ülkemiz toprakları da zengindir. Bir devrimcinin canının sınıf düşmanlarına çok ağır bedellere mal olması gerektiği, genel kabul gördüğü ve ölümü göze almış bir devrimcinin adeta bir ordu demek olduğu bilindiği halde ve üstelik, halkın gönlünde iyileşmez yara izleri bırakan acıların başka türlü hafifletilme ihtimali yokken; hâlâ falan yöneticinin diyaloga yanaşmamasından veya ona baş vuran annelere "Hepiniz geberin" demesinden yakınmak; "Devlet Ölümlerden Zevk Alıyor" manşeti atıp, sürecin gidişatının gerektirdiği devrimci müdahaleyi yapmamak; ödenen tüm bedellere ve direngenlikte örnek tutuma rağmen, edilgenliktir.

ÖFKE AKLI GEMLERSE, ÖLÇÜSÜZLÜK YAYGIN BİR HAL ALIR VEYA VATAN'CILARIN DİLİ

Yukarıdaki başlıkta "öfke" yerine, "dar grup çıkarları", "ucuz hesaplar", vb. de kullanılabilir. Devrimcilerin, dost cepheyi geniş, düşman cepheyi dar tutmak, mütevazî olmak, ölçü bulanıklığından kaçınmak için çokça sebebi vardır. Bilindiği gibi kişi, öfkeyle ve bağıracağı konuşurken ölçüyü kaçırabilir; farklı dönemlere ait duruşu ile bağdaşmayan ifadeler kullanabilir. Ne var ki aynı durum yazılı ürünlerde yansıyor; bu, önemli bir soruna işaret. Öfke veya kimi hesaplar, kalemin de kontrolünü bozar noktaya gelmişse; bu, "dil sürçmesi"nden çok daha ciddi bir arızaya/olumsuzluğa işaret.

Daha önce de işaret ettiğimiz gibi Vatan'cılar, devrimci yapılar arasında mücadelenin içinde oluşmuş gelenekleri, yakınlaşma ve ortaklaşmaları dikkate almayan bir tarz izliyor. Halkı hafızasız varsayıp, ne zaman ne yapıyor ve nerede duruyorsa, ona göre "doğru"lar oluşturan bu gelenek; sadece devlete karşı değil, kendi dışındaki (konjonktürel ortakları hariç) devrimci yapılara karşı da bir kazanma eğilimine/psikolojisine giriyor. Duruşunu, kullandığı dili ve siyaset tarzını ona göre seçiyor.

Hapishanelerde, bizzat kavganın içinde oluşan örgütlenmeleri ve normları yok sayacak; ortaklaşmaları ve eğilimleri görmezden gelecek ve bir eylem başlatacağın, sonra da benim sayım şu kadar; ben değil, başkaları bölücü diye tartışma başlatacağın. **Bunlar, devrimci gelenekler açısından kaygı vericidir.** Özellikle hapishanelerde kişi sayısının değil, hareket sayısının dikkate alındığı, o ortamı sınırlı olarak da olsa solumuş herkesçe bilindir. Hele ki, yıllarca beraber olunmuş, hatta ihtiyaç duyulduğunda "falanca sayıda yapı, filanca eylemde bulunmuş" denilerek, siyaset olarak varlıkları öne çıkarılmış dost yapılar için bugün "adı var kendisi yok siyasetler" demek, "*Biz 900'e yakın tutsak, siz 500 kişi*" biçiminde ifadeler kullanmak kaygı vericidir.

Hapishanelerde yaşananları, söylenenleri bir hamlede değiştirip "ben ölüm orucuna başlamışsam tek doğru tutum budur." dercesine etrafını suçlamaya başlayanlar; vaktinde herhangi bir hapishanede devrimcilere saldırıldığında, sadece kendi örgütlülüğü ile harekete geçecek kadar güçlü refleksler gösterenler; **Burdur** ve **Bergama** saldırısında neden harekete geçemediğini; bunun, ölüm orucu kararı aldırtan nedenlerle taşıdığı doğrudan ilintiye açıklmalıdır.

KENDİ DOĞRUSUNU BAŞKASINDA VARSAYDIĞI YANLIŞLAR ÜZERİNE KURANLARDA ÖLÇÜSÜZLÜK VE DİDİŞME BİR TARZ HALİNİ ALIR

Adeta taşın suyunu sıkarak çeşitli kesimlerde çelişkiler/tutarsızlıklar arayan Vatan'cılar, bundan ne umuyor bilemiyoruz; ama, görünen o ki, kullandığı "ölçüsüz dil"in dostluğu aşındırıcı etkisi üzerine yaptığımız uyarı ve çağrılarını göremeyecek denli böyle bir üsluba/duruşa ihtiyaç duyuyor. Peki, bu ne menem bir ihtiyaçtır; diye sorulabilir. Dikkat edilirse, bugüne dek biz, böyle bir ihtiyacın kaynaklarına inmek ve bir çeşit teşhir yapmak yerine, **dostluğun önemine işaret etmekle yetindik.**

Aslında, yaşanmakta olanların arka planı, dikkatli bakan hiçbir devrimci için yabancı değildir. Devrim iddiasının gereklerini asgari ölçüde de olsa yerine getirmek üzere harekete geçenler bilirler ki, bunun ilk ve zorunlu adımlarından biri, dost kesimle mesafeyi açmak değil, daha çok yakınlaşmaktır. Bunlar, devrimci olmanın genel kıstaslarından ve birilerinin keyfine göre eğilip bükülemez.

Düşünün bir kez, bir hareketle maddi-manevi hiçbir bağı kalmamış öznelerin yaşadığı duruşunu ölçü alıp, o harekete dair tanımlamalar yapmanın doğru bir tutum olmadığını bilmek için, Marksist bir yöntemle sahip olmaya, diyalektik bilmeye gerek var mı? Aksine, günlük mantığın en basit ölçüleri bile, böyle bir tersliği algılamaya yetmez mi? Tabii ki yeter; ancak biz yine de destekleyici olacağına inandığımız bir örnek vermek istiyoruz. **Bugün artık devrimcilikle hiçbir bağı kalmamış eski bir DS'linin durumunu ölçü alıp, ondan DHKP-C'ye iz düşümler yaptığımızı varsayalım. Böyle bir yöntem, Vatan'cılar nasıl karşıladı acaba?** İşte Vatan'cılar, bu konudaki hassasiyet ve reflekslerini, çifte standarda düşmeden diğer devrimci yapılar için de uygulamadıkları sürece öznellikten ve çifte standarttan kurtulmuş olmazlar. Benzer şekilde bugün Devrimci Yolculukla hiçbir bağı kalmamış olan ve hatta kendini artık farklı bir kimlikle tanımlayan kimi şahsiyetleri, Devrimci Yolculuk için ölçü almakta ısrar eden Vatan'cılar bununla yetinmemekte ve artık küfür için de aynı gerekçelere sığınmaktadır.

Son olarak, Vatan'cılarda işin bir Devrimci Yol sendromuna vardığına işaret etmiş ve yine dostça uyarı ve tavsiyelerde bulunmuştuk. Daha üzerinden kısa bir süre geçmişken bu kez, işin artık küfür noktasına vardığını gördük.

"*DY'nin yıllardır anti-örgütçülük yaptığı, devrim düşmanlığı yaptığı, tasfiyecilik yaptığı bilinmiyor muydu?*" (Yaşadığımız Vatan, sayı:116, abç)

Evet, böyle diyor Vatan. Onlara, "Hapishanelerde yan yana dövüdüğü, ortak açıklamalar ve eylem birlikleri yapılan, devrim düşmanları mıydı?" diye sormak gerekiyor mu? Böyle bir sorunun ve çabanın bir yararı olacak mı, doğrusu artık emin değiliz. Belki okurlarımız "Vatan'cılarının dilini bilmiyor musunuz, onlar hep böyleydi" diyecek; doğrudur, ama biz yine de yazdık, çaba harcadık, bir kez daha yazıyoruz; olur ya!...

Kendi yeterliliğini, politik doğruluk ve akıllılık ölçüsünü, başkasında varsayılan yetersizlik, yanlışlık ve akıl eksikliği üzerine kurmak; kendi duruşuna ve sahip olduğunu söylediği üstünlüklere dair tereddüt yaşayanların ve kendine güvensiz olanların başvurduğu bir yöntemdir. Gerçekte devrimciler için, sahip olunan doğrular, haklılık ve kararlılık ölçüleri, dışsal hiçbir olguya endeksli olmaz. Devrimciliği doğru kavramış özneler, başarısını da başarısızlığını da, dost olarak gördüğü ve aynı zeminde hareket eden siyasal öznelerle bir rekabet ve çekişme/sataşma gerekçesi yapmaz. **Bu kültür, duruşunu feodal değerlerin ağırlığından kurtaramamış bir devrimcilik tarzının yansımasıdır.** Bizlerdeki sıcaklık ve hoşgörü, bunları görmüyor olmaktan değil; herşeye rağmen devrimci normlarda ısrar tercihinden kaynaklanmaktadır. Süreçteki diğer devrimci özneleri rakip görüp, onlarla mesafeyi açmanın marifet olduğunu zannedenler olabilir; ancak, bilmeliler ki, eğer devrim diye bir amaçları varsa; bu, ne sol içi birlikte, ne de ittifaklarda böyle bir keyfiyeti kaldırmaz.

Bugün yaşanmakta olan sıkıntılarının, maddi ve moral aşınmanın nedenleri üzerine kafa yormak; bu sonuçlarda, hangi siyasal öznenin ne oranda rolü olduğunu, samimi ölçeklerle saptamak ve çıkarılan derslerden payına düşeni üstlenmek; acil ve zorunlu bir görevdir. Dostlarla çekişmekten ise, daha anlamlı ve daha tad vericidir. Bu da bir dost tavsiyesi olsun...

DÖNEMİN GEREKTİRDİĞİ GÖREV VE SORUMLULUKLARDAN KAÇINMANIN ADI; YENİDEN

Hatırlanacağı gibi ÖDP'nin kuruluşu sürecinde bir de "Yeniden" adı altında bir adım atıldı. İddiaya göre, ÖDP ile yetinilmeyecek, Devrimci Yol, yeniden oluşturulacaktı. Ancak, bir dergi eşliğinde başlatılan süreç, ÖDP'nin bir bileşeni olmaktan öte gidemediği gibi, dile pelesenk edilen Yeniden kavramı, yer yer yenilik olgusunun sömürüsüne dönüştü. Süreci yakından takip edenler için, bugün geride kalmış olan gelişmeler, niyeti ve niteliği ele verecek bir açıklık taşıyor. Şaşıla bir şekilde başlatılan süreç, giderek kendini tüketirken, sessiz sedasız tarihe karıştı ve bu sefer ortaya "Bir Adım" dergisi çıktı.

Dün, "Devrimci Yol Yeniden"i deneyenler bir de baktık ki bu kez "ÖDP Yeniden"i deniyor. Bir Adım'ın Kasım sayısında Oğuzhan Müftüoğlu "ÖDP'de her şey yeniden başlamalı..." derken, Alper Taş "ÖDP'yi yeniden kuracağız!" diyor. Aynı yazıda Alper Taş "Bugün ÖDP'yi yeniden kurmak demek, siyasal bir iktidar hedefi ve iddiasıyla toplumsal muhalefeti aşağıdan yukarıya yeniden örmek demektir" diyerek, ne yapılacaktır ÖDP içinde yapılacağını açık bir dille ifade etmiş.

Gerçekte yeni bir şeyler yapmak isteyenler için süreç, potansiyel avantajlarla yüklü. Ve ihtiyaçlar, dağ gibi birikmiş. Yanıtlanması gereken pek çok şey var. Ne var ki dikkatli bakıldığında; Yeniden, vb. adımların, **hiçliği retorikle örtmekten ibaret olduğu**, yenilik ihtiyacına hiçbir biçimde yanıt vermediği ve dün kimsenin itibar etmediği bir söylemden "**Troçkizm sosu ile renklendirilmiş bir TKP**"nin var edilmeye çalışıldığı söylenebilir.

Düşünsenize, 1980 öncesinde Devrimci Yol gibi bir hareketin yapıcı kadrolarından biri olacağımız, sonrada 21. Yüzyılım başında ÖDP'yi yeniden oluşturmayı önünüze bir görev olarak koyacaksınız; bunun fikri devamlılık, pratik devamlılık, bilimin sürekliliği, vb. ile bir ilgisinin olmadığı, öznenin kendi ihtiyaçları ile doğrudan ilintili olduğu, görmek isteyenler için, tartışmasız bir olgudur.

Devrimci Yol'la tek ilgisi, o günün birikimini seçmeler, CD, vb. biçiminde yayınlamak olan bu şahsiyetlerden, Devrimci Hareket'e "Dünü tekrar ediyorsunuz" biçiminde eleştiri gelmesi ise, ciddiyetten yoksunluktur.

Dünyadaki değişim ve gelişmeler, sadece "ununu eleyip eleğini asmış yorgun demokratlar"ı değil, bütün devrimcileri ilgilendirmektedir. Bugün Lenin'in emperyalizm tahlilinden söz

etmek, birilerine "eskiyi tekrar" gibi gelebilir. Maksat, orjinalite merakıysa veya AB'nin olumluluklarını keşfetmekse, biz böyle bir yenilik karşısında "eskiyi tekrar etmeye" devam edeceğiz. Ancak, Lenin'i gerçekten anlayanlar, bugün yaşamakta olanın onu haklı çıkarmaya devam ettiğini görür. **Emperyalizmin ne olduğunu bilmeyenler için, tekellerin uluslararasılaşmış ilişkileri bile, bir şeyleri yeniden gözden geçirmeyi gerektirecek denli yeni gelebilir.** Gerçekte ise, ne küreselleşme, ne dünya ekonomisi, ne devasa tekellerin gücü, **hiçbiri yeni değildir; yeni olan, bu olgulardaki yoğunlaşmadır ve bu olsa olsa, daha çok emperyalizmdir.**

Bugün içinde buldukları hareket-sizliğe, sosyalizmin prestij kaybını gerekçe olarak gösterenler; dün, sosyalizmi öne çıkaran tanımlamaların sahiplerini "Sosyalist devrim"i savunmakla suçlar, buna itibar etmezdi. ÖDP ile ilgili hazırladığımız broşürde de belirttiğimiz gibi, yeni sömürge ülke devrimcilerinin, önlerindeki devrim aşamasının niteliği gereği sosyalizmin prestij kaybını bir ayakbağı olarak görmeleri doğru değildir.

KENDİNİ YAPICILARININ BİLE REDDETTİĞİ YASALARIN İÇİNE SİĞİRMAYA ÇALIŞAN BİR "SOL"

Kendi yasalarına bile tahammülü olmayan faşist bir rejimin tanıdığı hareket kabiliyetini zorlamadan devrimci kimliğin gereklerini yerine getirebileceğini sanan (veya iddia eden) kişi ve çevreler, rejimin adeta dalga geçmesine yaptığı uygulamalar ve gerçekleştirdiği saldırılar karşısında yorumsuz ve hareketsiz kalmayı tercih etmektedir. Koşulların insanlık normu dahilinde hareket edenleri bile sınava soktuğu, tarafsızlığa imkan vermediği bu tarihsel kesitte edilgenlik (veya edilgenlikle özdeş bir siyasal kimlikle oyalanmak) düzenin devamına imkan sağlayan denklemde güçlendirici rol almaktır.

Polis, açıkça "Ben temsil ettiğim rejimin yasalarına uymayacağım" dercesine hareket ederken, duruşunu yasallıkla sınırlamak; adeta, "Sen uymasan da ben senin yasalarına uyaçağım" demektir. Bir bakıyorsunuz "yargısız infaz" sonrasında halkla dalga geçer gibi konu geçirilmekte ve "devamının geleceği" mesajı verilmekte; allanıp pullanan infaz hakimliğine başvuran tutsakların şikayet ettikleri

kişi veya kurumlar değil, kendileri cezalandırılmakta; cezaevlerini izlemek için oluşturulan izleme kuruluna işkenceciler atanmakta; Küçük Armutlu'daki direniş evini basan ve direnişçileri katleden polis, Oya Gökbayrak'a ait olan bu evi, zorbaca işgal etmekte ve burada "karakol kurdum" diyerek yerleşebilmektedir. Bu gelişmelerin tetiklemediği yüreklerin, bu gelişmeler karşısında kendini yasalarla sınırlayan şahsiyetlerin durumu, bir çeşit "**ruhsal donma**" halini tanımlamaktadır.

Dün, yürekleri ve beyinleri isyana kaldıran gelişmeler karşısındaki edilgenliği tanımlarken, "**Yataklarınızda rahat uyudunuz mu?**" diye sorduk. Bugün artık, "**Parti lokallerinizde rahat oturduğunuz mu?**" diye sormak gerekiyor.

Tartışma sürecini yakından izleyenler bilir. "Yasal parti" kavramı ortaya atıldıktan ve gündemdeki yerini yavaş yavaş almaya başladıktan sonra bile, böyle bir olgu reddedilmiş, bağlayıcı ağızlarca "Benim hiç böyle bir şeyden söz ettiğimi duydunuz mu?" biçiminde tepki gösterilmiştir. Ancak tüm bu reflekslerin, amaçlı olduğu ve "erken doğumu" önleme gayreti taşıdığı kısa bir süre sonra ortaya çıktı. Bu, ideolojik tahribatı, değerlerin tasfiyesini zamana yayma ve giderek benimsetme taktiğidir.

ÖDP'yi kurup, onu açıkça savunur hale gelenler, yine muhtemel "Bu bir kitle partisidir; devrim yapacak örgütlenme nasıl oluşacak?" sorularını önleme ve halen aşındırılmamış olarak duran devrimci beklentileri eritme amacıyla, bu kez de "Devrimci Yol'u yeniden oluşturmak" adı altında YENİDEN sürecini başlattılar. Böylece onlara yasal partici, tasfiyeci, vb. denemeyecek; özellikle genç beyinleri, yanılma ve yönlendirme imkanı bulacaklardı. Nitekim YENİDEN sürecinin, zamana yayılarak adeta sönmesinin beklendiğini dikkatli bakan tüm gözler görmüştür.

Dün salt ÖDP'li olmakla itham edenlere bağırıp çağırırken ve "Biz de Devrimci Yolcuyuz" derken; biraz da toplumun hafızasızlığına sığınarak, şimdi de "ÖDP YENİDEN" diyorlar. Ancak, ıskaladıkları bir gerçeklik var ki, o da **devrimci hafızadır**. Belki bu süreçte kimilerini aldatıp yönlendirmeyi başarı sayabilirler. Ama uzun vadede bunun nasıl bir başarısızlık olduğunu ve vebalsiz olmadığını; eninde sonunda devrimci ölçekler karşısında hesap verileceğini; devrimci birikim ve değerlerin sahipsiz

olmadığını tüm devrimci-demokrat kamuoyu görecektir.

"ÖDP Yeniden"i, süreçte aksayan yanları tamir etmek amaçlı bir çaba olarak algılamak, bir çeşit saflık olur. Bunun ne türden bir yenilik olduğu, sistem içi olan ve tikanan bir başka çaba ile ne denli ilintili olduğu yavaş yavaş açığa çıkacaktır. Öyle sanıyoruz ki izleyen gözler, önümüzdeki günlerde, ÖDP içindeki tasfiyeler dahil, çeşitli faktörleri birleştirebilme ve fotoğrafı daha net görme şansı bulacaktır.

Bir çeşit bitkisel hayatı tercih ederek kenara çekilmek anlamına gelen YENİDEN; duruşunu haklı kılma kaygısıyla halka edilgenliği ve teslimiyeti yakışık görür. Kendileri koşturmak istemeyenler, halkın gerisine düşmemek için, halkın da koşturmasını bir anlamda temenni ederler. Ama bu temenninin üstü, "saptamalar ve değerlendirmeler"le örtülü olarak yansır.

HALKA YALNIZCA EDİLGENLİĞİ YAKIŞTIRAN- LARA YANIT ARJANTİN'DEN GELDİ

Devrimcilik aslında hiçbir zaman "kolay zaferler" anlamına gelmedi. Genelde de yerelde de başarı ve başarısızlık, kayıp ve kazanç, birbirine yakın mesafede yer aldı. Bugün birilerine felaket tellallığı yaptıran veya devrimciliğin gereksiz bir uğraşmış gibi yansıtılmasına sebep olan gelişmeler, devrimci gıdayı sağlıklı biçimde almış özneler için ne yeni ne de aşılmazdır. Örneğin kitleselleşmeyi, durduk yerde halkın bağına basılmak olarak algılayan ve bu ihtimal gecikince, tüm umudunu yitiren, tatlı su devrimcilerine, son olarak Arjantin'den yanıt geldi. Öfke, harekete geçirici dinamiklerle birleşince, halkın engel tanımaz bir süpürge haline geldiği görüldü. Sokağa dökülen halkın gücü Arjantin Devlet Başkanı Fernando de la Rúa'nın, Başkanlık Sarayı'ndan helikopter ile kaçmasına sebep oldu. Kendi atıllığına, hareketsizlik ve edilgenliğine bakıp çoğalmaktan ve halkın öfkesinin sokağa taşmasından umut kesenlere de Arjantin sokaklarında yanıt vardı:

"Otuzlarında bir adam, eski bir kot tişört giymiş, elindeki sopayı bir yol işaretine vurup duruyordu. Kollarına küçük bir kız çocuğu vardı. Çocuk ona bir şeyler söyledi ve adam arkasındaki insanlara baktı. 'Bak, ne kadar çokmuşuz' dedi çocuğa" (Adımı vermeyen bir Arjantinlinin gözlemi)

Önemli olan, bu gelişmelerin salt Arjantin'e özgü olmadığını kavramak ve "çok" olduğumuzu, kavganın bir yerinde kendi kendimize iş yaparken de hissedebilmektir. Aksı takdirde, yürümek için herkesin hep beraber yürüyebileceği anlar beklenecek ve böylece, bu tür anların gerektirdiği örgütlülüğün yokluğu olarak süreç karşılanmış olacaktır.

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

Kardelen GÖKVELİOĞLU

Albert Camus'un kitabında, kendi zayıflığını alaycı bir biçimde eleştiren kahraman şöyle der: "(...) *Her özgürlüğün ucunda bir yargı vardır; işte bu yüzden özgürlük yükü çekilmez, çok ağırdır; hele ateşiniz, ağrınız varsa, ya da kimseyi sevmiyorsanız.*" (Düşüş, s:107, abç.)

Cümleye açıklık kazandıran, "her özgürlüğün ucunda bir yargı vardır", anahtar sözcüklüdür.

Demek ki özgürlük, yaşam karşısında bir yargıya sahip olmakla, ahlaki bir tutum takınmakla bağlantılıdır. Özgürleşmek için, önce doğru bir yargıya, sonra da bu yargının gerektirdiği bir tutum alışa gerek vardır.

Aynı cümlede doğru yargının ne olduğu ve nasıl tutum alınması gerektiği noktasında da ipucu vardır. Özgürlüğün, insanları sevmeyi, daha doğru bir ifadeyle diyebiliriz ki insanlığı sevmeyi bu anlamda da insanlığın kurtuluş ve iyiliği için bedel ödeyebilmeyi, ağır yüklerin altına girmeyi içerdiğini, insanın bir anlamda kendinden özgürleşmesini gerektirdiğini anlıyoruz. İnsanın kendisinden özgürleşmesinden anlaşılması gereken ise, insanın, kendi ilkel yanlarından kurtulması, zayıflıklarını aşabilmesidir, bedel ödeme noktasında kendinde bu gücü yaratabilme iradesidir.

Özgürlük bir yargıyı, bu anlamda da, kişisel bir sorumluluğu gerektirir. İnsandaki zayıf kişiliktir, özgürlüğü kendisi için ağırlaştırır, özgürlüğün yargı değerlerini görmez-likten geldirten. İnsan olmanın gerektirdiği değerleri savunmayanlar, bedenlerinin içinde tutsaklaşmış bir ruh taşırlar, kabuğundan çıkamayan bir ruh halidir bu; kabuğundan çıktığında, özgürlük rüzgarından üşüyeceğini düşünen bir ruh hali. Tıpkı bir tarafı ağrıyan mızımız bir hasta gibi, bedenin kendini her hatırlatışından, sanki güçlü olmamak için kendine bir zayıflık sığnağı yaratır böyle ruhlar... Oysa özgürlük, ancak bedenin, tutsak edici ihtiyaçlarının aşıldığı noktada buluşulan bir güzelliştir. Ve özgürlükle buluşulduca, beden de kendini, özgürlükle buluşmuş ruhun coşkunuyla birlikte daha güçlü hisseder.

Özgürlük insan için ertelenemez bir ihtiyaçtır, ertelenemezdir çünkü özgürlük kendini yaşantının bütün ân'larında zincirleme bir reaksiyon biçiminde varedebilir ancak. Böyle düşünüldüğünde ise, insanı özgürlükle buluşturan ruh halinin her ân uyanık tutulması şarttır.

"(...) zaman birbiri ardına içine kapanabileceğimiz küçük ve apayrı parçalardan oluşmamıştır; salt şimdiki zamanda yaşadığınızı sandığınız anda bile, istesenez de, istemesenez de, geleceğe bağlanmış oluyorsunuz.

(...)

Diyelim ki bir konsere gitmeye karar verdiniz, (...) tam kapıdan çıkacağınız sırada, yürümek, metroya binmek size ağır geldi; o zaman, geçmiş kararlarınızı tanımaz, evde oturursunuz; ama on dakika sonra kendinizi bir koltukta sıkılır bulursanız, artık özgür falan değilsinizdir, yaptığınız hareketin sonuçlarına katlanıyorsunuzdur." (Simone de Beauvoir, Konuk Kız, s:65)

Özgürleşmek için bedel ödemiyorsanız, özgürlüğün güzelliğine kavuşabilmek için gerekli emekten ve sevgiden yoksunsanız; ruhunuz, bedeninizin içinde çürümeye mahkumdur. Özgür değilseniz, suçlusunuz, evet suçlu... "Zorla mı kardeşim, özgür olmak istemiyorum" diyebilirsiniz belki ve hatta miskinliğiniz içinde, çürüyen ruhunuzun konusu artık size iyiden iyiyeye haz vermeye başlamış da olabilir, "benim kimseye zararım yok, şuracıta kendi kendime çürüyorum, size ne" diyebilirsiniz... İşte bütün mesele de budur; yani kimseye faydanızın olmaması, bedel ödemekten bu derece korkmanız, insanları sevmeye karşı üşengeçliğiniz...

Düşüş'ün kahramanı, Sein nehrine atlayan bir genç kıızı kurtarmayıp, yoluna devam eder ve onun daha sonraki ruh hali şöyledir:

"Ey! Genç kız, gene kendini suya at da, ben de, bir kere daha ikimizi birden kurtarabilme imkanına kavuşayım!" Bir kere daha öyle mi? Ne ihtiyatsızlık! Düşünün, üstadım, sözümüze inandılar, diyelim! Söylediğimizi yapmamız gerekir. Birr!... su da ne kadar soğuktur!... Ama, içimiz rahat etsin! Artık çok geç her zaman da çok geç olacak. Ne mutluluk!" (Albert Camus, Düşüş, s:118, abç.)

Kaç kere bu duruma düştünüz? Kaç kere başınızı önünüze eğip geçtiniz, acı çekilen bir yerin önünden? Kaç kere geçmişte, acı çekenlere karşı sorumsuzca davranıp da, bunu ilerleyen günlerde vicdan azabıyla, telafi etme kaygısına düşerek, benzer bir durumun tekrarlanmasını isteyip o zaman daha iyi bir insan gibi davranacağınızı düşünerek kendinizi o suçluluk duygusundan kurtarmaya çalıştınız? Ve kaç kere, tüm bu suçluluk duygularını unutup, "iyi ki bu güç durumla muhatap olmadım" diyerek, "zarar-zıyan" görmemenin çürük huzuruyla yolunuza devam ettiniz?...

Geçmişte yerine getirmedığınız sorumluluklar için gerçekten de geç kaldınız artık, ama hayat geçmişten ibaret değil; hala yüzünüze özgürlük rüzgarı çarpsın diye; ruhunuzun o miskin bedeninizi bırakıp, sokaklara çıkabilir olma potansiyelini değerlendirmelisiniz!

Ya özgürsünüzdür, ya da suçlu!... Özgürlüğün bedeli güzel, özgürleşmemenin bedeli ise çirkindir!...

YORGUNLARI VE "MARKSİZM TEMBELLERİ" Nİ ÖLÇÜ ALANLAR İÇİN ÇÖZÜMSÜZLÜK BİR RASTLANTI DEĞİLDİR

"Albert Einstein, öğrencilerine soruları dağıtır. Öğrenciler bakarlar ki, bunlar geçen yılın soruları. Sorarlar: 'Hocam, bu sorular geçen yılki soruların aynısı'. Einstein güler; 'sorular aynı ama bu yıl yanıtlar farklı' der."

Aslında yaşam, sadece yanıtları değil, soruları da değiştiriyor. Ancak, devrimci yapıların yıllardır boğuştuğu kimi problemler var ki, Einstein'ın yanıtını gerçek kılıyor. Bu problemlerin önemli bir boyutunu, solun kendi başına sardığı bir "bela" oluşturuyor. Buna kısaca; kendine, yöntemine ve geleceğe güvensizlik; bir çeşit çaresizlik ve biline-mezcilik hali diyebiliriz.

Ancak bizim gibi ülkeler açısından sorun, "sosyalizm" sorunu değil; öncelikle görev, toplumun demokratikleştirilmesidir. Toplumun hemen hemen her kesiminde demokratikleşme ve demokratik talepler doğrultusunda güçlü eğilimlerin ortaya çıkmaya başladığı bir dönemde, devrimcilerin görevleri de demokratikleşmedir. İşte bu görevlerin gerçekleştirilebilmesinin önünde hiçbir engel yoktur. Hatta Marksizmin iç tartışmaları, yanıtlanması gereken bir yığın soru bile, bu görevin gerçekleştirilebilmesine engel değildir. Mücadele ve devrimci görevler bu şekilde kavranırsa, mücadelenin önü açılır.

Her şeyin her an ve durmadan değiştiğini öğrenmek, devrimciler için; "alfabe" sınıfına giren bir olgudur. Bu nedenle bugün, içine düşülen "açmaz" halini değişimle açıklamak doğru değildir. Bugün yaşamakta olan **kısırlığı ve kalite aşınmasını** '70'li yıllarda ('80 öncesi) rastlanan eksikliklere benzetmek de doğru değildir. Çünkü o süreç, sol için bir çeşit **ergenliğe adım atma** süreciydi. Aynı zamanda her siyasal yoğunluk için, ideolojik-politik hat oluşturma dönemine rast gelmesi sebebiyle, kendine has bir eksiklik ve gerginlik hali yansıtmıştır. Bu nedenle, o günkü ne uygunluk eksikliğini ne de pratik veya ideolojik yetersizliği, bugünün sorunlarına benzeterek, bugünkü geri duruşu açıklama yoluna gitmek doğru değildir.

Bugün, ilgi azalması sebebiyle kenara düşmüş olanlarda da, yoğun ilgi halinde bulunanlarda da yöntem sorunu yaşanmakta ve bilgi dahilinde olan/olması gereken gerçeklerin de "değişim" in beyinlere taktığı soru işaretlerine kurban edildiği görülmektedir.

Sol için gerçekten acı bir durumdur; dün devrimci olarak görmedikleri TKP'lilerle yoldaş olanlardan, ticaretin tek yaşam biçimi olduğuna kanaat getirerek tüccarlaşanlara; marksizmin aydınlatıcılığı yerine burjuva ölçeklerin karartıcılığını seçenlerden, "sosyalizm olmayan sosyalizmin" çökmesini kendi duruşundaki taşları yerinden oynatma gerekçesi yapanlara kadar geniş bir yelpazede yaşananlar; halk nezdinde devrimcilerin saygınlığını aşındırmakta ve bir güven yitimini beraberinde getirmektedir. Gerçekte sorunların yoğunluğu, yeniliği ve çeşitliliğine rağmen, hiçbirini bilinemez veya aşılmaz değildir. Ve sorun asıl olarak yöntem hatasında düğümlenmektedir. Marksist-Leninist birikimin bugüne kadarki teorik ve pratik kazanımları her türlü kişisel ihtiyaçtan, hesap ve hileden arınmış olarak, sorunların üzerine doğrudan yöneltilildiğinde görülecektir ki hiçbir sorun, abartıldığı denli büyük ve aşılmaz değildir. Ama öncelikle, soyduğumuz görevin, taşıdığımız kimliğin gereği olan ciddiyetle hareket etmek durumundayız. Yoksa yanlışlığı kanıtlamak için özel bir çaba gerekmeyen duruşları, öznel nedenlerle savunulara laf yetiştirmek durumunda kalınacaksa; işaret edilmek istenen gerçekler de bu toz-duman arasında kalacaktır.

Bu konuda bizler, kısır polemiklere girmek yerine, yöntemin ne olması gerektiğine işaret etmeyi tercih ediyoruz. Tam da bu meselenin kavratılmasına yönelik olarak hazırladığımız bir yazıya, daha önce, "ÖDP; HALKIN VEYA MÜCADELENİN DEĞİL, KURUCULARININ İHTİYACIYDI" kitapçığının içinde yer vermiştik. Ancak, o kitapçığın özgünlüğü içinde, yeterince anlaşıl-mamış ve dikkat çekmemiş olabileceği düşüncesiyle, söz konusu yazıyı aşağıda yeniden aktarıyoruz. Yukarıda sözünü ettiğimiz yöntem sorunu için yol gösterici olacağına inanıyoruz.

MARKSİZM FENERİNİ DOĞRU YERE TUTANLAR İÇİN ÇÖZÜMSÜZLÜK YOKTUR

Biz, 1992'de "sosyalizmin karşı karşıya geldiği sorunların çözümünün bilgi üretim merkezlerinden çıkmaya-acağı açıktır. Teori, dinamik bir halkada, pratikle bütünleştiği yerde kendini yeniden üretecek ve sorunlara açılım getirecektir. Marksistlerin elinde hazır

formüller olmaz. Onlar, yaptıkça öğrenir, öğrendikçe yaparlar." demiştik. Ve sonra, 1999 Aralık'ında "Geriyeye dönüp bakıldığında; düzenin, 1980 sonrasında onbinlerce devrimciyi öğütüp kendi ambarına doldurduğu görülür. Kuşkusuz; objektif ve subjektif, bireysel veya genel pek çok neden öne sürülebilir olacaktır. Ama biz, kimin daha az 'günahkar' olduğunun tartışıldığı boğucu labirentlere değil; bu 'kaderi' değiştirmeye, tarihi tekerrür ettirmemeye çağırıyoruz. Çözümü olanlar varsa, onları dinleyecek kadar mütevaziyiz; ama çözümü olmayanları, bizi dinleyecek kadar mütevazî olmaya çağırıyoruz; bizim çözümümüz var." dedik. Bu sözlerimizin, bugün de arkasındayız. Ne var ki, çözümümüzün olması, ne işimizi kolaylaştırıyor, ne de sol'un önündeki pek çok problemi aşma işini hafifletebiliyor.

Kapitalizmin yapısal problemleri, barındırdığı içsel ayakbağları; onun, kendi ömrünü uzatabilme ve devrimci gelişmeleri geciktirme imkanlarını ortadan kaldırmıyor. Bu konudaki dengeler, tarihsel gelişimin farklı evrelerinde çeşitli faktörlerle bozulabilmekte ve dalgalı bir görüntü oluşmaktadır.

Bilindiği gibi 1970'ler sonrasında iletişim teknolojilerinde kapitalizm, çok büyük gelişmeler kaydetmiştir. Önceki dönemlerde kullanılan yaygın iletişim-haberleşme teknik ve teknolojileri yoğunlukla kullanan ve geliştiren devrimciler, buna uygun örgütlenmeleri de kolaylıkla yaratabilmişlerdi. Ancak yeni geliştirilen kitle iletişim teknik ve teknolojilerini kullanmada ya da bu teknolojilerin kitle üzerindeki olumsuz etkilerini asgariye indirmede, uygun mücadele ve örgüt biçimlerinin geliştirilebilmesinde sorunlar yaşanmış, sol ideolojinin kitle ve toplum ile bütünleşebilmesi önemli oranda engellenmiştir. Kitle iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim ve bu alanda yaşanan aşırı tekelleşme, sol düşüncenin topluma ulaşmasını engellerken, yaygın bir depolitizasyonu da hedefliyordu. Neoliberalizmin hızla gündeme getirdiği, kapitalizmin güncel önermeleri, talepleri "tek alternatif" olarak sunulurken; bu kavramalara karşı yönelen sol eleştiriler, sınırlı sayıda insanı etkisi altına alabiliyordu.

Gerçekte sol düşünce, daima kapitalist düşüncenin eleştirisi üzerine kurulur. Marksizmin ortaya çıkışı da, gelişimi de kapitalizmin eleştirisi üzerine olmuştur. Ülke ve dünya genelinde bunun en iyi başarılabilirdiği dönemlerde Marksizm, yükselme dönemlerini yaşamıştır.

Hiçbir şey donmuş ve durağan olmadığı gibi, kapitalizm ve burjuva

ideolojisi de donmuş ve durağan değildir. **Özü değişmemek koşuluyla**, her dönemde farklı düşünceler, eğilimler ortaya çıkabilir. Her dönemde Marksizm, kapitalizmin ve burjuvazinin geliştirdiği düşüncelerin, kavramların köklü eleştirisini yapmak, alternatif düşünce ve kavramları üretmek zorundadır. Marksizmin gelişimi ve yükselmesi buna bağlıdır. Ancak son 40-50 yıl içinde bu konuda çok önemli eksiklikler yaşandığı görülüyor. Bu konudaki eksiklikler, günümüzde yaşanan sorunların en önemli nedenleri arasındadır.

Dünya genelinde "sol"un tarihinin en sıkıntılı günlerini yaşadığı, 150 yıldır dünya tarihinde ilk kez solun neredeyse bir alternatif olarak bile görülmediği bir dönemden geçiyoruz. Dünya genelinde sol'un bu konuma gelmesinin pek çok nedeni vardır. Bu nedenlerden bazıları solun kendi gelişimi, geçirdiği evreler, dünya genelinde yaşanan ve çoğunluğu başarısızlıkla sonuçlanan devrimci deneyimlerin yarattığı olumsuzluklar, "sol" düşüncenin yeniden üretiminde karşılaşılan sorunlar gibi **subjektif nedenler** kategorisindedir. Bir kısmı, kapitalist gelişimin bugünkü düzeyinin neden olduğu, çoğunluğu konjonktürel nitelikteki kimi gelişmeler, devrimci çözümlerin üretilemeyişinin kapitalizme kazandırdığı görece üstünlüklerden kaynaklanıyor.

Bazı sorunları sırayla ele alırsak:

Bugün yaşanan sorunların en temel nedeni dünya genelindeki devrimci -sol- deneyimlerin büyük bir kısmının başarısızlıkla sonuçlanmasıdır. Sol'a ve sol ideolojiye güveni büyük oranda sarsan en önemli sorun budur.

Genel anlamda sol içinde, bugüne kadar en çok tartışılan, kapitalist toplumda iktidarın ele geçiriliş sürecindeki sorunlardır. Bu sorunlar, çok ayrıntılı bir biçimde tartışıldığı halde; bu ülkelerde sosyalizmin kuruluş sürecinde yaşananlar, karşılaşılan sorunlar bir bütün olarak çok fazla incelenmemiştir.

kastettiğimiz yorgunluk da, tembellik de devrimcilerle bir arada yürümeyecek türde niteliklerdir. Ancak bugün bu nitelikteki öznel sayıca çokluğu, öznel bir tarzın kavranması ihtiyacıymış gibi algılanmasına sebep olmaktadır

Yapılan değerlendirmelerin, eleştirilerin büyük bir bölümü, belirli bir deneyimi sürdüren kesimlerin diğer modellere ilişkin -büyük oranda subjektivizmini de içeren- değerlendirmeleri, eleştirileridir... Marksizm, özellikle son 50 yılda, bu konuda önemli bir sıkıntı yaşamıştır. 1. ve 2. Enternasyonal

tartışmaları gibi dünya genelinde Marksizmin sorunlarını tartışacak platformların yaratılmamış olması, devrim deneyimlerinin büyük oranda ulusal sınırlar içine kapatılmasına yol açmıştır.

Özellikle 3. Enternasyonal'in bu yönde olumlu rolü olduğu bilinmektedir. Hatta, 2. Enternasyonal'deki revizyonist, reformist egemenliğe göre, daha fazla devrimci öze sahipti. Özellikle Avrupa'da hızla yayılan faşizmin değerlendirilmesinde çok önemli bir platform oldu.

Ancak, Komüntern'in dağılmasından sonra, Marksizmin uluslararası düzeyde tartışılabileceği bir platform kalmadı. Emperyalist-kapitalist sistemin saldırıları ideolojik, politik, askeri giderek daha çok tek merkezden (ABD) yönetilir hale gelmesine karşılık, Marksizm giderek çok merkezli hale geldi. Dünya Devrimci Hareketleri özellikle Sovyet-Çin kutuplaşması içine çekildi. Marksizmin sorunlarının tartışılmasında bu kutuplaşma etkili oldu. Sorunlar, gerçek nitelikleri ve boyutları ile tartışılmadı. Tartışmalar büyük oranda Sovyet ve Çin milliyetçi-revizyonist çizgilerin egemenliğinde gelişti. Emperyalist-kapitalist sistemin yeni eğilim ve tercihlerinin Marksist eleştirisi zamanında ve yeterince yapılamadı. Bugün karşılaşılan sorunlarda bu neden, oldukça etkilidir.

Sonuçta, karşı-devrim güçlerinin neredeyse 70-80 yıldır tek merkezli olarak dünya genelinde sürdürdüğü sistemli saldırılara karşı çıkabilmenin yeterli araçları yaratılmamıştır. Sosyalizmin kurulması sürecinde karşılaşılan sorunlar, farklı modellerdeki deneyimlerin paylaşılması ile kolayca aşılabilecekken, bu yapılamamış, sorunlar giderek daha da artmıştır. Özellikle 1950'ler sonrasında farklı "sosyalizm" deneyimlerinde "ulusal" özellikler ön plana çıkmaya başlamış, sosyalizmin enternasyonalist özünden uzaklaşmıştır. Bu modellerde egemen olan revizyonizmin, genel olarak sola karşı güveni büyük oranda sarstığı görülebilir.

ÇÖZÜM, DEVİRİMCİLERİN KENDİSİNDEN GELECEKTİR

Marksizmin sorunlarının "**mutlaka** uluslararası düzeyde çözüleceği" düşüncesi yanlıştır. Çok ileri düzeyde örgütlenmiş, çok nitelikli kadrolara sahip bir devrimci yapı da Marksizmin uluslararası düzeyde emperyalist-kapitalist sistemin politikalarının alternatiflerini üretebilir. Bu mümkündür. Ancak dünya genelinde emperyalist-kapitalist sistemin politikalarının-eğilimlerinin belirlenmesi, buna karşın uzun ve kısa dönemli politikaların üretilebilmesi sanıldığından çok daha karmaşık bir görevdir. Konumu gereği az gelişmiş, yeni-sömürge bir ülkenin devrimcilerinin böyle bir görevin altından tek başlarına kalkması daha da zordur. Görevler, içinden geçilmekte olan evre ile de bir karşılıklı etkilenmeye uğrar. İşin bu boyutu doğru anlaşılmalıdır. "Marksizmin sorunları" ifadesi çok kap-

"sosyalizmin karşı karşıya geldiği sorunların çözümünün bilgi üretim merkezlerinden çıkmayacağı açıktır. Teori, dinamik bir halkada, pratikle bütünleştiği yerde kendini yeniden üretecek ve sorunlara açılım getirecektir. Marksistlerin elinde hazır formüller olmaz. Onlar, yaptıkça öğrenir, öğrendikçe yaparlar."

şamlı bir sorunlar dizisini ifade eder. Öyle ki, bu sorunlar, nasıl bir ülkede olunduğuna ve içinde bulunulan devrim aşamasının niteliğine de bağlıdır. Burjuva demokratik devrimini gerçekleştirmiş bir ülkenin sosyalizme maddi temel oluşturmak anlamında, bağımlı ülkeye oranla taşıdığı avantajlar vardır. Bu, sosyalizmin sorunlarını gündeme almak bağlamında da geçerlidir. Ne var ki, sosyalizmin maddi koşulları ile devrimin maddi koşulları aynı şeyler değildir.

Devrimci mücadelenin günümüzde önemli oranda enternasyonalist nitelikler taşıması ile, her şeyin entelektüel tartışmalarda boğulması meselesi, birbirinden ayrılabildiğinde, gerekli ve yararlı çabalar da daha somut biçimde açığa çıkar. İlgili ve çabalar, gerekli yerlere yönelir.

Tartışılan ve cevap aranacak soru "Nasıl bir demokrasi?" ise, bu konuda doğru hedef ve araçlar seçebilmek için, pek fazla enternasyonalist çaba ve arayışa gerek yok. Bu konuda her ülkenin kendi nesnel koşullarının kavranması daha önemli ve önceliklidir. Ancak, cevap aranması istenen soru, "Nasıl bir sosyalizm?" ise, son yıllarda yaşanan pek çok olumsuzluktan sonra, bazı meselelere enternasyonalist düzeyde de yanıtlar aranmadan, yeterli bir sonuca ulaşılamaz. Marksizmin en temel kavramlarının bile tartışmaya açıldığı, yaşanan olumsuzluklarda paylarının tartışıldığı, kitleler nezdinde değil, Marksistler arasında bile Marksizme inanç yitiminin belirdiği koşullarda, araştırma kapsamını enternasyonal kılmak zorunludur. Özellikle, başarısız deneyimlerin bütün yönleri ile değerlendirilerek, bugüne ve geleceğe taşınacak ya da yadsınacak öğelerinin belirlenmesi gerekiyor. Bir bilim olarak Marksizmin sürekli kendini yeniden üretmesi gerektiği düşünülürse, bu doğrultuda bir çaba zorunludur.

Dünya genelindeki devrimci deneyimlerin değerlendirilmesi ülkemiz devrimci hareketinin sorunlarının kavranması ve çözüm yöntemlerine/ araçlarına ilişkin yönleri ile de ele alınabilmelidir. Tartışma bu yönüyle değerlendirilmelidir. Özellikle devrimci görevlerin de böyle bir araştırma-değerlendirme sürecinin sonrasına ertelenmemesi gerekir. Böyle bir

durum, devrimci deneyimlerin değerlendirilmesini devrimci görevlerin gerekleri doğrultusunda ele alınmasını engeller; oldukça soyut entelektüel bir tartışmaya dönüştürür.

Bu arada internet olgusu da gerçekte devrimci deneyimlerin kısa bir süre içinde çok geniş kesimlere ulaştırılabilmesi, farklı kesimlerin tartışma ve değerlendirmeye katılımını sağlayabilmesi açısından önemli bir araçtır. Tartışma sürecine sağladığı bu kolaylık ve olanakların, örgütleyici bir yanının olduğu yadsınamaz. Ne var ki, bu sınırlı örgütleyici yönünün abartılarak diğer geleneksel örgütlenme ve mücadele araçlarının yerine konması ise doğru değildir.

Bugün karşılaşılan sorunların aşılmasında, bir ülkenin devrimcilerinin varolan sorunları ve devrimci görevleri kavrayış biçimleri çok önemlidir. Demokratik devrimi tamamlamış, sorunlu da olsa burjuva demokrasilerinin egemen olduğu ülkeler açısından hedef, sosyalist devrimdir. Devrimci görevler, bu doğrultuda da alınmalıdır. Bu ülkeler açısından, Marksizmin temel sorunları üzerinde, en azından yaratılan bulanıklığı aşmadan, sosyalizmi kitleler nezdinde tekrar "umut" haline getirmeden bu görev başarılamaz. Bu ise, yukarıda bahsettiğimiz gibi, önemli oranda enternasyonalist yanı olan bir görevdir.

Ancak bizim gibi ülkeler açısından sorun, "sosyalizm" sorunu değil; öncelikle görev, toplumun demokratikleştirilmesidir. Toplumun hemen hemen her kesiminde demokratikleşme ve demokratik talepler doğrultusunda güçlü eğilimlerin ortaya çıkmaya başladığı bir dönemde, devrimcilerin görevleri de demokratikleşmedir. İşte bu görevlerin gerçekleştirilebilmesinin önünde hiçbir engel yoktur. Hatta Marksizmin iç tartışmaları, yanıtlanması gereken bir yığın soru bile, bu görevin gerçekleştirilebilmesine engel değildir. Mücadele ve devrimci görevler bu şekilde kavranırsa, mücadelenin önü açılır.

Emperyalist-kapitalist sistem, işçi sınıfı ve yeni sömürge halklar üzerindeki baskısını sürekli artırıyor. Bu baskıyı ve sömürüyü artırırken yeni ideolojik, politik, ekonomik -hatta askeri- motifler/araçlar kullanıyor. Emperyalist-kapitalist sistem uzun ve kısa dönemli taleplerini, tercihlerini; sanki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin zorunlu bir sonucuymuş gibi dayatıyor. Marksist düşüncenin etkisizleştirdiği pek çok ideolojik motif, yeni kavramlarla, başka biçimlerde tekrar gündeme getiriliyor. Bu ideolojik motifler/güçler kamuoyu oluşturma araçları ile kitlelere pompalanıyor. Bu ideolojik bombardıman etkisizleştirilmeden bu amaca yönelik, ideolojik-politik karşı ataklar yapılmadan sosyalist düşüncenin yeniden kitlelerin umudu olması olanaklı değildir. **Bu düşünce, emperyalizmin ve kapitalist sömürü mekanizmasının özünde çok büyük değişiklikler olduğu anlamına**

gelmez. Ancak, kapitalizmin her dönemdeki taktik saldırılarının (ideolojik, politik, ekonomik, askeri) uygun araç ve yöntemlerle etkisizleştirilmesi gereği de devrimciliğin temel bir kuralıdır.

Kapitalizmin bazı eğilimleri, dünya genelindeki yaygın örgütlenmeler aracılığı ile henüz uygulamaya konulmadan kavranabilir, sezilir ve ona uygun önlemler çok önceden geliştirilebilirse, emperyalist-kapitalist sistemin saldırıları daha kolay göğüslenir.

Askeri alanda bir örnelemeye gidilirse; 1950'ler sonrası devrimci saflarda hızla yükselen gerilla mücadelesine karşı, ABD çok önemli bir araştırma başlattı. Dünya genelinde gerilla mücadelesinin dayanakları, araçları, örgütlenmeleri, ilişkileri çok ayrıntılı bir biçimde incelendi. Ve gerilla mücadelesine karşı kontrgerilla taktiklerini geliştirdi. Ve bu konuda da oldukça başarılı oldu. Ne var ki kontrgerilla taktiklerinin, araçlarının, ilkelerinin neler olduğunu, ancak her ülkenin devrimcileri kendi yenilgilerinden sonra kavradılar. Bu alanda bilgi-deneyim aktaracak araç ve organlar geliştirilemedi.

Bu tartışmaların doğru anlaşılması için, sınıflar mücadelesinin özü, iyice kavranmalıdır **Sınıflar mücadelesi**, devrimcilerin bir tercihi sonucu değil, toplumdaki güçlü çelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkar ve gelişir. Devrimcilerin çabaları, kullandıkları yöntem ve araçlar, subjektif konuları, süreci hızlandırır ya da yavaşlatır. Ama sınıflar mücadelesi yok olmaz. Bugünün koşullarında da devrimci mücadele süremektedir. Mücadelenin gelişimi pek çok objektif ve subjektif etkene bağlı. Günümüzde solun kendi subjektif konumu ve içinde bulunduğumuz objektif koşullar mücadelenin daha üst biçimlere, boyutlara geçişini engelliyor.

Günümüzde bu olumsuz koşulların aşılabilmesinde Türkiye Devrimci Hareketi'nin birçok artılarının ve avantajlarının olduğu biliniyor. Bu artılar bir çıkış noktası olarak alındığında mücadelenin daha hızlı gelişeceği kuşkusuzdur. Benzer şekilde daha başka ülkelerin de kendi koşullarından kaynaklanan artı ya da eksileri olabilir. Ancak bu artı ve eksiler bizim tarafımızdan olduğu kadar karşı-devrim güçleri tarafından da biliniyor. Artılar her geçen gün aşındırılarak yok edilirken, eksiler hep daha ön plana çıkarılıyor.

Mevcut koşullarda bir devrimci canlanma ancak devrimcilerin olağanüstü çaba ve gayretleriyle sağlanabilir. Varolan artıları korumak ve geliştirmek; eksileri artılara dönüştürmek, onların çabalarına bağlı. Ancak, uluslararası düzeyde devrimci mücadelenin çok sınırlı seviyede sürdüğü koşullarda, herhangi bir ülke devrimcileri açısından bu görev daha da zordur.

Bugünkü görev ve sorumlulukların zor olması, olağanüstü çabalar

gerektirmesi ne yığınlığı ne de karamsarlığı beslememelidir. Bu gerekçeler zaten çeşitli kesimlerce fazlasıyla istismar edilmektedir. Herkes, bulunduğu coğrafyada ve hatta en küçük birimde dahi, devrimci değerlerin filizlenip boyverme kabiliyetini moral ve maddi öğelerle besledikçe; parçaların bütüne, bütünün parçalara etkisi, somut biçimde izlenebilecektir.

Öncelikle bilinmelidir ki çözüm, devrimcilerin kendisinden gelecektir. Devrimciler, geçtikleri tarihsel süreçlerde iz bırakırlar. Hazır olanla yetinmez, eksikliğin ve olanaksızlığın esiri olmaz; koşullara uygun çözümler üretir, çitayı, olması gereken seviyede tutmanın mücadelesini verirler. Devrimciler için çözümsüzlük diye bir sorun olmamalıdır. Her sorunun kendine ait bir çözümü vardır. Önemli olan bunu doğru tanımlayabilmek ve enerjiyi gerekli olana yönelebilmektir.

Moral dünyasını, devrimci saflarda yer alıyor olmanın erdemiyle besleyen; ruhsal yatakları, devrimci olmanın coşkusuyla dolan; yorulan ama "pes" etmeyen; değerlerini, geçmişini ve halkın beklentilerini satışa çıkarmayan insanların izlediği yol, bugün de görkemlidir. Bugün de doğanın, en yeşil yanıyla gülümsediği insanlar vardır. Bunlar, güzelliği hakettiğine inanan ve hakettiğini almak için mücadele eden kesimlerdir. (ÖDP HALKIN VEYA MÜCADE-LENİN DEĞİL KURUCULARININ İHTİYACIYDI, Devrimci Hareket Yayınları, s:15-21)

Evet, konunun başlığına dönersek; kastettiğimiz **yorgunluk** da, **tembellik** de devrimcilikle bir arada yürümeyecek türde niteliklerdir. Ancak bugün bu nitelikteki öznelere sayıca çokluğu, öznel bir tarzın kavganın ihtiyacıymış gibi algılanmasına sebep olmaktadır. Özellikle genç kuşak için bu kişi ve çevreler bir çeşit tuzak işlevi görmektedir. Bu şahsiyetler, okuyacak olsalar bile, bir çeşit bikkinlikle yaklaştıkları Marksist eserler yerine, şarlatanlıktan öte gitmeyen, mesela "II. Manifesto" diye anılan kitap gibi, Marksizm dışı yayınlara daha fazla ilgi duymakta ve ortaya; "bir şeyin aslını öğrenmeden eleştirisini öğrenen" yöntemcahili bir kişilik çıkmaktadır.

Marksist klasiklerin satır satır, büyük bir sabır ve özenle okunması; hiçbir sayfanın kavranmadan geçilmemesi, yardımcı bilgi ve araçlara ulaşmakta tembellik göstermemek, vb. nitelikler, kimliğinde samimi olan devrimci öznelere için yeni veya bilinmez olgular değildir. Bu öznelere için böyle bir çaba, anlamlı olduğu kadar, zevklidir de. Kimliğinin gerektirdiği bilgiyi ve davranış normlarını, yaşamın her anını bir devrimci olarak karşılayacak denli içselleştirenler, hiçbir bulandırıcı/çarpıtıcı çabaya itibar etmez; yanlış da doğruyu da Marksist yöntemin süzgecinden geçirerek test ederler.

SEVGİ, ONU GÖZE ALANLARIN İŞİDİR

Bir yanım 1942 Bulgaristan'ına
gidiyor
Nikola Vaptsarov'u öpüyorum
Kurşuna dizilmeden önce
eşinin avuçlarına bir şiir bırakan
Vaptsarov'u...
"Ben düştüm, yerimi başkası
alacak..."
diyen Vaptsarov'u.

Diğer yanım
yoldaş sevgiliyi kucaklıyor.
Yaşamdan aynı kareleri seçtikçe
gözlerim gözlerine karışıyor
Aynı tabaktan içiyoruz yaşam
suyunu.

Aldığımız tadlar
birbirine karışıyor.

Emzirmek bile, tek yanlı bir verme edimi değildir. Canı yanan, yorulan, kanının çekildiğini hisseden; yaşamını, emzirme işini eksiksiz şekilde yapmak üzere düzenleyen kadın bile; sadece vermiyor, aynı zamanda "alıyor"dur. Buradaki alışveriş, birilerinin sandığı veya pek çoğumuzun alıştırdığı gibi karşılıklı hesaba dayanan bir ilişki değildir. Yani bu fiilin gerçekleşme anlarında; "verilen kadar almak", "alınan kadar vermek" gibi aritmetik hesaplar, tecimsel kaygılar olmaz. Tersine, bu tür ilişkiler için koşullanmış ve toplumsal davranış normları ile hareket eden insanların hiç mi hiç anlamayacağı; nitelik ve nicelik olarak bambaşka bir alışveriş söz konusu olan. Bu nedenle, bunun alışveriş olmadığını; karşılıklı bütünleşme sonucu, fiziki bir erime yaşandığını, "sen-ben" olgusunun ortadan kalktığını, ruhsal akışkanlık için sürtünmesiz (sürekli hareket hali) bir ortamın oluştuğunu söylemek mümkündür.

Sevgi, insanla etrafındaki canlı-cansız pek çok varlık arasında, oluşması mümkün olan en gelişmiş ilişki biçimidir. Böyle bir ilişki oluştuktan sonra, kim tarif edebilir; yüreğin, beyinle ortaklaşmış üretkenliğinin sevgiliye doğru nasıl ve hangi zenginlikler oranında akacağını? "Seni çok seviyorum" ibaresindeki "çok" sözcüğünü anlamsız kılan böyle bir akıcılık; sevenin sevgisi oranında büyürken, sanatçılığı oranında da çeşitlenir.

Kendisi uykusuzken omzunu, kendisi yorgunken iş yapma kapasitesini

sevgiliye ayıran; kendisi açken, elindeki yiyeceğin güzel parçalarını sevgiliye uzatan; kendisine ait olduğu için değil, güzel olduğu için çiçekleri seven; yardıma muhtaç bir hayvanı kucağına alırken, "kirlenme" kaygısı yaşamayan; altını ıslatmış bir çocuğu taşıması gerektiğinde,

Aşk, kendini hafife alanlardan hesap sormakta gecikmez. Bir yürek tokalaşması olarak başlayan aşk; elbirliği, gönül birliği, akıl birliği gibi yaşamın bütününe yayılarak kalıcılaşabileceği ve giderek daha renkli ve anlamlı bir nitelik kazanabileceği gibi, saman alevinden farksız bir parlamayla yanıp-sönerek miadını doldurabilir. Bu aslında ölü doğumdur. Çünkü gerçekte aşkların çoğunda ilişkinin ayakları, tarafları yüksekte gösteren ilk dalgaların durulması sonunda yere basar. (İsteyenler buna balayı da diyebilir) Ve kişilikler o andan sonra karşı karşıya gelir veya sınava girer. Bir diğer yanığı da aşkta başarının, yaşamın herhangi bir alanındaki başarılarla özdeş tutulmasıdır. Diğer bir ifadeyle; okulda iyi not alanın, işyerinde müdürlüğe yükselenin, kavgada olumlu bir grafik çizenin sevgi ilişkisinde de başarılı olacağını varsaymak doğru değildir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi eğitim, hoşgörü, mütevazılık, incelik gibi etmenler sevgi ilişkisinde devamlılığı sağlayan faktörler arasında sayılabilir; ancak sevgi, bu faktörlerle tanımlanamayacak denli kapsamlı ve karmaşık bir ilişkilene ağ olarak varlık gösterir.

ıslanma kaygısı duymayan kişinin sevgi kanallarındaki açıklık; bu fiilleri yaşadığı oranda artar. Yani sevgi, önceden tasarlanmış bir senaryonun kareleri gibi değil, sürekli yenilenen, canlılığı azalmayan ve monotonlaşma ihtimalini bağrında taşı-

mayan bir ilişki biçimidir.

Monotonluk, bıkkınlık, heyecan yitimi, renksizlik, vb. olgular; ilişki, doğru taşlar üzerine oturmuşsa, hiçbir zaman gündeme gelmez/gelmemelidir. Bir insanla bir çiçek arasındaki ilişki de böyledir. Kişi eğer çiçeği, "çiçek seviyor olmanın üstünlüğüne sahip olmak için" değil, sadece kendisi ile çiçek arasındaki elektriğin heyecan vericiliği sebebiyle seviyorsa; bu ilişki kalıcılaşır. Yani, sevgiliye vermek için değil, birileri görsün diye de değil, sadece kendisi istediği için kurlardan çiçek toplayıp kendi çalışma masasına koyan; suyunu her gün değiştiren, solmasını ve kokuşmasını geciktiren kişi, çiçeği gerçekten seviyor demektir.

Yolda, arabanın çarptığı bir kediyi, onu bir daha görmeyecek durumda da olsa, birileriyle bunu paylaşıp övgü alma koşulu da olmasa ve hatta para açısından sıkışacak da olsa; taksi tutup veteriner giden, onu ameliyat ettiren ve gerekirse (pis olduğu kaygısına girmeden) evinde birkaç gün bakıp, sonra sokağa bırakabilen kişi, hayvanları gerçekten seviyor demektir.

Tabii ki yukarıdaki örnekler, sevginin özünü anlamak açısından değerlendirilmeli ve örneğin ayrıntılar, bir tartışma konusu haline getirilmemelidir. Diğer bir ifadeyle, "insanları doktora götüremiyoruz; kediyi mi uğraşacağız?" biçimindeki tepkiler, doğru ve gerekli değildir. Önemli olan, bu örnekleri bire bir yerine getirmek değil; yaşamı, böyle bir kavrayışın penceresinden içeri alabilmektir.

Geleceği tonluyor
hikayemizde gözlerin
Ağlayacak olursan
gözyaşlarını
bir defne yaprağının
kokusuyla sileceğim.

Aşk söz konusu olduğunda, sözcüğün içerdiği sihir ve cazibe ile yetinmek; yani, sözcüğün kuru anlamına sığınmak; aşkla hiçbir biçimde tanışmadan "aşk"ı yaşamaya sebep olur. Oriana Fallaci "Dünyada en çok kullanılan 'aşk' sözcüğü kadar sömürülmüş bir sözcüktür 'özgürlük' " der. (Doğmamış Bir Çocuğa Mektup, s: 42) Ne aşka ne özgürlüğe yaklaşımımız Fallaci'ninkine benzemese de; yukarıdaki ifadesi doğrudur. Gerçekten

sevgiden, aşktan söz etmeyen hemen hiç kimse yoktur. Ama aşkı, içi boş bir sözcük olmaktan çıkarıp yaşama içeren insan sayısı da çok azdır.

Gel-geç ruhluluk, aşka bile küçük hesapları karıştırmak, aşta emekten kaçınmanın aşkın kendisinden kaçmak anlamına geleceğinin ayırda varamamak, aşkı hafife almak ve çok daha önemlisi, aşta bile azla yetinmeye razı olmak; gönülde yatan aşkların ya hiç yaşanmamasına ya da sakatlanmasına sebep olur.

Sevgi de sevgisizlik de ne irsidir ne de "Allah vergisi"dir. Bir ırmağın en köpüren yanını avuçlamış bir çift elden, susuzluğunu gidermemiş olanlar veya başkasının dudaklarını kendi avuçlarından geçen ırmakla sulamamış olanlar, sevgiyi de sevgisizliği de hafife alabilir. Ancak gerçekte sevgi, insanı çoğaltan - tartışmasız- en uygun yol iken; sevgisizlik, insan için -yine tartışmasız- en uygunsuz yoldur. Ve sanıldığı aksine; sevgisizlik, asıl olarak sahibini vuran bir niteliktir. Yani sevgisizlik, etrafına karşı örülen bir duvardır ki sahibini yalnızlaştırır ve başkasına zarar verse de asıl olarak ve ağırlıkla taşıyıcısına zarar verir.

Sevgisizliğin kaynağında; sistemin, insanların soluğuna bir zehir gibi karıştırdığı, mütevazılık ve hoşgörü yokluğu, paylaşma kapalılık, bencillik, incelikten yoksunluk, samimiyetsizlik, vb. nitelikler yatıyor ise de; gerçekte **sevgiye en büyük engel onu göze alamamaktır**. Bunu, zahmetli bir iş olarak görülen gerçek sevgi yerine, sevgide azla yetinmek olarak da özetleyebiliriz.

Hemen tüm ilişkilerin, büyük bir heyecanla başlaması ve hemen her öznenin, kendisini mutlu edecek prens veya prensesi bulduğuna kendini inandırması, bu konunun anlaşılmasını güçleştiriyor. Ne var ki, gözleri perdeleyen ve kişinin kendini kandırmasına uygun bir zemin sunan ilk günlerin peşinden ortaya çıkan görüntü, samimi gözler için hiç de karmaşık değildir. Ve gerçekte aşkı doğru yerde aramak için fazlasıyla veri sunar. Toplumu oluşturan bireylerin, hemen her işte rol yaptığı ve bunun, adeta doğal bir davranış (alışkanlık) halini aldığı düşünülürse; katıksız doğallık, bir gelincik kadar mütevazılık gerektiren aşta neden "yaya kalındığı"; insanların, neden sevgiye hasret; öfke ve stresle yoğrulmuş halde yaşadığı (gerçekte ise yaşama yenik düştüğü) görülür.

Sevginin söz konusu olduğu durum-

larda oluşan bağı, "duygusal kölelik" olarak tanımlayanlar vardır. Bunlar da anne ile çocuğu veya iki sevgili arasında oluşan bağı, insana dayatılan kimi yaptırımlarla karıştırırlar ki bu, gerçek sevgiyi yaşamamanın önünde ciddi bir engeldir. Bir kadının, bilerek ve isteyerek doğurduğu çocuğun altını temizlemesini kölelik olarak değerlendirmek; insan olgusuna ne denli yabancılaşıldığının bir göstergesi ise; tembel olmadığına inanılan ve bu niteliği, sevilmesinin sebeplerinden biri olarak bilinen bir sevgilinin yatağını toplamak veya onu uyandırmamaya özen göstererek, onunla beraber yapılacak bir kahvaltının hazırlıklarını yapmak; kölelikle, sevgi yüklü emek arasındaki farkın ne denli kavrandığının bir göstergesidir.

"Kadınla erkek arasındaki aşk dedi-leri bir mevsim. Ve bu mevsim çiçeklenme döneminde nasıl bir yeşillikler şöleniyse, solma döneminde de bir yığın çürüyen yapraktan başka bir şey değil." (a.g.e. s:68) tanımlaması, bir muhakemeye değil, etraftan çekilmiş fotoğrafların okunmasıyla yapılmış. İnsanlara kötü bir kader biçenlerin en çok umut ettiği ve kendi sistemlerini güvenceye alacak olan şey; insanların etraflarında gördükleri gelişmeleri tek gerçeklik olarak kabul etmesi ve **değişmezlik** fikrine saplanmasıdır. Gerçekleri gösteren doğru bir gözlükle bakıldığında görülecektir ki, söz konusu olan insan ilişkisi ise; çiçeklenme, çürümeyle değil, kalite artışı ile varlığını sürdürür. Aksi durumlar, "çiçeklenme" denen dönemin ne denli çiçekli olduğunu tartışmayı gerektirir.

Karşılıklı ilişkisi kırk çeşit yasakla önlenmiş genç bir insanın, bu yasakları bir miktar da olsa aşma fırsatı verdiğine inandığı evlilik karşısında heyecan duyması, ayaklar yere basıncaya kadar çiçekli bir ortam hissiyle soluk alması kadar doğal ne olabilir ki? Ancak aynı insan; mutluluğun, törende yansıtılan gülücüklerle oluşmadığını, çiçeklenmenin törendeki çelenkler dışında bir ömür sürmesi için başka faktörlere ihtiyaç olduğunu çok geçmeden anladığında, eğer gelişmeleri açıklayabilecek bir kavrayışa sahip değilse, maddi ve ruhsal olarak **yaşamın sonbaharına** girmiş olacaktır.

Yasakların, açlığın ve toplumsal düşünme kalıplarının yön verdiği ve genellikle ya dağılan ya da olumsuzluğu bağrında taşıyarak yoluna devam eden ilişkilerin bu durumu için, basit ve kestirme çözümler yapmak tabii ki işi hafife almak olur ve ön açıcı olmaz.

Bu konuda en önemli testlerden biri, sevgili olmaya aday öznenin işine-gücüne, yaşına-başına değil; onunla nelerin paylaşıldığına/paylaşılacağına bakarak karar vermektir. Bunu, bir diğer ifadeyle; "kiminle, ne için?" sorusuna doğru yanıtlar verilerek geliştirilen ilişkiler daha verimli, daha kalıcı olur, diye özetleyebiliriz.

Aslında hemen herkes, kumrular gibi bir aşk yaşayacağını, kendi ilişkisinin filmlerdeki gibi dört başı mamur olacağını düşünür; kendine en müthiş aşkları yakışık görür. Ama bu, büyük ölçüde temelsiz, spekülatif bir beklentidir. Çünkü, kendi içinde, aşkın gereklerini hafife alan bir boyut taşımaktadır.

Aşk, ne denli büyükse, insan yaşamında ne denli önemli ve heyecan verici bir yeri varsa; o denli zordur. Adeta ilmi ilmi örülen, geliştirilen ve korunarak ileriye taşınan yanıyla hem yoğun hem de özgün bir emek gerektirir. Özellikle kapitalizm koşullarında kişilik oluşumunda benliğe sinen öyle çok "zehirleyici" faktör var ki, aşk için bir çeşit ön koşul olan; sevgi yüklü olmak, paylaşımcılık, hoşgörü ve mütevazılık, kaprisli ve bencil olmamak, farklılıklara tahammül etmek, bir sanatçı inceliği ile yaşamı karşılayabilmek, v.b. niteliklerin oluşumunu zayıflatır, bozar veya güçleştirir. İşte bu nedenle **kapitalizm koşullarında aşk devrimcidir**.

Seninle

o berrak pınarın başına
el ele gitmiş de olsak;

kendini

bulanık bir derenin kenarında

bulduğun,

ürkeklik ve yalnızlık haline düştüğün

olacaktır

Basamakları

kendin tırmanmadığın yerde,

senin bacaklarınla tırmanan

başka bedenlerin

varlığını unutmalısın

Eğer uzakta

dost ve yoldaş eller;

bir kitabı kütüphaneye

titizlikle yerleştiriyor,

yatağını derli-toplu bırakıyor,

silahını temiz

mermiyi namluya sürülü tutuyorsa,

sen de kendini derleyip toplamalısın

Her insanın sevme ve sevilme sebepleri vardır. Ne var ki bu, kiminde birkaç

zorunluluğa veya ihtiyaca kadar daralırken; kiminde de yıllara yayılan beraberliklere rağmen tekrara dönüşmeyen, monotonlaşmayan ve hergün kendini yeniden üreterek zenginliği yaşama içererek kesintisiz biçimde büyüyen bir nitelik halini alır. Bu kapsamlı tanımlama, doğaldır ki kapsamlı bir çabayı ve böyle bir çabaya uygun bir kişiliği gerektirir. Hatta diyebiliriz ki pek çok insan için, sevginin böylesine derin ufuklu ve uzun menzilli olabileceği bile tartışmalıdır. Doğacak olan çocuğuna bir kitap boyu mektup yazan Oriana Fallaci'nin bile, "Aşk, bir açlık yalnızca, bir kez doyuruldu mu hazımsızlığa dönüşen bir açlık" demesi; kocaman aşklar yaşamak için kişinin kendine böyle bir aşkı yakışık görmesinin yeterli olmadığını gösteriyor.

Aşk, kendini hafife alanlardan hesap sormakta gecikmez. Bir yürek tokalaşması olarak başlayan aşk; elbirliği, gönül birliği, akıl birliği gibi yaşamın bütününe yayılarak kalıcılılaşabileceği ve giderek daha renkli ve anlamlı bir nitelik kazanabileceği gibi, saman alevinden farksız bir parlamayla yanıp-sönerek miadını doldurabilir. Bu aslında ölü doğumdur. Çünkü gerçekte aşkların çoğunda ilişkinin ayakları, tarafları yüksekte gösteren ilk dalgaların durulması sonunda yere basar. (İsteyenler buna balayı da diyebilir) Ve kişilikler o andan sonra karşı karşıya gelir veya sınava girer. Bir diğer yanlıgı da aşkta başarının, yaşamın herhangi bir alanındaki başarılarla özdeş tutulmasıdır. Diğer bir ifadeyle; okulda iyi not alanın, işyerinde müdürlüğe yükselenin, kavgada olumlu bir grafik çizenin sevgi ilişkisinde de başarılı olacağını varsaymak doğru değildir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi eğitim, hoşgörü, mütevazılık, incelik gibi etmenler sevgi ilişkisinde devamlılığı sağlayan faktörler arasında sayılabilir; ancak sevgi, bu faktörlerle tanımlanamayacak denli kapsamlı ve karmaşık bir ilişkilene ağ olarak varlık gösterir.

"Gecenin ilerleyen saatlerinde/ kendi dudağını ısıtıyor yalnızlığım" diye düşünen ve böyle hisseden bir insanın; yalnızlığını gideren bir yürekle tanışması sonrasında ne o yüreğe ne de sahibine gerektiği gibi davranmaması ve kısa sürede aradaki paylaşımı tüketmesi, çokça rastlanan bir durumdur. İnsanın "sahip olunan şey, değerinden yitirir" genellemesini bozabilmesi için, temenniler ve ideal ölçü tarifleri yetmez. **Bilmek, uygulamak için yeterli değildir.** İnsanlar,

bildikleri doğruları (veya doğru bildiklerini) bire bir uyguluyor olsaydı, sorunların aşılması daha kolay olurdu.

Kapitalizmin; onurunu kolay çiğneten, kolay yalan söyleyen, bencil ve ikiyüzlü insanı, açık olarak veya çeşitli örtüler altında varlık gösterirken; bunun dışında beliren ihtimallerin gerektirdiği normlar dahilinde hareket eden insanlar bulup çıkarmak zordur. Çünkü, **kapitalizm koşullarında, doğrularına sadık insan bulmak da zordur.** Bu nedenle, aynı değerlerde ortaklaşmış ve bu ortaklaşmanın gerekleri çerçevesinde hareket eden bütünleşmeler oluşturma işi **hafife alınmamalıdır.** Bu, iki kişi arasındaki **yürek bütünleşmesi** (sevgi) olabileceği gibi; çok öznel bir sevgi olan **örgütsel bütünleşme** de olabilir.

Yukarıda anlattıklarımız, aslında yaşamın sadece aşk ile ilgili yanını değil, bütününe doğru biçimde karşılayabilmenin, mutluluk ve doyum grafiğini yüksek tutabilmenin ölçüleridir. Az zahmetle çok şey kazanma beklentisine sokulmuş, **emek ve başarı tembeli** kişilikler yaratan kapitalizmin sokaklarının aşk özürlü ve hatta yaşam özürlü insanlarla dolup taşması tesadüf değildir.

Devrimciliğin solunduğu atmosferlere, yine bedava güzellikler, kolay ulaşılmış başarı ve aşklar yakalamak üzere girenlerin; o zemini terkedişlerindeki düşkünlük, kapitalizmin insanının hallerinden biridir.

Yoldaş sevgili, değerlerin hem taşıyıcısı hem de güvencesidir.

İnsan gerçekten sevince; yani anlık heyecanların, fiziksel çekimlerin, mecburi bir vazife edasıyla kullanılan sevgi sözcüklerinin ötesinde; sevgi, somut gerçekler toprağında filiz veren paylaşımın, ruhsal ve maddi akımın kendisi olunca; kişinin duygu dünyası zenginleşmeye, **yapıcı** ve **sanatçı** yani açığa çıkmaya başlar. Günler, daha uzun, daha dolu ve daha anlamlı olur. Geceler, tüm kabuslarından arınır ve gündüzle daha barışık olmaya başlar. Gurup vakti, "hüzün" demek olmaktan çıkar. Çünkü yaşamın her an'ı dolu ve anlamlı olmaya başlar.

Yüreklerini sevgiyle doldurup yola çıkanlar için, hiçbir engebe yıkım sebebi değildir. **Her şeyini paylaşma hissi, sevgiliyi yaşamın bütününde var eder.** Yaşamın her anına eşlik ediyor olmak, yaşamın her anının dikkatle/hassasiyetle örülüyor olması demektir. Sevgilinin buradaki varlığı, bir denetleyici değil, bir bayrak gibidir.

"Dağlara çıktığımda Claudia'ya aşkıttım. Onu sevmek, **Che'nin bir zamanlar dediği gibi**, benim için ölçünün ve büyüklüğün ötesinde bir şeydi. Bu ilişkiye insanın, en saf, yapıcı, sanatçı gücüyle girmiştim. Bu ilişkiden büyük bir şehir, çok güzel bir şehir kurdum. İlişkimiz, insanın aşk konusunda bildiği her şeyin alfa ve omegası, başlangıcı ve sonucuydu diyelim. Demek istediğim Claudia veya Claudia'yla olan ilişkim, benim için dağlarda bir ölçüt oldu. Daima yukarıda tuttuğum bir bayrak oldu. Sarmaşıklara hiç dolaşmayan, hiç düşmeyen, hiç islanmayan ve çamura bulaşmayan bir bayrak." (Omar Cabezas, Dağdan Kopan Ateş, s:193, abç)

Açlıkta, üşümede, acı ve yoklukta insanı ayakta tutan, güç veren; yürek ve bedende ısınma sebebi oluşturan sevgili, aynı zamanda değerlerle örtüşen bir olgudur.

"Claudia benim itici gücüm oldu, güvenliğim, güvencim. Kurşun oldu, karanlıkta görebilmek, ciğerlerimde daha fazla hava, bacaklarımda daha çok kuvvet; o benim yöndüğüm ve ateşimdi. Aşkımız sıcak, kuru elbiseydi, çadırdı, zafer, huzurdu, her şeydi, gelecek çocuklar, beynimin bilebildiği ne varsa." (age, s:193)

YOLDAŞIMA

Sen benim yoldaşısın.

Ak bir karanfil değdi

ikimizin alınına.

1945 Hiroşima'sına gidip

beraber ağladık.

Geleceğe uzanıp,

ruhu dansa kalkmış bir halkın

uzattığı şarabı içtik

Yoldaşısın sen benim.

"Zaman"la göz göze geldiğimizde

"şimdi"yi yaşıyor varlığımız.

Gözlerimizi kaçırmadık

hiçbir gerçekten.

Balkonumuza düşen ateşböceğini de

biberonuyla beraber yanan bebeği de

konu ettik kendimize.

Yaşımızı soranlara

"1917 Ekim'inde kestiler göbek

bağımızı"

diyesim geliyor.

Gerçi o kadar yaşlı değiliz.

Ama,

şu sosyalizm yok mu

olacaksak, onun çocuğu olalım

diyorum...

İTTİFAK VE CEPHE KONUSUNDA SORU VE YANITLAR

Okurlarımız tarafından ilgiyle izlenen; birlik, cephe, ittifak vb. konulardaki değerlendirmelerimiz, bu sayıda da devam ediyor. Ancak, buna rağmen, konuyu ayrıntılandırma amaçlı sorular almaktayız. Daha önceden belirttiğimiz gibi, okurlarımızın bu türden beklentilerine yanıt vermeyi, bir görev addediyor ve bundan mutluluk duyuyoruz.

Soru: Sınıfsal bir katılım olan ittifakın gerçekleşme biçimini bir örnekle beraber açmanız, daha anlaşılır kılacaktır. Bunun, "tabanda" veya "tavanda" oluşumunu koşullayan etmenler nelerdir?

Yanıt: Değişik sınıflar arasındaki ittifakın biçimlenişi, ülkenin somut koşullarına bağlı olarak farklı özellikler gösterebilir. Sınıfların kendi siyasal yapılanmalarına sahip olduğu koşullarda, ittifaklar genellikle siyasal yapılanmaların merkezleri düzeyinde biçimlenir. İttifakın gerektirdiği pratik tavır alışlar, parti örgütlenmeleri aracılığı ile sınıfta tabana ulaşır. Örneğin, '80 öncesi süreçte MC iktidarları, burjuvazinin farklı eğilimlerinin bir ittifakı olarak ortaya çıktı. Ancak, ittifakın hedefleri sadece "iktidar olma" amacı ile sınırlı değildi. Daha kapsamlı bir ittifaktı. Ne var ki, '80'lere gelindiğinde iç çelişmelerindeki artış, ittifaktan kopuşlara neden oldu (MSP'nin kopuşu).

Toplumdaki sınıfların, yeteri kadar güçlü kendi siyasal yapılanmaları yoksa, ya da mevcut siyasal yapının sınıf ile bağı kopmuşsa, sınıflar açısından bir "temsil krizi" vardır. Bu koşullarda ittifakların biçimlenişi "tabanda" şekillenebilir. Tabanda, farklı sınıf ve katmanların birlikte tavır alışları gözlenebilir. Ancak, bu tavır alışların kalıcılığı ve gerçek işlevine kavuşması, güçlü siyasal yapıların varlığına bağlıdır.

Soru: Peki devrime doğru, bugün sol'dan uzak duran kimi kesimlerin, ittifaka dahil olması söz konusu olabilecek midir?

Yanıt: Evet, özellikle ittifakların geniş çaplı olacağını varsaydığımız ülkemizde, bu türden gelişmeler beklenmelidir. Kendi sınıfsal tabanındaki siyasal kaymayı tespit eden siyasal yapılar, yeni ittifaklara yönelebilirler. Örneğin, şu anda sol'dan olabildiğince uzak duran siyasal yapılar, mücadelenin ileri evrelerinde, cephesel oluşumlara, ittifaklara katılabilirler; tabanı ve üst örgütlenmeleri ile birlikte.

Soru: Seçim dönemlerinde, çeşitli partiler arasında gerçekleşen iş birliğini, ittifak olarak tanımlayabilir miyiz?

Yanıt: Siyasi partilerde, özellikle seçim barajları nedeni ile seçimler öncesinde "ittifak" eğilimleri yaygınlaşıyor. Ancak, seçim için yapılan geçici işbirliğini, sınıfların ortak tavır alışları temelindeki uzun süreli ittifak-

larla karıştırmamak gerekir. Her ne kadar, siyasal temsilciler arasındaki bir ittifak olarak görülse de, gerçekte bunlar, çok kısa erimli bir işbirliğidir. Bu, sınıfsal bir ittifak değildir. Seçimlerde ittifak yapan partiler, seçimden sonra karşı noktalarda yer alabilirler.

Soru: Geçmişte Direniş Komiteleri deneyimini, bugünün birikimi ışığında değerlendirmek gerekirse, neler söylenebilir? Hangi maddi olgular, bu türden bir oluşumu ihtiyaç haline getirmiştir?

Yanıt: O dönemde, halk açısından önemli bir temsil krizi yaşanıyordu. Mevcut siyasal yapıların hiçbirisi halkı temsil etme özelliğine sahip değildi (ya da halk saflarındaki her hangi bir sınıfın gerçek siyasal temsilcisi niteliğini taşııyordu). CHP (hatta MSP) tabanındaki duyarlı halk katmanlarının, kendi siyasal yapılanmaları ile bağı giderek kopuyordu. Tüm toplumu etkileyen yaygın çatışmalar karşısında, cephesel oluşumlara neden olabilecek ortak tavır alış eğilimleri ortaya çıktı. Direniş Komiteleri de bu eğilimlerin ürünü olarak oluştu. Direniş Komiteleri'nin başarısı, cephesel hareketlenmelerin önemini kavramış siyasal yapıların varlığına büyük oranda bağlıdır. Direniş Komiteleri'nde (ya da benzeri cephesel örgütlenmelerin ilk nüvelerinde) siyasal yapılar, kendi azami programlarıyla değil, kurulmasını hedefledikleri cephesel birliğin olası hedefleri/programlarıyla hareket ederler (Geçmişte Devrimci Yol, Direniş Komiteleri'nde kendini dayatmadı. Anti-faşist mücadelenin birliği doğrultusunda politikalar üretti. Bu nedenle, Direniş Komiteleri'nin tabanı yer yer MSP'ye kadar genişledi).

Soru: Türkiye solu'nun birlik kavramını çokça telaffuz eder olduğu günümüzde, birtakım kavramların yerli yerinde kullanılmadığına da tanık olunmaktadır. Örneğin, sınırlı sayıdaki (Mesela iki) siyasal yapılanmanın oluşturduğu kapsamlı bir güç ve eylem birliği için, "cephe" tanımlaması uygun düşer mi? Ayrıca, çeşitli ihtiyaçlara bağlı olarak geliştirilen güç ve eylem birlikleri cephesel oluşumlar için bir engel midir?

Yanıt: İki sol siyasal yapılanma arasındaki oldukça kapsamlı bir güç ve eylem birliğini gerçek anlamda bir "cephe" olduğunu söyleyemeyiz. Özellikle, askeri alandaki bazı ihtiyaçların ürünü olarak ortaya çıkan güç birliği, "cephe" olarak tanımlanamaz. Ancak, devrimci hareketler arasında, çok daha ileri düzeyde güç ve eylem birliği ihtiyacı ortadadır. Bu tür birlikteliklere her dönemde ihtiyaç vardır. Geniş katılımlı cephesel yapılanmalardan, çok daha uzun dönemleri kapsa-

yan daha ileri düzeyde işbirliğini öngören yapılanmalara kadar çeşitli birlikler devrimciler arasında oluşturulabilir/oluşturulmalıdır. Devrimci örgütlenmeler arasındaki bu geniş işbirliği, daha geniş katılımlı cephesel örgütlenmelere engel değildir. Tersine, geniş katılımlı cephesel örgütlenmelerdeki devrimcilerin, inisiyatifi kolaylaştırır.

Soru: Cephe kavramı ile ittifak kavramının ortak özellikleri nelerdir? Sonuçta, geniş bir cephenin aynı zamanda sınıflar arası bir katılım içeriyor olması sebebi ile, bir çeşit ittifak olarak adlandırılması yanlış mı olur? Bu kavramlar hangi durumda örtüşme halini alır?

Yanıt: Cephe, ittifak kavramından daha geniş kesimleri kapsayabilir. Farklı sınıfların siyasal temsilcileri arasındaki bir birlik olan ittifaklar yanında, aynı hedefe yönelen tüm sınıf ve katmanları içeren cephe, daha kapsamlıdır. Uzun dönemli ittifaklar içinde olan sınıfların cepheye katılmalarıyla cephe ve ittifak kavramları birbirine yaklaşır. Ancak, belirli bir sınıfın farklı eğilimlerinin oluşturduğu cephe, bir ittifak sayılmaz.

Soru: Hatırlanacağı gibi, 1980 öncesinde ortaya atılmış olan Ulusal Demokratik Cephe (UDC) tezi vardı. Bu tez, nasıl bir kavrayış üzerine oturtulmuştu? Böyle bir cephe anlayışı, mücadelenin önünü açabilecek nitelikte midir?

Yanıt: UDC, TKP'nin özellikle '70'li yıllarda savunduğu bir tezdi. UDC kavramında ülkenin mevcut koşullarının kabul edilebilir demokratik nitelikler taşıdığı, burjuvazinin önemli oranda ulusal özelliklere sahip olduğu ön kabulünden yola çıkıyordu. Mevcut olan bu yapının, emperyalizmin de etkisi ile büyük bir tehdit (faşizm) altında olduğu kabulünden hareketle; bu tehdide karşı geniş katılımlı bir cephe öneriliyordu. Bu cephe içinde, "milli burjuvazi"den "Kemalist aydınlar"a kadar çok geniş bir kesim yer alabilecekti.

Ortaya atılan bu tez ile, ülkedeki sınıf ilişkileri yanlış kavranıyordu. Faşizmin sürekliliği ve faşizme karşı mücadele yerine, faşist tehdit ve faşist tirmanmayı durdurma mücadelesi öne çıkarılarak, kitlelerin sistemle çelişmeleri göz ardı ediliyordu. Mücadele "varolanı koruma" çerçevesine hapsedilmek isteniyordu. Bu yönüyle UDC önerisi kitlelerin mücadelesinin önünü açan değil, tıkayan bir nitelik taşıyordu.

Gerçekte cephe, kitlelerin mücadelesinin daha ileri boyutlara taşınmasını hedefler nitelikte olmalıdır...

MARKSİST DÜŞÜNCEDE DİN: "KALPSİZ BİR DÜNYANIN RUHU"!

Esin KAÇMAZ

Marksistler için din, ona karşı mücadele edilmesi gereken bir olgudur. Egemen sınıflar dini, sömürü ve baskıya dayanan iktidarlarını korumak, sürdürmek amaçlı politikalarında en önemli araçlardan biri olarak kullanmışlardır yüzyıllarca. Ancak bu tespit, dinsel nitelikli düşüncelerin egemen sınıflarca oluşturulmuş ve istedikleri gibi biçim verdikleri bir senaryodan ibaret olduğu anlamına gelmez. Din/dinsel nitelikli düşünceler insanlık tarihinde çok derin köklere sahiptir. bunları bilmek, kavramak, gelişimlerini anlamak onunla mücadele etmenin yegane yoludur.

Marx; Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi adlı yapıtının Giriş bölümünde; gerekli olan, dinleri insanlık için vazgeçilmez kılan insani koşullar ile ilişkilerin bir çözümlemesidir, diye yazmıştır.

Evet, dinleri insanlık için vazgeçilmez kılan koşulların çözümlemesi din olgusunu anlamada çıkış noktası olmalıdır. Peki, marksizm bu koşulları nasıl açıklar?

Dinsel nitelikli düşüncelere ilişkin bu ve buna benzer sorulara marksizmin verdiği cevabı anlamak için, onun insan toplumunu ve bu toplumun tarihini hangi temelde ele aldığını bilmek gerekir. Marksizmin bu noktada ortaya koyduğu temel ilkeleri, Marx, Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı'nın Önsöz'ünde şöyle ifade eder:

"Yaşamalarının toplumsal üretiminde insanlar, zorunlu ve kendi iradelerinden bağımsız belli ilişkilere, maddi üretici güçlerinin belli bir gelişme aşamasına uygun düşen üretim ilişkilerine girerler. Bu üretim ilişkilerinin toplamı, toplumun ekonomik yapısını, üzerine hukuki ve politik bir üstyapının yükseldiği ve belirli toplumsal bilinç biçimlerinin uygun düştüğü gerçek temeli oluşturur. Maddi yaşamın üretim tarzı, genelde sosyal, politik ve entellektüel yaşam sürecini belirler. İnsanların varlığını belirleyen onların bilinci değil, tersine onların bilincini belirleyen onların toplumsal varlığıdır."

Materyalist tarih anlayışı, Marx'ın ortaya koyduğu gibi, üretim ilişkileri tarafından oluşturulan ekonomik yapıyı toplumun gerçek temeli olarak görür. Bu ekonomik yapı; "üzerinde resmi ve siyasal üst yapının yükseldiği ve toplumsal bilinç biçimlerinin (din, felsefe, ahlak vb.) kesin olarak kendisine uygun düştüğü" temeldir. Bu anlayış, tarihsel süreç içinde oluşmuş tüm toplumsal-ekonomik formasyonların;

oluşma, gelişme ve çökme süreçlerini bu temelde çözümler. Yine bu anlayış, tarihsel-toplumsal süreçlerin değişik yönlerinin karşılıklı etkisini incelemeye olanak verir. Bu tarih anlayışı pratiği fikirlere göre açıklamaz, fikirlerin oluşumunu maddi pratiğe göre açıklar.

"... insan beyninin olağanüstü hayalleri bile deneysel olarak saptanabilen ve maddi temellere dayanan, insanların maddi yaşamlarının sürecinden zorunlu olarak doğan yüceltmelerdir. Bu bakımdan ahlak, din, metafizik ve ideolojinin tümü geri kalanı, aynı şekilde bunlara tekabül eden bilinç biçimleri, derhal bütün özerk görünüşünü yitirirler. Bunların tarihi yoktur, gelişmeleri yoktur; tersine, maddi üretimlerini ve maddi ilişkilerini geliştirerek, kendilerine özgü olan bu gerçek ile birlikte hem düşüncelerini, hem de düşüncelerinin ürünlerini değişikliğe uğratan insanların kendileridir. Yaşamı belirleyen bilinç değildir, ama bilinci belirleyen yaşamdır." (Alman İdeolojisi, Marx-Engels, s:45)

Yukarıda yer verdiğimiz iki alıntının da ortaya koyduğu gibi din, ahlak vb. olguların kendilerine özgü bir tarihleri yoktur. Onlar kendi başlarına var olamazlar. Bu olguları ortaya çıkaran ve gelişimlerine yön veren temel, maddi yaşamın üretimi ve yeniden üretimi faaliyetidir. "İnsanı yapan din değil, dini yapan insandır." (Marx)

Din, tarihsel ve toplumsal bir üründür. Yani, tarihsel süreç içinde ortaya çıkan ve toplumsal ihtiyaçların bağrında yaşam bulan bir olgudur. Marksizm, dini ortaya çıkaran tarihsel ve toplumsal arka planı çözümler ve gelişim sürecinde etken olan unsurları yukarıdaki formülasyonun sunduğu çerçevede açıklamaya çalışır.

İkel insan, kendi doğası ve dışındaki dünya hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Bu bilinmezlik içerisinde kendisi ve dış dünyaya ilişkin, o günkü gelişmişliğine koşut birtakım düşünceler oluşturdu. Din, o çağlarda, insanların kendi doğalarına ve kendilerini kuşatan dış dünyaya ilişkin en ilkel yanılgılarla dolu tasarımlarından doğmuştur. Bu ilkel dinsel tasarımlar, ilkel çağlarda dış dünyanın (doğanın) insanın karşısına yabancı, mutlak kudrette ve karşı çıkılmaz bir güç olarak dikilmesi gerçekliğinin ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu güçlerin, onda yarattığı güçsüzlük, korku ve çaresizlik duygusunun bir dışavurumudur din. Marx, doğaya çaresizce bağımlı olmanın, doğa-tanrılara veya

hayvanlara tapınmada ifadesini bulduğunu belirtmiştir.

İnsanlığın o günkü maddi gelişiminin ürünü olan bu bilinç, üretimin gelişmesiyle gelişir, yetkinleşir. Üretimin gelişmesi, gereksinmelerin artması, nüfusun çoğalmasıyla toplumsal yaşayış da giderek gelişmeye ve şekil almaya başlar. Toplumsal düzenin gelişiminin değişik evreleri dinsel nitelikli düşüncelerde yansımalarını bulmuşlardır. Hayvanlara tapınma toplumsal düzenin gelişimiyle birlikte yarı hayvan-yarı insan yaratıklara tapınma biçimine dönüştü. Yarı hayvan-yarı insan yaratıklara tapınma klan düzeninin gelişmiş evrelerinde ortaya çıkmıştır. (At gövdeli insan, balık kuyruklu su perileri vb. gibi)

Gelişimin daha üst aşamasında dinsel düşünceler giderek toplumsal nitelikli bir karakter kazanır. "Tanrısal düzen" artık toplumsal düzenin özelliklerini de yansıtmaya başlar. Örneğin klan topluluklarının toplumsal düzeninin temel niteliklerine uygundur tanrısal düzen. Sınıflı topluma geçişle birlikte tanrılar ve dinsel düşünce toplumsal, siyasal düzenin özelliklerine uygun nitelikler de kazanır.

"Antikçağın bütün dinleri, her halkın toplumsal ve siyasal durumundan doğmuş ve onlara sınımsız bağlı olan, aşiretlerin ve daha sonra ulusların doğal dinleriydiler. Bir kez temeller yıkılınca, bir kez geleneksel toplumsal biçimler ve siyasal örgütlenme ve ulusal bağımsızlık sallanınca, bu kurumlarla birleşmiş olan dinin çökmesi kendiliğinden oldu. Ulusal tanrılar, başka ulusal tanrıların üstlerinde değil, kendi yanlarında olmasını hoşgörürler, ve bu, antik-çağda kural oldu." (Engels, Bruno Bauer ve İkel Hıristiyanlık)

Özel mülkiyetçi sistemlerin doğuşu toplumsal yaşamın giderek belirli birtakım ilişkilere bağlı olarak biçimlenmesini getirir. Üretimin gelişmesi, üretim içinde yer alan unsurların farklı işlevleri yerine getirmesi demek olan işbölümünün gelişmesine yolaçar. Bu süreç, özel mülkiyetin belirli ellerde toplanması, toplumun mülk sahibi olanlarla olmayalar arasında ayrılmaya başlamasına, bu da sınıf, devlet, vb. toplumsal güçlerin oluşumuna temel oluşturur.

Toplumsal güçler, bireyleri, kendi çizdiği-düzenlediği sınırlar içerisinde hareket etmeye zorlar. İnsan, kendi iradesinden bağımsız belirli ilişkiler içinde hareket etmek zorundadır artık. Toplumun

sınıflara bölünmesi, devletin ortaya çıkması yönetsel ve hukuksal örgütlerin halk yığınlarıyla olan ilişkilerini giderek ortadan kaldırır. Sınıf ve devlet, varlıklarıyla bu ilişkinin kopuşunun bizzat kendisi olmuşlardır zaten. Bu örgütlenmeler giderek halktan uzaklaşır ve onların üzerinde ayrıcalıklı bir konuma yerleşirler. İlkel çağlardaki insan, doğa güçleri karşısında ne kadar korunaksız ve çaresizse, şimdi kendi yarattığı ilişkiler üzerinde yükselen toplumsal güçlerin karşısında da aynı çaresizlik ve korkuyu yaşar. "Yaratıcılar, kendi öz yaratıklarının önünde korkuyla eğilmişlerdir." (Alman İdeolojisi, s:29) Bu güç bireylere, kendilerinin dışında yer alan, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmedikleri, bu yüzden de artık hükmedemedikleri, yabancı ve egemen bir güç olarak görünür. Ve bu toplumsal güçler de, zamanla insana, doğal güçleri algıladığı gibi, doğal zorunluluklar olarak görünmeye başlar. Bilemediği ve denetleyemediği güçler olduğu için, doğa güçleri gibi; kör, zorlu, yıkıcı güçler olarak kavrar onları. İlkel çağlardaki dinsel düşüncelerde, doğanın bilinemez güçlerinin yansıması olan hayali kişilikler, bu süreçte toplumsal güçlerin egemenliği altındaki insan için toplumsal bir karakter kazanır. "Toplumsal gelişmenin daha yukarı bir aşamasında çok sayıdaki tanrının doğal ve toplumsal öznelikleri, bu kez de soyut insanın yansımasından başka bir şey olmayan her şeye yetenekli tek bir tanrıya geçirilir." Tektanrıcılık böyle doğmuştur.

İnsanı egemenliği altına alan toplumsal güçlerin onun yaşamında yarattığı yabancılaşma ve yıkım dinsel nitelikli düşüncelerin bundan sonraki gelişmelerinde ve halk içinde yaygınlaşmasında çok önemli bir yer tutar. Özel mülkiyete dayanan sistemler insanı; kendine, emeğine, diğer insanlara, doğaya ve dışındaki yaşama karşı yabancılaştırır. Bu süreç geniş kitlelerin yoksulluğu ve sefaletiyle birlikte gelişir.

Tek tanrılı dinlerin en gelişmiş ve yaygınlık kazananı olan Hıristiyanlığın ortaya çıkışında, bu ezilmiş, yoksulluk çeken kitlelerin manevi bir kurtuluşa duydukları ihtiyacın etkileri vardır.

"Şimdiki zaman çekilmezdi, gelecek olursa, daha da tehdit ediciydi. Çıkış yoktu. Yalnız umutsuzluğa düşmek ya da en bayağı zevke sığınmak vardı -en azından bunu yapabilecek olanlarda, ve onlar da küçük bir azınlıktı. Yoksa kaçınılmaz olana bitkin bir başeğmeden başka şey kalmıyordu." (Engels) İçinde buldukları koşulların yıkıcı, ezici etkisinden ancak koruyucu, teselli edici bir dünyaya sığınarak kurtulabilirlerdi. Hıristiyanlık onlara bunu verdi. Ve bu din gelişimin ilk aşı-

malarında çok büyük oranda ezilen yığınlar, köleler içinde taraftar buldu kendine. Hıristiyanlık evrenselleşebilmesini sağlayan özellikleri sayesinde hızla gelişti. Ulaştığı yaygınlık, ezilen kitleler nezdinde yarattığı etki Hıristiyanlığın, Roma İmparatorluğu için egemenliğini sürdürme ve yaygınlaştırma politikasında önemli bir araç olarak benimsenmesine yolaçtı. Ve Hıristiyanlık ortaya çıkışından 250 yıl sonra Roma tarafından devlet dini yapıldı. "Tek başına, doğuşundan 250 yıl sonra devletin dini haline gelmiş olması bile, onun, çağının koşullarına uygun düştüğünü kanıtlamaktadır." (Engels, Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu.)

Hıristiyanlığın bundan sonraki gelişmesinde ve biçimlenmesinde sınıfsal mücadelenin izlerini görmek mümkündür. "Hıristiyanlık, ortaçağda, feodalite geliştikçe, tam bir feodal hiyerarşi ile birlikte feodaliteye uygun düşen bir din haline dönüştü. Ve burjuvazi ortaya çıktığı zamana, ilkin Fransa'nın güneyinde Albi bölgesi halkı arasında, bu bölge kentlerinin en büyük bir gönenç içinde buldukları bir çağda, feodal katolikliğe karşı bir sapkınlık olarak protestanlık gelişti." (Engels, age.)

Özel mülkiyetçi toplumsal sistemlerin en sonuncusu ve en gelişmiş olan kapitalist üretim tarzı, her şeyi meta haline getirir ve üretimin amacını dolaysız biçimde artıdeğer üretimine bağlar. Bu iki özelliğiyle kendinden önceki üretim tarzlarından ayrılır. Kapitalist üretim tarzı, üretici güçleri çok hızlı bir şekilde geliştirir ve egemenliğini tüm dünyaya yayar. Kâra dayalı üretim, bir işletme birimi içinde azami derecede örgütlü, planlı bir süreç olarak işlerken, ulusal ekonomiler ve dünya ekonomisi çerçevesinde tamamen örgütsüz, plansız bir süreç olarak varlığını sürdürür. Dünya çapında hüküm süren egemenliği içinde; bilinmeyen, engellenemeyen güçlerin kâr çarpışmaları, insanın kaderi üzerinde oynanan oyunlar vardır. Kapitalist üretim tarzı, ekonomik yaşamda "esrarlı" ve "önceden görülemeyen" sonuçlar üretir. Ekonomik yaşamı, bilinmez, yabancı, denetlenemez bir anarşi içine sokar. Bilinmez, yabancı, denetlenemez ve ezici bu güç karşısındaki insanın durumu; işte bu durum, modern çağ insanının dinsel inancının temelini oluşturur.

Modern kapitalist ülkelerde dinin kökleri, kapitalist üretim sürecinin insanı ittiği noktanın anlaşılmasıyla kavranabilir. Sermayenin anarşik ekonomik düzeni insanı, her gün her saat, doğal felaketlerin yarattığı yıkımın benzeri bir yıkımın eşliğinde tutmaktadır. Bu noktada yaşadığı çaresizlik, güçsüzlük duygusu insanda,

ilkel insanın doğa güçleri karşısındaki aczinin tanrılara, büyülere, mucizeye inanca yol açtığı gibi, aynı şekilde öteki dünyada daha iyi bir yaşam inancını üretir.

"Emekçi kitlelerin sosyal ezilmişliği, çalışan sıradan insana her gün ve her saat savaş, deprem vs gibi bütün olağanüstü olaylardan bin kez daha çok en korkunç sıkıntılar ve dehşetli acılar yaşatan kapitalizmin kör gözüm hareket eden güçleri karşısında onun görünürdeki tamamen acizliği -bugün dinin en derin kökleri burada aranmalıdır. 'Korku tanrıları yarattı'. Sermayenin kör gözüm hareket eden güçleri, halk kitleleri tarafından önceden görülemeyeceği, proleterleri ve küçük mülk sahiplerini adım başı tehdit eden ve üzerlerine 'aniden', 'beklenmedik biçimde', 'tesadüfen' yıkım, çöküş, dilencilere, yoksullara, fahişelere dönüşme felaketini yağdırabileceği ve gerçekten de bütün bunları yaptığı içi kör gözüm hareket eden güçleri karşısında duyulan korku- eğer materyalizmin abc'siyle yetinmek istemiyorsa bir materyalistin gözönüne alması gereken bugünkü dinin kökü budur." (İşçi Sınıfının Din Konusunda Tavrı üzerine, Lenin, Seçme Eserler, Cilt:II, s:442-43)

Kapitalist üretim tarzının doğurduğu sonuçlar, insana, doğal felaketlerin yarattığı sonuçların kaçınılmazlığı türünden sonuçlar gibi görünür. Bu sistemin anarşik ekonomik karakteri yarattığı sonuçlar itibarıyla, sanki doğal bir kanunun işleyişinin sonuçları imiş gibi anlaşılır. Ekonomik krizler karşısındaki toplumun tavrı, Ortaçağ insanlarının veba veya kıtlık karşısındaki tavrına benzer. Çaresizlik ve korku. Denetleyemediği ve kendisini ezen bu gücün karşısında boyun eğer insan. Bu boyun eğmenin, çaresizliğin yarattığı zeminde varlık bulur din. Dinsel düşünce aynı zamanda kâr peşinde koşmanın dışında bir "değer" tanımayan kapitalist sistemin yarattığı manevi tahribatı onarıcı etkisiyle de çeker insanı kendine. "Dinsel sıkıntı bir yandan geçek sıkıntının ifadesi, bir yanda da gerçek sıkıntıya karşı protestodur. Din, tinsiz koşulların tını olduğu gibi, ezilmiş yaratığın iniltisi, kalpsiz bir dünyanın ruhudur da. O halkın ahyonudur." (Max, Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi) Din, yoksulluk ve yoksunluğun toprağında yaşam bulur. İnsana ait bütün özelliklerden soyundurulan insanın yaşamına anlam katma çabasının vardığı yerlerden biridir. İnsan bu toplumsal sistemde dine inanmaya ihtiyaç duyar. Din bu korunaksız ve anlamsız dünyada sığınabileceği bir liman sağlar ona. "Din, sermayenin kölelerinin insani görünümünü ve azbuçuk insan onuruna yaraşır bir yaşam taleplerini içinde boğdukları bir tür manevi alkoldür." (Lenin, Sosyalizm ve Din, Seçme Eserler Cilt:II)

Burjuvazi, egemenliğini sürdürme amaçlı politikalarında, dini, yığınları etkilemede kullanabileceği önemli bir silah olarak görmektedir. Ancak bu politika, burjuvazinin sahneye çıkışından çok sonraları ve de onun ilk süreçlerdeki tutum alışının tam zıttı bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bu süreci anlamak, dinsel düşüncelerin -marksizmin ifade ettiği şekilde- sınıf savaşımıyla bağıntısını kavramak açısından önem taşır.

Avrupa'nın Ortaçağ'dan çıkması sürecinde, kentlerin gelişen orta sınıfı, yani burjuvazi Avrupa'nın devrimci sınıfını oluşturuyordu. O dönemin ekonomik örgütlenmesinde burjuvazi ciddi bir güç durumuna gelmişti. Burjuvazinin gelişmesi feodal sistemin sürdürülmesiyle bağdaşmaz hale geldi. Feodal sistemin yıkılması gerekiyordu. O dönemde feodalizmin uluslararası büyük merkezi Roma kilisesiydi. Roma kilisesi tüm feodal kurumları, tanrısal kutsama altında koruyan bir güçtü. Kilise aynı zamanda, katolik dünyadaki torakların üçte birini elinde tutuyordu. Burjuvazinin her ülkede feodalizmi altedebilmesi, feodalizmin merkezi örgütü niteliği taşıyan kilisenin egemenliğine son vermeyi gerektiriyordu.

Ayrıca, burjuvazinin kendi gelişmesine bağlı olarak, bilim de hızlı bir şekilde geliyordu. Sınai üretimi geliştirmek için bilimsel gelişmenin önünün tamamen açılması gerekiyordu. Bu da kilisenin entelektüel despotizmine karşı saldırı demektir. (Buna yeltenen ünlü materyalist düşünür Bruno diri diri yakılırken, ünlü gök bilimci Galileo tutuklanıp işkence görmüştü.) Burjuvazi doğa bilimlerini geliştirmeye şiddetle ihtiyaç duyarken, kilise kendi egemenliğinin doğanın mistifikasyonuna (gizemleştirilmesi) bağlı olduğunu biliyordu. Doğa bilimlerinin ulaştığı sonuçlar, kilisenin toplumsal hakimiyetinin altını oyuyordu. Bu koşullar altında gelişen uzun bir savaş hüküm sürdü Avrupa'da.

Bu mücadele, Fransız Devrimi ile birlikte, burjuvaziye, hakimiyetini kesin olarak sağlayacağı sürecin kapılarını açtı. Fransız devrimiyle aynı zamanlarda İngiltere'de, ekonomik gücün burjuvazinin eline tamamen geçmesine yol açacak olan sanayi devrimi başlıyordu burjuvazinin zenginliği hızla arttı ve bu sınıf toplumun egemen gücü haline geldi.

Sanayi devrimi büyük bir kapitalist sınıf ile birlikte, ondan çok daha kalabalık bir sınai işçi sınıfı yarattı. Bu güç kendi sınıf çıkarları doğrultusunda mücadeleye atılmakta gecikmedi. Avrupa'da 1848 devrimleri oldu. Paris'te işçi sınıfı Haziran'da ayaklandı. Avrupa'nın her yanında işçi sınıfının kitlesel mücadelesi kendini gösterdi. İşçi sınıfının bütün

gücünü politik arenada boy göstermesi ve siyasal iktidarı ele geçirmeye yönelik mücadelesi, burjuvazinin o zamana kadar gelişimi önünde engel olarak gördüğü ve savaştığı dinsel düşüncelere kurtarıcı olarak sarılmasına yol açtı.

Burjuvazi, dine karşı savaşımında istediğini elde ettiği andan itibaren, onun için bu savaşı sürdürmek, kendi çıkarlarına darbe vurmamak demektir. Burjuvazi özgür düşüncelerini bir kenara bıraktı ve görünüşte dindar kesildi. "*Materyalizm başlarını belaya sokmuştu. Die Religion muss dem Volk erhalten werden -Din halk için muhafaza edilmelidir. Toplumu kesin yıkımdan kurtaracak biricik ve son araç dindi*" (Engels)

Marksist düşünce, dinsel düşüncelerin diğer tüm toplumsal olgular gibi onu vareden koşulların yok olmasıyla ortada kalkabileceğini belirtir. Yani, onu insanlar için vazgeçilmez kılan koşulların ve ilişkilerin mevcudiyetini yitirmesiyle. Din, marksizme göre, devletin varlık koşullarını yitirdikçe sönmeye eğilimli bir tarihsel kategoridir. Marx ve Engels, dinsel düşüncelerin, onları doğuran somut toplumsal ilişkilerin pratik olarak devrilmesiyle yok edilebileceklerini belirtmişlerdir.

Marx, modern çağda dinin kökleri ve onun nasıl ortadan kalkabileceğine ilişkin, Kapital'de şöyle bir belirleme yapar:

"Gerçek dünyanın, dinsel yansıması, kaçınılmaz olarak, günlük yaşamın pratik ilişkilerinin insana, onun öteki insanlar ve doğa ile ilişkilerini tam anlamıyla anlaşılır ve akla-uygun bir ilişki olmaktan öte bir şey sunmadığı zaman ancak o zaman yitip gider. Maddi üretim sürecine dayanan toplumun yaşam süreci, kendisini saran mistik tül, üretimin, serbestçe biraraya gelen insanlar tarafından ve saptanmış bir plana uygun olarak bilinçli bir biçimde düzenlenmesi sağlanmadıkça, soyulup atılamaz. Bu da toplum için, belli bir maddi temeli, ya da kendileri de uzun ve zahmetli bir gelişme sürecinin kendiliğinden oluşmuş ürünleri olan bir dizi varoluş koşulunun varlığını gerektirir." (Kapital, Cilt:I)

Günlük yaşamın pratik ilişkileri insana, bütün boyutlarıyla bilinebilir ve akla uygun olarak görüldüğü zaman; ancak o zaman, gerçek yaşamın ilişkilerinin yanlış tasarımları üzerine kurulu dinsel düşünce varlık zeminini yitirecektir. İnsan, kendi yarattığı ilişkilerin üzerinde yükselen gücü, kendi amaçları doğrultusunda egemenliği altına aldığı anda, bütün bu süreçler bilinebilir, denetlenebilir hale gelmiş ve onu sis perdesi ardında bırakan koşullar ortadan kalmış demektir.

Grundrisse'de, "tüm mitoloji hayal gücü yoluyla, hayal alemi içinde, doğa güç-

lerini yener, dizginler, biçimler; bundan dolayı da doğa güçlerine gerçekten egemen olduğunda ortadan kaybolur" diye yazar Marx. Mitoloji, doğa güçlerini dizginlemenin, biçimlemenin, yenmenin tasarımıdır. Modern çağın dinsel inanışının temelinde de, benzer biçimde, bir gücün dizginlenmesi, egemenlik altına alınması isteği vardır. Bu güç, insanın kendi ilişkilerinin sonucu oluşan ve süreç içinde ondan kopan, onu egemenliği altına alan toplumsal güçlerdir. Dinsel inanış, bu güce karşı korunma, onu dizginleme isteğinin/ihtiyacının bir ifadesidir temelde. Ve mitolojinin başına gelen, dinin de başına gelecektir kaçınılmaz olarak. Doğa güçlerine gerçekten egemen olduğunda mitoloji nasıl temelsiz kalıp kaybolduysa, din de insanın, toplumsal güçleri gerçekten denetimi altına aldığı anda kaybolacaktır.

"... toplum tüm üretim araçları üzerine elkonması ve planlı bir biçimde kullanılması amacıyla, kendini ve bütün üyelerini şimdilik kendileri tarafından üretilmiş ama karşılıklarına ezici bir yabancı güç olarak dikilen bu üretim araçlarının onları egemenliği altında tuttuğu kölelikten kurtardığı zaman; yani insan yalnızca önerir olmaksızın çıktığı ama düzenleyici de olduğu zaman, -işte ancak o zaman dinde yansıyan son yabancı güç ortadan kalkacak ve böylece artık yansıtacak hiçbir şey bulunmaması yalın nedeniyle, dinsel yansımanın kendisi de ortadan kalkacaktır." (Anti Dühring-Engels)

Marksizmin dine karşı tutumu açıktır; yukarıda ortaya koymaya çalıştığımız gibi. Ancak buradan, dinin, marksistler açısından her durumda cepheden savaşılması gereken bir olgu olduğu sonucuna varmak doğru değildir. Din ile mücadele etmek onu vareden koşullarla mücadele etmeyi gerektirir. Yani kapitalizme karşı mücadeleyi. Çünkü bugün kapitalizmin yarattığı sonuçlar dinsel düşünceye maddi temel oluşturmaktadır. Bu yüzden dine karşı mücadele kapitalizme karşı mücadeleden ayrı düşünülemez. Tersine, bu mücadelenin verili ihtiyaçlarınca belirlenmeli, ona bağlanmalıdır. "Dine karşı mücadele, soyut ideolojik bir vaazla aynı kapıya çıkmasına izin verilmemelidir; bu mücadele, dinin sosyal köklerinin oradan kaldırılmasına yönelik sınıf hareketinin somut pratiğiyle bağıntılandırılmalıdır." (Lenin, İşçi Sınıfının Din Konusundaki Tavrı Üzerine, Seçme Eserler, Cilt:II)

"Halkın yanlısamalı mutluluğu olarak dini ortadan kaldırmak, halkın gerçek mutluluğunu istemektir. Öyleyse dinin eleştirisi, ilke olarak, halesi din olan bu göz yaşları vadisinin eleştirisidir." (Marx, Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi)

KAPİTALİZM YIKIMDIR

Dine karşı marksist tutumu Marx'ın bu sözleri kadar derin ve etkileyici biçimde hiçbir söz ifade edemez. Dinle mücadele etme, halesi din olan gözyaşları vadisi ile mücadele etmedir. Dinsel düşünce kapitalizmin yarattığı koşullarla beslenir. Onu ortadan kaldırmak, onu besleyen bu damarı yok etmekle mümkün olabilir ancak. Bu, dinsel düşüncenin kitleler içinde yaygınlık kazanmasını sadece kapitalizmin etkileriyle açıklamak demek değildir. Elbette gelenek, kültür vb. ideolojik biçimler dinsel nitelikli düşüncelerin gelişmesinde, taraftar bulmasında etkilidir. Ve bu noktada onunla mücadele bu ideolojik biçimlerle mücadeleyi de içermelidir. Ancak, temel olan, onun varlık zeminini ortadan kaldırmak - onu bu temeldeki mücadeleye tabi kılmaktır. Bu yapılmadan, onunla mücadele hiçbir zaman başarıya ulaşamaz. "... bütün ideolojik alanlarda gelenek büyük bir tutucu güç olduğu gibi, din de bir kez oluştuktan sonra, her zaman geleneksel bir öz içerir. Ama, bu özde meydana gelen değişiklikler, sınıf ilişkilerinden, dolayısıyla bu değişiklikleri yapan insanlar arasındaki ekonomik ilişkilerden ileri gelir." (Engels)

Lenin, dine karşı mücadelenin onu vareden temelden koparılmasına karşı şu kesin uyarıyı yapar; "İşçi kitlelerinin sınırsızca ezilmesi ve hayvanlaştırılması üzerine kurulu bir toplumda dinsel önyargıların salt propagandist yollardan yok edilebileceğine inanmak saçma olurdu. Dinin insanlık üzerindeki baskısının sadece, toplum içindeki iktisadi baskının ürünü ve yansıması olduğunu unutmak burjuva darkafalılık olurdu. Proletarya kapitalizmin karanlık güçlerine karşı kendi mücadelesiyle aydınlatılmazsa, hiçbir broşürle, hiçbir propagandayla aydınlatılamaz." (Lenin, Sosyalizm ve Din)

Ve Lenin şu sözleriyle, bu konuda devrimciler için temel alınması gereken politikayı net olarak ortaya koyar. "Marksist, materyalist olmak, yani dine düşman olmak zorundadır, fakat o diyalektik bir materyalist olmak, yani dine karşı mücadeleyi soyuta olarak, soyut, tamamen teorik, her zaman aynı kalan bir propaganda temelinde değil, gerçekten cereyan eden ve kitleleri herşeyden önce ve en iyi eğiten somut bir temelde, sınıf mücadelesi temelinde yürütmek zorundadır." (age.)

Engels'in 1874'te, Londra'da göçmen olarak yaşayan Komün mültecilerinin, Blanquistlerin manifestosunu tartışırken ifade ettikleri bu konuya ilişkin çok iyi bir örnek oluşturmaktadır. Engels, bu manifestoda yer alan dine karşı savaş ilanını aptallık olarak değerlendirir. Ve böyle bir yaklaşımın dine ilgiyi yeniden canlandırmak ve dinin gerçekten sönmülmesini zorlaştırmak için birebir olduğunu belirtir.

Bugün burjuva iktisatçılarının bile inkâr edemediği bir durumla karşı karşıyayız. Kapitalizm yıkımdır. Sonuç kaçınılmaz olmasına karşın süreç uzatılabilir. Zaten kapitalizmin kendi içindeki en tutarlı yanı budur.

Kapitalizmin ömrünü uzatan öğelere baktığımız zaman, yıkımın önünü kesen en büyük olgunun savaş olduğunu görebiliriz. Tarihte var olan savaşlara baktığımız zaman ve bu savaşları biraz sonra vereceğimiz örnekteki çözümlenme yoluyla çözümlersek, savaş kavramının kapitalizme kattığı olumlu yanları buluruz. Ancak burada savaş kavramını açmamız gerekiyor Çünkü aynı şekilde kapitalizmin yıkılmasının tek yolu da savaştır. Bugün yaşanmakta olan süreç konumuzu anlamak için iyi bir örnek olacaktır.

Bugün var olan süreci doğru şekilde anlayabilmek için, sürece dair bir soru ile konuyu açalım. Bugün yaşanmakta olan Afganistan savaşı, kapitalizmin soluklanışını mı sağlıyor yoksa kapitalist sisteme karşı bir duruş mu sergiliyor?

Bu sorunun cevabını bulmak için tarafları ayrıntılı olarak incelememiz gerekiyor. Taraflardan birinin önderliğini bir asırdan fazladır dünyada var olan vahşi kapitalizmin önderliğini yapan Amerika ve emperyalizmin çıkarları doğrultusunda biçimlenen ittifak ülkeleri oluşturuyor. Diğer tarafta Amerika'nın Sovyetler zamanında kendi besleyip, tachizatlandırdığı ve kurduğu gerici bir yönetim olan Taliban var.

Bugün ne Amerika müttefiklerinin galibiyetiyle oluşturulmuş bir Afganistan ne de Taliban yönetiminin galibiyetiyle oluşturulmuş bir Afganistan; Afgan halkının emperya-lizme olan bağımlılığını yok edecektir. Bağımlılığı arttırmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Buradan yola çıkarsak, emperyalizmi doğrudan hedef almayan ve halkın gücünden yoksun bir savaş emperyalist çarkın dönmesini sağlar

Emperyalist çıkarların Ortadoğu bekçilerinden olan Türkiye oligarşisi, kendisine istek iletilmeden tabir yerindeyse "leb demeden, leblebiyi anlar" biçimde kendisine düşen görevi

efendilerini bile şaşırtacak biçimde yerine getirmektedir. Tabii burda en büyük rolü emperyalizmin silahı olan IMF dayatmaları oynamaktadır.

Emperyalist savaş çözüm değil. Çözüm emperyalizme karşı savaştır.

Zulüm kol geziyor gecenin
karanlığında
Tarihin sayfaları 12 Eylül'ü
gösterdiğinde
Kan akıyor takvimlerden
Rüzgarla dans eden beyaz
güvercinler
Postal seslerinden ürküp
Birer birer düşüyorlar

Zulularında şarjörü umut dolu
Thomsonları ile zulme direnenler
var

Adları kardelen direncinde
Adları boran kuşunun asiliğinde
Adları dağların doruklarında
şimdi gizli onların

Son sözleri direnmek oluyor
hepsinin
Aynı anadan doğmuşçasına
Anaları Vatan oluyor hepsinin
Usta ne güzel söylemiş
"umudu kuşatacak ordu yok"

Zulme yalvarmaktansa
İhanetin dipsiz kuyusuna diri diri
gömülmektense
Sömürünün cennetinde köle
olmaktansa
Zulmün sunduğu cehennem
yaşamında
Kral olmayı yeğliyorlar

Yalvarış, yakarış yazmaz
kitaplarında
Hakkını vermek lazım
Amaç eğer;
Gerçekten yaşamaksa yaşamı

İkitelli'den DEVRİMCİ
HAREKET okurları

NEDEN DEVRİMCİLİK?

Adalı

Etrafıma bakıyorum da yaşadığı hayattan mutluluk duymayan ve yaşamı bir angarya olarak gören -yaşayan- o kadar çok insan var ki, sormadan edemiyorum; nasıl olur da insanlar, yaşamın güzelliklerini keşfetmenin en uygun yöntemi olan devrimcilik ile tanışmakta bu denli geç kalabilirler. Neden soluk alırken devrimciliğin oksijen yoğunluklu atmosferi tercih edilmez? Neden emek-sevgi-paylaşım-kardeşlik gibi insanlaştırıcı değerlerden uzak kalınır? Aslında bu sorunun cevabı basit; "Birbirine kötülük yapan ve hatta bundan zevk alabilen bir insan tipi yaratabilmiş olan kapitalizm"⁽¹⁾ içinde, neden yara almasın ki değerlerimiz!

Böyle bir sistem karşısında yaşamı ilmek ilmek dokuyan devrimcilerin yanında yer almak ve devrimci olmak için bugün sebeplerimiz daha da çoğaldı. Yaşamın hangi karesinde yer alıyoruz? Bugüne kadar (ilkokuldan üniversiteye, aileden askerliğe, evlilikten çalışmaya) sürekli edilgen ve iradesiz kalmak, devrimcilik dışı zeminlerde içi boş bir yaşam sürmek daha mı güzel? Neden yaşamımız sürekli olarak birileri tarafından belirleniyor? Oysa, "kenarından değil, tam orta yerinden katılmamız yaşama. Biz, dünyaya vakit tüketmek için gelmedik; birilerinin tayin ettiği koordinatlar içinde az yaşayıp, az tüketen; düşünceye fırsatı olmayan bir nesne durumuna sokulmak, bizlerin 'kader'i değildir"⁽²⁾

Devrimcilik o kadar güzel ki; ne sabahtan akşama, akşamdan sabaha, kendimiz için çalışmadığımız fabrikada/işyerinde saatlerce ömür tüketmeye, ne sokakta yapılan işportacılığa, ne evde köleleştirilmiş kadın olmaya, ne harcı verdiği eğitim sonrası diplomalı işsiz adayı öğrenciliğe, ne üç ay bile sürmeyen "dolu dolu aşk" ilişkisine, ne de bilinçli emek vermediğimiz, verdiğimiz emeğin karşılığını alamadığımız herhangi bir işe ya da ilişkiye benzemez. Çünkü bu iş, YAŞAMA İŞİDİR. Yaşamın kendisi devrimci olduğu için, doğal olarak başka bir alternatif de yok zaten.

Neden devrimci yaşamı seçmeye-

lim ki? Devrimciliğin yer almadığı bir yaşamda daha mı mutlu olunabiliyor? Daha sağlıklı, kişilikli, yalansız, hilesiz, temiz bir yaşam mı var? Eğer gerçekten samimiyetle bakılacak olursa, devrimcilik dışında bir yaşamı seçmek için akılcı hiçbir sebebin olmadığı görülecektir.

Yoksa, gençlerin futbolla yatıp futbolla kalktığı, sokaklarda fuhuşun kol gezdiği, uyuşturucu kullanma yaşının 15'in altına düştüğü, gerektiğinde milliyetçiliğin, gerektiğinde dinin istismar edildiği, hiçbir kara parçasının cesetsiz, bombasız, kansız bırakılmadığı, zindanlarda insanların diri diri yakıldığı, evlerinden ve yurtlarından göç ettirildiği, kültürlerin, doğanın, kısacası HAYATIN CANINA OKUNDUĞU bir dünyada eğer hala devrimci değilsek, devrimci saflarda değilsek, artık durup düşünmenin, utanmanın ve adım atmanın zamanı gelmiş demektir.

Neden, yanibaşımızda (Afganistan, Irak, Filistin, vs.) insanların üzerine bombalar, mermiler, kimyasal silahlar ölüm saçarken irkilmiyoruz? Yoksa insanlık teline ait duygularımız mı koptu?

Neden, yeryüzünde yaşaması mucize, ölümleri ve sakatlıkları gün be gün artan, açlıktan kıvranan derisi kemiğine yapışmış insanları gördüğümüzde "ne kadar ilginç" demekle yetiniyor, üzerimize düşeni yerine getirmiyoruz.

Neden bütün karşı saldırılara rağmen insanlığın onur kalesi olmaya devam eden KÜBA'nın mutlu halkının sevinci sarmaz bizi? Sevinmemiz gereken daha güzel şeyler mi var hiçleştirilmeye çalışılan hayatımızda?

DEĞİŞİMSE ÖNCE

KENDİMİZDEN BAŞLAMALI

Kime yönelse, kiminle konuşsam yaşamdan, yaşamaktan ilişkisizlikten, kendini ifade edememekten, kirli ilişkilerden, sistemden şikayet ediyor. Aynı şikayet, sistemden ve toplumdansızlanarak bahsetme biçiminde de açığa çıkıyor. Peki bu sistemi yıkıp yerine her şeyiyle bizim olacak olan

kendi iktidarımızı kurmak bizim elimizde değil mi? Şikayet ettiğimiz sistemi ayakta tutan toplumun bireyleri biz değil miyiz?

Kişi önce kendi duruş noktasını belirleyip hedefini netleştirmeli ve doğru araçlar seçip kullanılmalıdır. Yani ne için yaşadığımızı -amacımızı- belirlememiz gerekiyor. Ardından kimi zaman "geçmişte kaldı" dediğimiz dayanışmanın, paylaşımın, dostluğun, sevginin, her şeyin herkesçe paylaşıldığı bir dünyayı hedefimize koymalıyız.

ÖRGÜTSÜZLÜK BARBARLARIN İŞTAHINI KABARTIR

Önümüze böylesine güzel bir yaşamı hedef koymuşsak, o zaman bunun gereklerini de yerine getirmeliyiz. Örneğin, temiz bir dünya istiyorsak, neden çöplerimizi bu günden atılması gereken yerlere atmakla başlamıyoruz. Çıkarıcı ilişkiler hayal ediyorsak, neden bugün hayatımızın her alanında hesap yapıyoruz.

Karşımızda bütünüyle örgütlü olan bir güç var, onların gücünün ne olduğunu biliyoruz; ama onlar güçlülüğünü bizim örgütsüz ve suskun duruşumuzdan alıyor. Bir avuç soyguncunun dünyanın her tarafına müdahale edebilmesinin nedeni başka nedir ki? Bizler korkularımızı yenip, birbirimize -daha da önemlisi önce kendimize- güvenerek çabuk hareket etmeliyiz. Çünkü karşımızda duran ve dünyanın bir metrekaresine dahi ölüm ve acıdan başka bir şey götürmeyen, iktidarını kan ve ceset üzerine kuran bu barbarlık düzeni kendiliğinden yok olmayacak. "Kaderimizi" elimize alıp güçlerimizi bir potada toplamalıyız.

Bir çocuğun gözündeki parıltıya, güneşe, maviye, sevgiye, sevdaya ve İNSANA hasret kalmak istemiyorsak DEVRİMCİ YOL'umuzu tayin edip saflarımızı sıklaştırmalıyız. Devir değişti zannedenler için de sözümüz var: HÂLÂ TEK YOL DEVRİM.

(1) DEVRİMCİ HAREKET s:18

(2) DEVRİMCİ HAREKET s:11

SERTLEŞEN İKLİM KAMUFLAJ MALZEMELERİNİ ERİTTİ; TAŞLAR GERÇEK YERİNİ BULUYOR

Bahadır DENİZ

Devrimciliği oyun zannedenler için, "Devrimciliğin cezbedicilik ömrü" azdır. Çocukların/bebeklerin, tanıştıkları her yeni oyuncağa heyecanla sarıldıkları ve onu hızla tüketip yeni oyuncak arayışına girdikleri bilinir. Devrimci yaşamı; can sıkıntısı, değişiklik ihtiyacı, boş zaman doldurma, vb. nedenlerle seçenlerin durumu, bebeklerinkinden farklı değildir. Karşılaşılan yeni ortam, ilgi, değişiklik, vb. nedenlerle duyulan heyecan hızla tükenecek; kişilerin, yeni heyecan arayışları içinde olan ve hatta içten içe "Hani devrimcilik renkli ufuklar sunuyordu; sıkıntımı bile gideremediniz." diye yoldaşlarına içeren bir halde devrimciliğin sahiline vurduğu görülecektir.

Gerçekte heyecan, sıcaklık, vb.nin yitimi; yaşamda tatsızlık ve sıkıntı hallerinin sürekliliği doğrudan öznenin kendisi ile ilintilidir. Yani o özne, hangi işi yaparsa yapsın, benzer problemlerle karşılaşacak; örneğin, devrimci görevler karşısında gösterilen tembellik, farklı görevler söz konusu olduğunda da dışavuracaktır. Devrimci zeminin, diğer yaşam zeminlerinden farkı; kendini gerçekten geliştirmek ve kişiliğindeki zaafı aşmak isteyenlere, en uygun koşulları sunmasıdır. Yoksa, o zemine girer girmez; önlerine sular-seller gibi imkanların sunulacağını, cennetin bir halı gibi serileceğini zannedenler, hayal kırıklığına uğramakta ve o zemini bütünüyle terketmekte gecikmezler.

Kişi(ler) bir devrimci yapıya reformizm karşıtı bir söylemle katılmış olsa dahi, pratikte devrimciliğin gereklerinden kaçıyor, tembel ve isteksiz davranıyor, risk almaya yanaşmıyorsa; bulunduğu devrimci yapının çatısı altında reformizm üretiyor demektir. Bunlar, devrimci yapıların reformistleridir.

Devrimcilik bugün geçmişten daha zor ve daha çıplak yaşıyor. Sertleşen iklim, kamuflaj malzemelerini eritti. Olguları büyüterek gösteren dışbükey aynaların aldatıcı görüntülerini ölçü alan da kalmadı. Sular çekildi ve ayaklar yere erdi. Artık herkes, çıkınında ne varsa, onunla sahnedeki yerini alıyor.

Devrimciliğin içerdiği anlam ve vaadettiği güzellik; ona denk düşen bir emekle kazanılabilir. Bedava sevgi, bedava ilgi, bedava saygı ve güzellik; başka yerde olmadığı gibi, devrimcilikte de yoktur. Ancak, devrimcilikte harcanan hiçbir çaba boşa gitmez. Tersine, devrimcilik; ekilenin biçilmesi ve çaba sahibini mutlu etmesi için mümkün olan en uygun toplumsal topraktır.

HAREKETİMİZ, DEVRİMCİ BİRİKİMİ, ÜLKEMİZ KOŞULLARININ VE TARİHSEL DÖNEMİN İHTİYAÇLARINA DENK DÜŞEN BİR YARATICILIKLA ELE ALMAKTADIR

Bizim gönlümüz gibi, duruş yelpazemiz de zengindir. Ne var ki bu zenginliğin kapsayıcılığına rağmen, içimizde "tutunamayanlar" olmaktadır. Bizim yaşam mekanlarımıza "devrimcilik-dışı nedenler"le gelenler, bu nedenleri aşip devrimcileşemediği takdirde aynı nedenlerle eski mekanlarına geri dönerler. Tabii ki bu, kendiliğinden başlayıp biten bir süreç değildir. Ancak, devrimciliğin (hatta tutarlı bir insan olmanın) gerektirdiği ön zemini zayıf veya "aşınmış" olanlar için, sunulan ortam ve gösterilen kazanma çabalarının sonuç vermesi zordur ve büyük ölçüde öznenin kendisine bağlıdır. Bilindiği gibi, **kendisi iyileşmek istemeyen bir hastaya doktorların yapabileceği hiçbir şey yoktur.**

Devrimciliği bir yaşam biçimi olarak gören, bu nedenle de kişilerle ilişkilendirme süreçlerinde, "aceleye getirme"yi değil, tolerans ve hoşgörüyü öne çıkaran hareketimiz, "geriye dönüş niyetleri"nin açığa çıkması ve geriye dönüş sonrasında dostane bir bağın kalması için gerekli zemini en uygun biçimde düzenlediği halde, kimi durumlarda

bu, feodal nedenlerle veya "kişilik taşlarındaki yanlış dizilme" sebebiyle gerçekleşmemektedir.

Tek tek önelere adeta "istediği kadar" devrimcilik yapma fırsatı veren hareketimiz ile yaşanan yol ayrımlarında elbette ki her kişi için şu veya bu oranda bir "kayıp" söz konusu olmakta; ancak, bilinmektedir ki kişiler geçici, hareketler kalıcıdır. Evet hareket, "giden" her kişinin şahsında bir kayıp yaşamaktadır; ama kişi, koca bir hareketin sunduğu, başka yaşam kesitinde mümkün olmayan bir avantajlar dizisi ve kardeşleşme olasılığını yitirmiş oluyor. Bu tür gelişmelerin üstü kazındığında altından düzene dair aşılammış bağ ve alışkanlıkların çıktığı görülür. Konunun anlaşılmasına yardımcı olacak adımlardan biri de "dönüş" sonrasında kişinin seçtiği yaşam kesitine kısaca göz atmaktır. Devrimci zeminden kopup "daha yukarı" çıkma ihtimali olmadığı için, bunun nasıl bir düşünüş içerdiği kolaylıkla görülür.

Bir taraftan, çocuğunu açlıktan kaybetmiş Afrikalı bir annenin acısına ortak olma iddiasında olunuyor, diğer taraftan küçücük yükler karşısında bile kaytarmanın yoluna bakılıyorsa, ortada **devrimcilik için uygun olmayan bir kişilik var demektir.** Bizim bunların yazarken amacımız, umuda yapılan yatırımların boşa çıkarılmasını önlemek; solun, devrimciliğin, kurtuluş umudu ve projelerinin sahipsiz olmadığını dosta da düşmana da göstermektir. Halkın dertlerine tercüman olan ve umutlarını temsil eden öznelere alacağı küçük bir yara veya göstereceği en ufak bir yalpalama karşısında zil takıp oynayacak güçlerin bulunduğu bu koşullarda, zebaniler sürüsüne pabuç bırakmaktan ısrarlı ve istikrarlı hareket etmek büyük önem taşımaktadır.

Böylesine önemli ve onurlu çabalar için yola çıkanlar, eldeki imkanları ve insan sayısını önemser; ama, **başlangıç** veya **bitiş** sebebi yapmaz. Ucuz hesapların sahibini de vurduğunu bilen devrimciler: her şeye, **devrimci ciddiyet** çerçevesinde yaklaşmak durumundadır. Bu, devrimci zeminde tutunamayanlar karşısında, ezici ve uzaklaştırıcı bir tutum takınmayı değil; duygusallıktan uzak, seçici ve devrimciliğin gerektirdiği seviyeyi koruyarak bir duruş sergilemeyi gerektirir.

Devrimci değerlerde ısrar ve sahiplenme, bir yanı sıra etik bir anlam ifade ederken, diğer yanı sıra, yarına uzanacak basamak olma işlevi görecektir. Devrimciliğin en önemli niteliklerinden biri, "boşa kürek çekiliyor" gibi görüldüğü anlarda bile, işin **dolu** tarafından emin olup tereddütsüz adımlarla yola devam edebilmektir. Bu, "oyun bozucu" hiçbir çabanın aşındıramayacağı bir nitelik ve devrimciliği yok etme niyetleri karşısında bir güvencedir.

Sapla samanın, akılla akılsızlığın yer yer karışır duruma geldiği sisli ortamlarda devrimciler için akıl ölçüsü, öncelikle kendi tecrübe ve birikimleri olmalıdır. Başkasına akılsızlık atfetmek veya başkasının akılsızlığını kendi akıllılığının kanıtı saymak, devrimci kimlik gibi iddialı duruşlara yakışık düşmez; bu nedenle bizlerin ayak izinde "kendine ait"lik, "bağımsızlık" hali gözlenmelidir. Bunlar, zorlama tercih veya tanımlamalar değildir. Solun bugün, yapmaya kalkışması halinde en çok zorlanacağı şeylerden biri, sorunlara ortak çözüm arana-bilen, kolektif bir fikir üretkenli ortamı sağlamaktır. Yaşamdaki duruşunu halen, diğer devrimci yapılarla didişmek, mesafe koymak olarak algılayan örgütlenmelerin ağırlıkta olduğu ve ayağını yaşamın bizzat içine basarak ideolojik-politik sorunlara çözüm aramak yerine, kapalı salonlardaki akademik-entelektüel çerçeveyi aşmayan çabalarla yetinildiği ve bunun bir kısır döngü halini yansıttığı bu koşullarda bizler, attığımız her adımı ve ürettiğimiz her fikre özel bir önem veriyoruz.

Bu yürüyüş, attığı adımlarla aşağı inenlerin değil, yukarı çıkmak isteyenlerin yürüyüşüdür. Bu yol, yaşamı tüm ayrıntılarıyla bir bütün halinde karşılayan ve dönmek için yeterli **akıl** ve **yürek** sebebi olanların yoludur.

YOLDAŞLAR ÖLÜMSÜZDÜR

**Ey YOL'umuzun
ak alınlı çocukları
Ey göğümüzün
gönüllü yıldızları
Bugünün insansızlığında
yeri göğü sađarak
arıyoruz sizleri
Adınızla anılan yolda
ne sizi
ne de YOL'umuzu anlamayanlar
sisteme geri döndüler
Devrimi, güzelliği ve
şafağın gözbebekleriyle tanışmayı
hafife alanlar da
bugün aramızda deđiller
Ama biz biliyoruz ki
yoldaşlaşan gönüllerde
zaman aşımı olmaz
Dün olduğu gibi bugün de
YOL'umuzun işaret fişekisiniz**

HIDIR ASLAN
(25 Ekim 1984)

İLYAS HAS
(7 Ekim 1984)

Danı kiremit görmemiş evlerde
soğukla koyun koyuna bir yaşam süren;
doğanın acımasızlığı ile başedememişken
süngülü acımasızlıkla tanışan
Mezopotamya'nın her yaştan insanı;
nasıl barut karasıyla susturulmak istendiyse,
bugün de
dünyanın günyüzü görmemiş;
acısız-kansız günler özlemiyle
gözyaşı döken mazlum halklarından
Afganlı "yediden-yetmişe"ler de
barut karası ile teslim alınmak isteniyor.
Bu nedenle
Afganlı acılı kadınlara;
ağitlerini her gün Fırat'ta yıkayan
Kürt kadınından direnci,
Filistin'de sabrın sembolü olan
Arap kadınından da ısrarı devralıp
geleceği dokumak düşer.

